

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

TOVAR

Pharma
copcea
Hispale

65

1790

HISPALENSIVM
 PHARMACO-
 POLIORVM,
 Recognitio.

615.1

T. 42.3
 R

à D. Simone è Touar Hispalensi
 Medico auspicata.

*Dr Joseph Angel *** Cordes 8 N.
 Contient curieuses problemes de Leonardo Iachino
 en les quel tions naturalis =*

CVM PRIVILEGIO.

HISPALI,

Ex Officina Andreæ Pescionis,
 & Ioannis Leonis.

1587.

EL REY.

POR quãto por parte de vos el Doctor Simó de Tonar medico dela ciudad de Sevilla, nos fue fecha relacion di-
ziendo, q̃ vos aviades cópuesto dos libros, el vno intitula-
do, de Cópofitorũ medicamentorũ examine; el otro, His-
paléfiũ Pharmacopoliorũ recognitio, en los quales aviades
puesto grãde cuydado y trabajo, y por ser de mucha vtilidad
nos suplicastes los mandaffemos ver, y daros licencia y pri-
uilegio para que los pudiesedes hazer imprimir por tiem-
po de veinte años, o como la nuestra merced fuciffe. Lo qual
visto por los del nuestro consejo, por quanto en los dichos
libros se hizo la diligencia que la Pragmatica por nos sobre
ello fecha dispone, fue acordado, que deuiamos mandar dar
esta nuestra cedula en la dicha razon, y nos tuvimos lo por
bien. Por lo qual vos damos licécia y facultad para que por
tiempo y espacio de diez años cumplidos primeros siguién-
tes, que corren y se cuentan desde el dia de la data desta nue-
stra cedula en adelante, vos o la persona que para ello vue-
stro poder oviere y no otra persona alguna, podais impri-
mir y vender los dichos libros que de suso se haze mencion
Y por la presente damos licencia y facultad a qualquier im-
pressor destos nuestros reynos que vos nombraredes para
que por esta vez los pueda imprimir, con que despues de im-
pressos, antes que se vendan los traigais al nuestro consejo
juntamente con los originales que enel fueron vistos, que
van rubricadas cada plana, y firmado al fin dellos de Lucas
de Camargo nuestro escriuano de camara, y vno de los que
enel nuestro consejo residen, para que se vean si las dichas
impressions estan conforme a ellos, o se traiga se en publi-
ca forma, en como por Corretor por nos nombrado,
se vieron y corrigieron las dichas impressiones por los
dichos originales, y se imprimieron conforme a ellos, y
que quedan anfi mismo impressas las erratas por el apunta-
das para cada vn libro de los que anfi fueron impressos, y se
os tasse el precio que por cada volumen oviereades de ven-

der, y mandamos que durante el dicho termino persona alguna sin vuestra licencia no los pueda imprimir ni vender, so pena que el que los imprimiere, o vendiere aya perdido y pierda qualesquier libros, moldes y aparejos que dellos tuvieren, y mas incurran en pena de cinquenta mil maravedis por cada vez que lo contrario hizieren, la qual dicha pena sea la tercia parte para el juez que lo sentenciare, y la otra tercia parte para la nuestra camara, y la otra tercia parte para el que lo denunciare. Y mandamos a los del nuestro Consejo, Presidente è Oydores de las nuestras audiencias, Alcaldes, alguaziles de la nuestra casa y corte y chancillerias, y a todos los Corregidores, Afsistente Governadores, Alcaldes mayores y ordinarios, y otros juezes è justicias qualesquier de todas las ciudades, villas y lugares de los nuestros Reinos y señorios: así a los que agora son como a los que seran de aqui adelante, que vos guarden y cumplan esta nuestra cedula y merced que así vos hazemos, y contra el tenor y forma della, ni de lo en ella contenido no vayan ni passen, ni consientan yr ni passar en manera alguna: so pena de la nuestra merced y de diez mil maravedis para la nuestra camara. Fecha en Madrid a veinte y quatro dias del mes de Abril, de mil y quinientos y ochenta y seis años.

YO EL REY.

Por mandado de su Magestad

Iuan Vazquez

ILLVSTRISSIMO D. IOANNI

Mendocæ & Guzmano, Comiti Orgazensi, & domus
mendiuil & Mendocæ domino, Pharma-
copoliorum Hispalensium
recognitores. S.

VLTA SVNT ILLVS-
trissime Comes, atq; huius vrbis
moderator integerrime, obquæ
ciues Hispalenses, de quibus tan-
topere bene mereris, nunquam
satis laudatam sibi existimant
summam qua fruuntur felicitatem, ab eo tē-
pore, quo huius reip. clavum bonis auspiciis tra-
ctare cœpisti. Neq; id sanè immeritò. Tertius e-
nim agebatur annus, ex quo dira lues miserè va-
stabat urbem, cum ipsi affulsit tuus felix aduen-
tus, quo, veluti sole tenebræ, non modò pestis fu-
gata, sed etiam quodcunq; morbi genus depul-
sum prorsus esse videtur. Quod haud magno-
perè mirandum censebitur, si assiduam tuam di-
ligentiam contemplemur: qua scortatores, alea-
tores, ac cæteros flagitiosos homines, quibus
hæc ciuitas perpetuò scater, diu noctuq; viriliter
insectari non cessas. cum huiusmodi vitiorum
debitas pœnas populus plærūq; luere soleat. Cui

etiam curæ oportunam profectò operâ adiun-
xisti in viarum publicarum instauratione mun-
dicieq; imperanda. Quæ haud mediocrem utili-
tatem ad populorum sanitatem afferre nemo
non novit, sed in eo maximè resp. Hispalensis
debitas tibi persolvere gratias nunquam pote-
rit, quòd cum maxima esset annonæ pænuria
(qua nulla pesti efficacior causa esse solet) neq;
vndè frumentum asportādum foret quisquam
excogitaret (totius nimirum ferè Hispaniæ re-
gionibus sterilitate pariter laborantibus) tu ve-
nus solertia atq; providentia summa præstitisti,
vt multis antè etiam fertilissimis annis non ma-
ior copia panis publicè venalis visa palam præ-
dicetur, sed quid in his recēsendis immoramur,
quæ et si perfectæ causæ esse possint salutis in-
credibilis qua fruimur, casui tamē magis tribue-
re quàm tibi acceptam refferre invidia conabi-
tur. Verum eas quas nullus quāvis morosus no-
bis inficiari audebit, maximi ad publicam salu-
tem tuendam momenti fuisse, narrare aggredi-
mur. Inoleverat sanè in hac vrbe perniciosus et
capitali pænâ dignus abusus emendi apud aro-
matopolas radices, herbas, & quæcunq; alia ad
medicos vsus opportuna. quorum fermè om-
nium venditores ipsi neq; notitiam vllam ha-
bebant, neque asservationis artē callebant.

Ex

Ex istis tabernis non solum turba cætera, verum etiam Pharmacopœi plariq; quibus indigerent emendicabant : gens ignara, quæ sæpè pro optata salute, mortis causam proprio ære emptam reportaret. Quod malum neque à pharmacopolis, neq; à nostris medicis unquam averti impediri ve potuit. quippequam illorum pauci sint quibus herbarum indagatio & cognitio curæ fuerit, satis esse putantibus ab aromatopolis quicquid sibi de esset comparare. Horum verò perpauci qui herbarum notitia vel minima præditi essent : immò nonnulli etiam ex his fuere celebres alii xiri, qui probro ducerent si quis herbarum peritia valeret : & plenis buccis iacerent, se ne lactucas quidem & radices, quibus quotidie vesci consueverant, undequaq; dignoscere. Tu verò singulari ista providentia Illustrissime Comes tanto malo egregiâ profectò opem tulisti, expertissimo botanagnoſta abundè publicæ mercede adducto, qui veras plantas à falsis distinctas suisq; tēporibus collectas, accurateq; servatas, plebi & Pharmacopolis ad usum suppeditaret. Facta insuper libera vendendi copia illis duntaxat, quorum herbarum cognitione facultas explorata constaret : in aromatarios verò omnes tanti mali autores

pæna

pæna statuta pecuniæ & herbarum combustio-
nis si eas post hac venditare auderent. Quo fa-
ctum est, vt reiectis falsis & adulterinis, veris ac
legitimis herbis vtantur omnes: & multi ex me-
dicis ac Pharmacopœis herbarum cognitioni
sedulam cæperint nauare operam. Vnde spera-
mus fore, vt plantarum noticia apud exterarum na-
tiones & viros doctos maximo iure expetita et
celebrata, à nostris verò Hispalensibus hucusq;
neglecta, tuis auspiciis integretur: & magna æ-
grotantium vtilitate permultæ insignes herbæ
in medicos vsus revocentur. Tandem vt verum
patris patriæ nomen, & publicæ salutis procura-
toris adipiscereres, simplicibus medicamentis
ita ritè dispositis, ad compositorum examen
animum appulisti. in quorum compositione
incredibilis est Pharmacopœorum in hac fre-
quenti civitate varietas aut potius cōfusio, alio
hanc descriptionem, alio aliam sequente, illo
his succedaneis, alio illis vtente: circa cōfingen-
di autem modos, nullis ferè idem sentientibus.
vndè irreparabile damnum miseris ægrotanti-
bus oriri, non est qui nesciat: medico, nempe,
hoc aut illud ex arte præscribēte, sed, prout fors
in hunc aut illum Pharmacopolam deduxerit,
salubre aut exitiale Pharmacum propinante.
Vt autem hæc ad trutinam redigerentur, vtq;
statuta

statuta lege vnus esset omnium Pharmacopœo-
 rum consensus : ex multis aliis per doctis medi-
 cis, quibus hæc ciuitas abundat, nos ad hoc mu-
 nus elegisti, ac invitos sanè, arduam hanc & no-
 stris humeris imparem provinciam subire com-
 palisti. Quum itaq; pensum nobis impositum
 ea qua potuimus diligentia & studio absolu-
 tum reddere curaverimus : nostros hosce cona-
 tus hilari fronte Illustrissime Comes accipe :
 qui si à nostris Pharmacopœis tuo imperato re-
 cipiatur, vt ànimadversionibus quas eis propo-
 nimus auscultare velint, neq; secus quàm in illis
 præscriptũ repererint faciant : tantum inde cõ-
 sequuturũ fructum speramus, vt minimè dubi-
 tādum cēseamus, quin Hispalis perpetua me-
 moria, vt bonorum aliorum multo-
 rum, ita propriæ salutis te-
 colat ac veneretur auctorem.

(§)

¶ Doctissi-

DOCTISSIMIS HISPALENSIBUS
Medicis. D. Simon è Touar.

VIDISTIS INSIGNES ac peritissimi viri molestā & impeditam occupationem, quam hisce diebus Illustrissimus Comes Doctissimo ac clarissimo Doctori Francisco Sanchez ab Oropesa, & mihi in Pharmacopoliōrū recognitione imposuit: nec vos præterit quantum laboris & molestiarum subeat, qui reluctantes corrigere studeat: quamq; semper fuerit difficilis instaurationis labor, præsertim dum de rebus controversis agitur, quarum adhuc (ut aiunt) subiudice lis est. laudat enim quivis quæ sibi proposuit auctore, & vix reperitur qui alterius iudicio velit cedere. Vnde tanta inter Pharmacopœos discordia confusioque orta est, ut nullus sit tam absurdus error quin defensorem nanciscatur. Anaxagoram refert^a Galenus dixisse nivem non esse candidam, atq; ita qui sensum negare velit, id ipsum asseverans, habet & sui iam erroris auctore. Sic nostris temporibus tanta fuit intra dēdis Pharmacopœis scribendi licentia, ut non facile culpari quivis possit quin
pari

pari fortassis patronorum numero culpam vel
 effugere vel declinare valeat. Totam igitur hanc
 opinionum divisionem in vnum redigere cu-
 pientes: vtque idē vt par est sentiamus omnes,
 neruis omnibus contendentes: ea qua potui-
 mus industria, totam hanc rudem indigestamq;
 molem, in tria deducimus præcipua capita: vi-
 delicet, vt eadem sit omnibus compositorum
 medicamentorum descriptio, eorundem succe-
 dancorum vsus, idemque confingendi medica-
 menta modus. quorum defectu, quantum ha-
 ctenus laboratum sit existimare in promptu vo-
 bis fuerit. In assignandis compositorum medi-
 camentorum descriptionibus, & succedancis
 substituendis sequuti sumus probatissimorū au-
 ctorum iudicia, nostra haud omninò negligentes:
 non immemores eorum quæ nobis^{*} Hippo-
 crates præscripta reliquit: qui magnam artis par-
 tem arbitrabatur esse rectē posse de ijs quæ scri-
 pta sunt iudicare. Eum namque qui his benè
 notis rectē vtatur, non magnopere in arte falli
 posse affirmabat. in varijs verò confingendi me-
 dicamenta modis, non auctoribus aut rationi-
 bus prius acquieuius, quàm experimēto com-
 probauimus quid pro lege statuendum esset: pe-
 riculo semper nobis præsentibus factō. In qui-
 bus omnibus cum eruditissimū mihiq; ami-

^{*}
*In principio lib. de
 dieb. iudic. & li. 3.
 epid. tex. ultimo.*

cissimum collegâ studiorum ac laboris habue-
rim socium, nihilque hîc præter illius consiliû
atque iudiciû scripserim: vobis sanè, quibus
eximia viri doctrina & acerrimum ingenium
adeò comperta sunt, scripta hæc nostra proba-
tum iri polliceri mihi ipse audeo. Quamquam
ille pro sua singulari modestia nomen suum in
his indicari noluerit, neque verò institutû nunc
nostrum est absolutam Hispali Pharmacopœ-
iam, quales multi viri docti suis vrbibus tradi-
derunt, de integro componere: neque etiâ me-
dicamentorum omnium compositiones quæ
in nostris officinis parari solent ad examen hîc
reuocare: nisi eas dumtaxat in quibus Pharma-
copœes nostros ab arte ipsa vel auctorum etiâ
mente deuiasse deprehendimus: magnam præ-
terea illorum in ipsis compositionibus confu-
sionem in ordinem ac methodum certam ve-
stra opera redigere. ibi enim salutem diuina sa-
pientia esse confirmat, vbi multorum consilia:
iudiciaq; multorum sapê meliora esse quàm v-
nius cuiusque testatur^a Aristoteles. Breuiter au-
tem omnia percurrentes, quæ pro tempore op-
portuna vtiliaq; maximè esse visa sunt tantum
annotamus: in ijs solum immorantes, quibus
longiori demonstratione expositione ve opus
esse arbitraremur. multis quidem alijs non mi-

nus.

nus vtilibus omiſſis, quæ (modò hæc vobis placere intelligamus) propediem in veſtram gratiam evulganda curabimus. Interim verò hæc qualiacunq̃ue ſint, ſummo certè ſtudio ac pari induſtria à nobis elaborata, vobis examinanda tradimus. Nam ſuo quemq̃ue attificem opere impenſè delectari, dixit Ariſt. non aliter quàm rebus ex ſeſe proſeſcit. eſt enim artificis opus quaſi quidam ingenii fætus: de quo Socrates ait, rectius iudicare obſtetricem quàm matrem ipſam. Informem itaque hanc noſtram fæturá viri doctiſſimi candido ac beneuolo excipite animo: & veſtris exactiſſimis iudicijs, veluti

vrſa catulos lambendo, paulatim figurare. ita enim fiet, vt parentum loco vos ipſa ſuſcipiat
& amet.

LIBER PRIMVS

DE PONDERVM AB ANTIQVIS

medicis vsitatorum restitutione, ac eorum

quibus Pharmacopolæ ac præsertim

Hispani vtuntur emen-
datione.

Ad studiosum lectorem.

PRAEFATIO.

X COMPLVRIBVS

qui nonnunquam simul curandi occurrunt affectibus, qui nam potissimam ac primam curam operâq; postulet artificiosa medendi methodus dispicere nos docet. siquidem nullo præcipuè urgente, nec causæ rationem habente, ² ab eo sine quo alij curari non poterunt incipiendam curationē monet. Multi autem sunt morbi quibus Pharmacopolia nostra laborare deprehenduntur: sed longe omnium gravissimus, veterrimus, & sine quo alij curari non possunt, est intolerabilis error circa pondera quibus nostri vtuntur Pharmacopœi, vt itaq;

Ex Galib. 3. Method.
cap. 2.

HISPAL. PHARM. RECOG.

itaque tanto vitio subveniamus, de ipsis ponderibus sedulo ac serio agere, & quicquid circa ea nobis visum est adnotatione dignum hinc afferre opportunissimum esse censebam. id verò duobus complexi sumus capitibus. in primo de ponderum & mensurarum ab antiquis medicis veritatorum restitutione agimus, & quomodo antiquæ Romanorum mensuræ vsui medico maxime deseruientes facile & ad amicum fabricari possint. In altero verò Hispanorum ac Romanorum ponderum differentiā docemus: Hispanorumq; Pharmacopolarum abusum & errorem in suis ponderibus, & quemadmodum ea emendari oporteat, ostendimus. Quod verò hinc mathematicis nonnullis demonstrationibus vsus sum, licet illis exactissimè ponderum ac mensurarum rationes exponantur & vsus aperiantur, verè quidem cum^a Galeno assensu rare possim minimè lubenter id fecisse. Siquidem perinde ac ille timere debeam, ne medicorum pars multa ob eiusmodi demonstrationes nostra scripta auersetur. Quippe cum aequè ac ille suo ævo, in nostra quoq; ætate expertus sim paucissimos ex medicis esse qui alterius quem in alijs à medicina disciplinis versatum esse cognouerint consuetudine delectentur.

Examen

LIBER PRIMVS. 1

EXAMEN VERAE ATQUE

*exactæ proportionis ponderum Hispanicorum
ad pondera quibus olim Romani utebantur.*

*Et modus quæ antiquæ Romanorum
mensuræ facile fabricari
instaurari possint.*

Cap. I.

AMPHORA APUD

Romanos tantūdem capiebat,
quantum vas cubica figura fa-
ctum, cuius capacitas in longū
latam & altum pede Romano
constaret: nimirum, vas quoddam quadratum
sex quadratis superficiebus constans: quod
ex quinque tabulis quadratis fieret, quarum sin-
gulæ in interiori superficie vnicum Romanum
pedem quadratum æquarēt. Cuiusmodi vas o-
lim Romani ipsi quadrantal appellabant, for-
ma tantum ab amphora diuersum, quum alio-
qui vtriusq; eadem esset capacitas. Veram au-
tem pedis Romani longitudinem posteritatis
memoriæ tradidit insignis vir Ioannes Agrico-
la in suo doctissimo de ponderibus ac mensu-
ris opere: quam adhuc extare asserit Romæ in

A hortis

amphora

quadrantal

Ioannes Agricola

HISPAL. PHARM. RECOG.

hortis Angeli Colocij ac alijs in locis. Estque eadem quam alij etiam docti ac antiquitatum studio si viri in nonnullis Romanorum ædificiorum columnis repertam secum seruât. Qualem nobis cōmunicauit egregius, ac doctissimus Doctor Lucianus è Negro in alma huius Hispalensis ciuitatis ecclesia canonicus. cuius nos dimidium hîc ad marginem appinximus, octo intersectum diuisionibus, quibus digiti ipsius pedis Romani indicantur. Siquidem totus pes in sexdecim digitos distribuitur. Nos autem huiusce pedis Romani longitudinis adminiculo veram ponderum Romanorum ad nostra pondera rationem in eum qui sequitur modû examinauimus. Cum amphora seu quadrata apud Romanos octo congios caperet: ex geometrica doctrina colligimus, dimidio pedis Romani in cubum reducto, fieri vas eiusdem cum cōgio capacitatis. vt enim ex Euclidis doctrina constat: similia omnia solida parallelepipeda inter se sunt in triplicata ratione homologorum laterum. vndè cubi ad cubum proportio erit, sicut lateris vnus ad latus alterius proportio triplicata. triplicatam autem rationem seu proportionem eam dicunt mathematici, quæ fit ex aliquo numero cubicè in se ducto. Quoniã

ita-

Estor negron

5 Romanus

*amphora romana
8 congios capie*

*amphora
Romana
8 congios
capiebat*

amphora

LIBER PRIMVS.

itaq; ratio quadrantalís ad congium est vt octo ad vnum, ratio quidem lateris quadrantalís ad latus congi erit vt radix cubita octo ad radicē cubicam vnius. sed radix cubica octo est duo, & radix cubica vnius est similiter vnum. igitur ratio lateris quadrantalís ad latus congi erit vt duo ad vnum. Quo circa quum latus quadrantalís pede constet Romano, latus congi dimidio pede Romano constabit. quippe quum ratio vnius ad dimidium sit veluti duorū ad vnū. Atque iuxta hanc rationem nos ipsum congiū compingi curauimus exquinq; ligneis tabulis exactissimè dolatis ac exquisitissimè cōpactis, quarū singulæ in interna ipsius vasis superficie dimidium pedem Romanum quadratum obtinerent. Hunc autē nobis ad amusim cōcinnavit Peregrina frater ex societate Iesu, fabrilis antea artis ad primè compos. Porro hoc ita paratum vas oleo optimo primo impleuimus: moxq; sublato oleo, ipsum vas cum ea tantum olei portione quam tabellæ ipsæ cōbiberant, in altera exquisitissimæ libræ lance imponentes: in altera verò lance tātūdem ponderis opponētes. quoad in æquilibrio vtraq; lanx permaneret, neutraq; præponderaret: pondus ipsius vasis vacui percepimus. Quod Hispani

HISPAL. PHARM. RECOG.

usitato vocabulo taram, siue ataram, dicunt. Deinde ipsum vas oleo rursus ex actissimè plenum in altera libræ præfatæ lāce imposuimus: in altera verò lance ipsius vasis vacui taram seruata substituentes, tantum ei minutissimæ arenæ addidimus, quantū vtriusque lancis æquilibrium exigere conspeximus. Quibus ad amissim peractis, semoto ipso olei pleno vase ab altera lance, ex altera verò similiter ipsius vacui vasis sublata quam diximus tara: reliqua nobis dumtaxat fuit ea arenæ moles quæ olei pondus quod ipsum vas continebat æquaret: nempe, olei pōdus quod olim apud Romanos cōgiam capiebat. Quoniam verò congius apud Romanos duodecim heminas cōtinebat: hemina autem apud eosdem (vt latissimè ostendit Agricola) ex decem vncijs mensuralibus constabat, atq; ita congius ipse centum viginti vncias mensurales capiebat: consequitur arenæ illam in lāce relictæ molem æquaturam id olei pondus quod olim apud Romanos mensurabant centum viginti vncia, seu libræ decem mēsurales. Siquidem singulæ libræ tam mensurales quàm pōderales ex duodecim vncijs apud Romanos consistere. Sed ex^a Galeni observationibus habemus notā in oleo proportionē pōderis libræ mensu-

heminas 12 capiebat congius.

hemina capiebat de cem vncias mensurales.

congius 120 vncias mensurales.

Libra comp. mēdic. per gen. 5. c. 6. & lib. 6. c. 8.

mensuralis Romanorum ad eorundem libram ponderalem: nempe, sesquiquintam, qualis est duodecim ad decem, seu sex ad quinq;. Igitur arena illa nobis in lance relicta pendet centum vncias libræ pōderalis Romanorum: videlicet, libras ponderales octo, & vncias quatuor, seu trientem. quippe centum viginti adcentum se habent in sesquiquinta proportionē. Atqui antequam hanc arenæ molem nostris Hispanicis ponderibus examinarem, eam in duas partes pondere æquali in ipsis libræ lancibus exactissimè diuisimus: vt in alterutra libræ lance dimidia eius arenæ moles relicta quinquaginta Romanorum vncias ponderales penderet. & rursus abiecto altero eius dimidio, dimidium reliquum iterū in alias duas ponderis æqualis portiones in ipsis libræ lancibus similiter partiti sumus. Atque ita nobis in alterutra libræ lance relicta fuit arenæ moles quæ ponderales Romanorum vncias vigintiquinq; penderet. Exinde relicta in altera libræ lance huiusmodi arenæ mole, quæ vigintiquinq; Romanorum vncias ponderales penderet: in altera lance tot vncias & vnciæ partes ex Hispanicis ponderibus, in nostro vulgariter dicto marco contētis, apposuimus, quot sat esse conspeximus vt vtrāque lanx

*libra mensura
Romanorum, e
bat duo decim
cias. scilicet, &
debat decem
cias. ponder*

*sesqui quin
quid,*

HISPAL. PHARM. RECOG.

Si verū est quod An-
dreas Lacuna afferit
vnciā vñā Hispanicā
cōtinere Romanā noc-
feri tēporibus vnciā
vñā et scripturā vñā:
maior sanē fuit olim
Romana vncia, quā
est hodie apud Roma-
nos in vsu grānis duo-
de viginti cū duobus
vndecimis vñus gra-
ni. Iudē ex arithmetica
ratione cōstitbit gra-
uiora fuisse olim apud
Romanos pōdera quā
nūc sint. Trigesima
prima ferē parte. ne-
pē, vnciæ 31. Romano-
rū antiquæ pōderent
Romanorū nostri tē-
poris vncias 32. ferē,
vel præcisius 31. $\frac{101}{144}$
cētū aut Romanorū
antiquæ vnciæ pōde-
rēt ex ijs quibus Ro-
mani nūc vtūtur, 103
 $\frac{5}{12}$ quod vulgò dici
solet, 3. $\frac{1}{12}$ por ciē-
to. Nos tñ eiusmodi
Lacune obseruationi-
bus parū quidē fidē
adhibemus ob eius ari-
thmetice imperitiā.
Quī ille satis apertē
prodidit cū inde Vene-
tā vnciā sesquidrach-

ad æqui librium redigeretur, neq; vna alteri pro-
penderet. Atque hoc pacto cōperimus viginti
quinē; Romanorum ponderales vncias pende-
re ex nostri Hispanici marci ponderibus vncias
viginti quatuor cum sex vnciæ octauis. Quibus
quadruplatis, fient vnciæ nonaginta nouem.
Atq; ita reperta fuit exquisitissima ratio ponde-
rum Romanorū ad nostra Hispanica pondera.
Siquidē oleum quod olim apud Romanos pen-
debat centum vncias eorundem ponderales
(quantum nimirū vnus eorum congius conti-
nebat) repertum est à nobis ex præmissis obser-
uationibus pōderare nonaginta nouem vncias
ex nostro Hispanico marco. Atq; ita pondera
nostra differre à pōderibus quibus olim Roma-
ni vtebātur, cētesima ferē parte: quod Hispano-
rū vulgò dici solet vno por ciēto. Dicimus aut
ferē, quoniā re vera per centesimā partem dif-
ferret si centum vnciæ nostri Hispanici marci
ponderarent centum & vnā vncias Romano-
rum ponderū. Quoniā verò nonaginta nouem
vnciæ nostri Hispanici marci pendent centum
vncias Romanorum ponderum: sanē si ex-
actam huius proportionis præcisionem requi-
ras, reperies se habere pondera nostra ad Ro-
manorum pondera in ratione sesquiquin-
gesimi-

gelsima nona : hoc est, Romanorum pondera
 superari à nostris ponderibus per vnam nona-
 gelsimam nonam partem ipsorum Romano-
 rum ponderum. Siquidem moles illa arenæ præ-
 fata pendens vncias nostrates nonaginta no-
 uem, ponderabat ex Romanorum ponderibus
 vncias centum : nempè totidem vncias Roma-
 norum ponderales, & præterea vnciam eorun-
 dem vnam, quæ est nonagesima nona pars vn-
 ciarum nonaginta nouem. Atq; hoc proportio-
 nis genus appellare solet Hispanorum vulgus,
 vno y vn nouenta y nueue auos por ciento, vel
 (quod idem est) $\frac{100}{99}$ por 100. Hanc autem ean-
 dem rationem nos quoq; examinare possemus, si
 arenæ molem, quæ oleo in congio contento
 æqui ponderabat, ac proindè centum Roma-
 norum vncias pendebat, citra illam arenæ in
 quatuor partes distributionem cum nostris
 Hispanicis ponderibus per stateram ponderan-
 tes, eius pondus in nostro Hispanico marco
 perciperemus. Quoniam verò exactiora & ma-
 gis præcisa redduntur pondera, quo minora
 sunt : iccirco integram illam centum pondera-
 lium Romanorum vnciarum molem cum no-
 stris Hispanicis ponderibus cōferre nolimus,
 sed potius quartam eius partem.

ma minorē esse quā
 Romanam colligat q
 medicinale librā Ve
 netam pendere obser-
 uatur: Romanæ li-
 bræ vncias decē cū di-
 midia. Cū potius ex a-
 rithmetica ratione in-
 de consequatur vnciā
 vnā venetā drachmas
 septem Romanæ vna-
 ciæ pendere.

100 y vn nouenta y nueue auos por ciento
 100 y vn nouenta y nueue auos por ciento

Porro.

HISPAL. PHARM. RECOG.

Porro eadem mathematica doctrina, qua congi-
gium ex lateris eius proportionem ad amphoræ
feu quadrantalis latus construere docuimus, no-
ta similiter reddetur minima illa antiquorum
mensura, quæ cochlear parvum dicebatur. sic
videlicet: Quum amphora contineat octo con-
gios, & congius sextarios sex, sextarius autem
duodecim cyathos, quorum singuli continebāt
viginti quatuor cochlearia parva, iuxta ponde-
rum distributionem à Fannio consideratam:
manifestum est amphorā apud Romanos con-
tinuisse eiusmodi^a cochlearia 13824. Quum-
que eadem demonstratione quam antea ex Eu-
clidis elementis attulimus, ratio amphoræ ad
cochlear sit triplicata suorum laterum: propor-
tio quidem lateris amphoræ ad latus cochlea-
ris parvi, erit ut radicis cubicæ numeri 13824.
ad radicē cubicā unius, quippe quum amphi-
ora se habeat ad cochlear, ut numerus 13824.
ad unum. Sed radix cubica 13824. est viginti
quatuor, & radix cubica unius est unum. ergo
latus amphoræ ad latus cochlearis se habebit
ut viginti quatuor ad unum. Quo circa cochlea-
ris latus erit vigesima quarta pars lateris am-
phoræ. Similiter autē reperietur latus cochlea-
ris parvi esse duodecima pars dimetiēris cōgij.
Quo-

^a
Intelligimus hic co-
chlearia illa parva,
quorum viginti qua-
tuor cōstituunt iux-
ta Fānij sententiam
cyathū. alioquin enī
quarta cyathi pars
(ut diligēssimus ad-
uertit Agricola) à
Romanis dicebatur
cochlear, & alio no-
mine ligula: quæ à
Fannio ac alijs dice-
batur Mystrum mi-
nus.

Quoniam congius continet in se cochlearia
 172 & cuius radix cubica est duodecim. Si ita-
 q; assumatur vigesima quarta pars longitudinis
 pedis Romani (quanta est longitudo lateris am-
 phoræ, vel (quod idem est) duodecima pars ei-
 us dimidij (quanta est longitudo lateris con-
 gij) & in quadratum redigatur, atq; , eo modo
 quo in congio tradidimus, vas quoddam cubi-
 cum construatur, cuius singulæ exquinq; inter-
 nis superficiebus præfato quadrato omninò æ-
 quentur: proficiet vas eandem obtinens men-
 suram quam olim apud Romanos habebat co-
 chlear. Ex eadem quoque mathematica doctri-
 na constitui poterit vas aliud continens octo co-
 chlearia, quod tertiam quidem cyathi partem
 continebit. si enim longitudo lateris cochlea-
 ris dupletur: atq; huiusmodi dupla lateris co-
 chlearis longitudo in quadratum reducatur: vas
 quidem cubicum, cuius quinq; internæ superfi-
 cies ei quadrato æquales fuerint, continebit o-
 cto cochlearia. Siquidē eius ratio ad ipsum co-
 chlear erit ut cubus numeri duo (qui est octo)
 ad cubum unius, qui similiter est unum. Demū
 iuxta eandem quoque doctrinam, ex congij la-
 teris noticia constitui poterit vas aliud sesquihe-
 minam continens: ex quo etiam tum hemina

HISPAL. PHARM. RECOG.

ipsa tum libra mensuralis Romanorum multo
 minori negotio cōstrui posset, quàm sine eius-
 modi vase. Quum enim congijus contineat duo
 decim heminas, continebit quidem octo sesqui
 heminas. vndè ratio congij ad sesquiheminā,
 erit vt octo ad vnum. Ac proinde ratio lateris
 congij ad latus sesquiheminæ, erit vt radicis cu-
 bicæ octo (quæ est duo) ad radicem cubicam
 vnius, quæ est vnum. Quo circa si dimidium di-
 metientis congij quadretur: & ex huiusmodi
 quadrato vascubicum, eo modo quo in reli-
 quis tradidimus, construatur: eiusmodi vas ses-
 quiheminam æquabit. Quantum autè momē-
 ti sint omnia vasa à nobis iuxta mathematicam
 doctrinam reperta, vt ex eorum minoribus re-
 liqua etiam maiora nota reddantur, facile qui-
 dem intelliget quisquis ex amphoræ tantum
 per pedē Romanū repertæ notitia reliqua om-
 nia minora vasa conficere studuerit. Ipsa enim
 experientia doctus apertissimè comperiet dif-
 cillimum, ne impossibile dicam, fore id ipsum
 assequi. Qui enim quæso liquor in amphora cō-
 tentus in duas portiones ea qua oportet præci-
 sione distribui poterit, vt iuxta huius dimidiari
 liquoris quantitatem vrna conficiatur? Quod si
 hoc saltē summo assequatur labore, quali præci-
 sione

LIBER PRIMVS. 8

sione liquor in vna cōtētus in alias duas æquales partes diuidetur, atq; huiusmodi dimidium in alias rursus duas æquales partes diducetur, vt tandem cōgius euadat? Sed demus iam omnes has difficultates improbo cuiuspiā labore vinci posse, ac exquisitum nobis proferri posse congiū. confice iam ôbone, quisquis is fueris, sextarium ex sexta congiij portione: atq; ex huius duodecima distributione cyathum: & demum cochlear paruū ex huius vigesima quarta portione. Nemo sanè cordatus ac nō vanus homo, qui specimen eius rei tentauerit, se id perficere posse affirmare audebit. Quòd si omnia ea quæ nos construere docuimus mensuralia vasa sibi aliquis parata habeat, haud multo ille negotio reliqua quoque conficiet. Id verò nequaquam debita præcisione fieri poterit, si liquores in singulis compertis mensuralibus vasis contentos, in aliquas alijs mensuris correspondentes portiones diuidatur. Quemadmodū alij omnes facere docēt. Sed si minora ex maioribus quærere oporteat, in singulis cōpctorū mensuraliū vasorū contenti vnus alicuius liquoris pondus erit capiendū: atq; ex eius proportione ad pondus ipsius liquoris, quē proximè minora quāritate vasa capere conueniat, eadē construi poterunt.

HISPAL. PHARM. RECOG.

tunt. Vt si ex sesqui hemina costruenda sit hemina, vel libra mensuralis: implebitur ipsa sesqui hemina liquore aliquo. Atque huiusmodi liquor in ipsa sesqui hemina contentus erit exactè ponderandus. vt si liquor is fuerit oleum, talis quidem liquor pendebit, iuxta olei pondus à nobis in congio obseruatum, duodecim vncias cum tribus vnius vnciæ octauis. deindè duæ eius ponderis tertiæ assumètur, quæ in proposito olei exemplo erunt octo cum vnius vnciæ quarta: & tot vncias ex nostris Hispanicis ponderibus ponderabit (vt ex ipsa arithmetica ratione constat) oleum quod capiet hemina. Vndè si in vas aliquod figulinum, quod aliquantulum plus olei capere possit quàm præfatum olei pondus vnciarum octo cum vnciæ quarta, infundantur ipsæ olei vnciæ octo cum quarta vnciæ parte: & ex eiusdem vasis ore tantum auferatur vt exactè ipsas tantum octo olei vncias ac quartam vnciæ contineat: tale quidem vas erit hemina Romana. Quòd si à præfatis duodecim vncijs ac tribus vnciæ octauis subtrahatur quinta pars, nempè, vnciæ duæ cum $\frac{12}{40}$ vnius vnciæ, seu (quod idem est) vnciæ duæ & octauæ tres cū quatuor vnius octauæ quintis: relinquentur vnciæ nouem cum nouem vnciæ vnius

vnus decimis, hoc est, vnciæ decem minus decima vnciæ parte, seu (quod idem est) vnciæ novem octavæ septem cum ^a vna quinta octavæ parte. & tantum ex ^b arithmetica ratione ponderabit ex nostris Hispanicis ponderibus oleū quod capiet libra mensuralis Romanorum.

Quo circa ad tanti olei mēsuram redigi facile, eo quo in hemina tradidimus modo, poterit vas aliquod figulinū, ex alia ve simili materia, quod libræ Romanorū mensurali æquabitur. Huiusmodi enim vas duodecim vncias cuiuslibet liquoris continebit earum quibus Romani liquores omnes mensurare solebant. Quod si liquor in huiusmodi vase mensuratus esset oleum, ponderaret ex Galeni observatione vncias ponderales Romanorum decem: Quum tamen ex nostris Hispanicis ponderibus ponderet (vt iam aduertimus) tantum vncias novem octavas septem cum vna quinta octavæ parte.

Cuius differētiæ causa ea ipsa differētia est quā superius inter Romana pondera ac nostra examinavimus. Quum enim ostensum sit Romanorum pondera à nostris superari ponderibus per nonagesimam nonam ipsorum Romanorum ponderum partem: seu, (quod idem est) per centesimā partem ponderum Hispanico-

^a
Est autē quinta octavæ pars grana quindecim quorū septuaginta quinque constituunt octavam.

^b

Cum enim hemina Romanorum contineat decem vncias mensurales, sesquihemina quidem constaret ex quindecim mensuralibus vncijs, quarū quinta pars sunt vnciæ tres, unde sublata quinta parte vnciarū quindecim mensuralium ab ipsa quindecim vncijs mensuralibus contentis in sesquihemina, relinquantur vnciæ decem mensurales, nē per librā Romanorū mensuralis.

HISPAL. PHARM. RECOG.

rum : ex arithmetica ratione constat decē Romanorum vncias ponderales superari à nostris decem ponderalibus vncijs per $\frac{10}{9}$, vnciæ ipsius Romanæ, seu (quod idem est) per decimā partem vnciæ vnius Hispanicæ. Ac propterea oleū vel aliud quodcunq; quod ex ponderibus Romanis ponderaret vncias decem, pōderare debere ex nostris Hispanicis ponderibus vncias nouem cum nouem decimis vnciæ partibus. Porro comperta Romanorum libra mensurali, facillimo negotio eorundem vncia mensuralis fabricari poterit. Cum enim vncia sit duodecima pars libræ : & oleum quod capit libra mensuralis Romanorum pendat (vt ostensum est) ex nostri Hispanici marci pōderibus vncias nouem, octauas septem, cum vna quinta octauæ parte, seu granis quindecim quorū septuaginta quinq; octauam complent : sanè oleum quod capiet vncia pendet ex nostris ponderibus octauas sex cum tribus vnius octauæ quintis, videlicet, cum granis 45 ex ijs quorum 75 constituunt octauam. tanta etenim est duodecima pars vnciarum nouem & octauarum septem cū vna quinta octauæ. Atq; ita si ad tanti olei capacitatem concinnetur vas aliquod, tale quidem vas erit Romanorum vncia mensuralis.

Simi-

Similiter ex heminae cognitione notus quoque reddetur cyathus. Quum enim cyathus sit sexta pars heminae, & oleum quod capit hemina repertum sit pendere ex nostris ponderibus vncias octo cum vnciae vnius quarta: facit oleum quod capiet cyathus, pendet ex nostro marco vnciam vnam cum octauis tribus, quae sunt sexta pars vnciarum octo & drachmarum duarum. Vnde si concinnetur vas aliquod, quod praecise contineat oleum pendens ex nostro Hispanico marco vnciam vnam cum tribus octauis, eiusmodi vas erit antiquorum cyathus. At enim ex minoribus vasis compertis, multo etiam facilius maiora vasa confici poterunt. Vt si duplum liquoris quod Fannij capit cochlearium, in vas figulinum vel simile infundatur, facillime, ut in hemina tradidimus, fiet vas illud quod ab antiquis chem dicebatur, iuxta Fannij sententiam. quanquam alij aliter eius mensuram definirint: si sextuplum cochlearis, fiet Mystrum minus, à medicis magis usurpatum: quod iuxta Fannium, Nicandri interpretem, & Graecum auctorem de ponderibus & mensuris, erat cyathi pars quarta, à Romanisque dicebatur ligula vel cochlear: licet alij paulo mai-

*hemina stas
quantum pen*

*cyathus stas
quor*

mystrum

*ligula
cochlear*

HISPAL. PHARM. RECOG.

maio rem men suram huic mi nori my stro ad scri be bant. Quòd si qua drup lū as sum a tur ei us modi my stri, vel tri plum ei us va sis quod in se octo coch lea ria con ti net à no bis an te a ma the ma ti ca do ctri na re per ti, cy a thus ip se ex ac ti si mè con fi ci eodem mo do po te rit quo in præ ce den ti bus va sis do cu i mus. Atq; ex cy a tho si mi li ter re li qua ma io ra va scu la ad he mi nam vsq; con fi ci fa ci li mo ne go ti o po te runt. Por rò non mo do præ fa tæ il læ com mo di ta tes sub se quun tur ex men su ra li bus va sis à no bis ma the ma ti ca do ctri na re per ti, quibus re li qua om ni a an ti quo rum va sa ex ac tē ac fa ci lē con fi ci pos sent: Sed & in eorum sin gu lis no stra quo que pon de ra cum an ti quo rum pon de ri bus, pe ri n de ac in con gio pri us ex po su i mus, ex a mi na ri po te runt. Im mò in ses qui he mi na qui dem & re li quis in fe ri o ri bus men su ri s, fa ci li us id com mo di usq; fiet. In quibus ni hil o pus erit a re nam cum oleo ad æ qui li bri um pon de ra re, nec ip sa a re næ pò de ra di mi di a re, ve luti in con gio do cu i mus, vt ei us tan dem pon dus in mi no ri quan ti ta te ma io ri s præ ci si o ni s gra ti a ex a mi ne tur: quum ha rum men su ra rum sin gu la rum pon de ra sa tis ad ex a mē ip sum pa rua sint, ac præ ci si si mè earum pò de ra ca pi pos sint. Quod vt ma ni fe sti us red da tur,

LIBER PRIMVS. 9

datur, examen ipsum in sesquihemina faciemus. Quam itaq; Romana hemina contineat uncias mensurales decem sesquihemina continebit quindecim ex iisdem mensuralibus uncis. Et quoniam ex Galeni observationibus oleum quod capiebant duodecim uncia mensurales Romanorum pendebat decem uncias eorundem ponderales: iuxta eandem proportionem oleum quod capiet sesquihemina, quindecim mensuralibus uncis constans, pendebit duodecim uncias cum dimidia mensurales ipsorum Romanorum. Quo circa si sesquihemina oleo optimo plena in altera libræ lance imponatur, & in altera eiusdem libræ lance substituatursesquihemina vacua tara eodem modo sumpta quo antea congiæ vacui taram percipere docuimus: atque in eandem lancem in qua præfata tara fuerit constituta tot ex nostro Hispanico marco uncia unciarumq; partes impositæ fuerint, quot sat esse animadverterimus, ut ad æquilibrium utraq; lanx reddatur: manifestum erit quod si uncia illæ & earum partes quas ex nostro Hispanico marco ponderabit oleum quod sesquihemina capiebat, fuerint duodecim cum dimidia, nostra quidem pondera à Romanis nihil omnino variabunt:

sesquihemina quindecim mensurales continens ponderabit in duodecim cum dimidia.

C bunt:

HISPAL. PHARM. RECOG.

bunt: sin in minori extitissent numero, maiora: in maiori verò, minora necessariò forent. Re vera tamen iuxta nostram observationem, reperientur vnciæ duodecim cum tribus, vnciæ octauis, seu drachmis. Siquidem ratio vnciarum duodecim cum dimidia ad vncias duodecim cum tribus vnciæ octauis est sesquionagesima nona: qualem comperimus in congi examine esse rationem pòderum nostrorum ad Romanorum pondera. Denique compertis ac instauratis antiquis Romanorum mensuris, communis quidem liquidorum omnium mensura quali antiqui utebantur: nostro æuo officinis desiderata, & à multis doctis medicis iamdiu expetita, in vsum reuocari à quolibet posset: vel liquores omnes vnica mensura metirentur, veluti antiquitus fieri solebat: & non varijs, pro vulgari Pharmacopœorum nostri tēporis more, vnicum in eis pondus constituentium cui diuersa in singulis mensura correspondet. Quoniam verò^a Galenus quoq; antiquorum diligentiam in designandis libris ac vncijs ponderalibus aut mensuralibus desiderauit, nec eam tamen supplere est ausus: licet enim aliquando expresserit libram & vnciam ponderales vel mensurales, sæpius tamen id prætermisit:

^a
Lib. 6. de compos.
med. per gen. c. 8.

misit: idcirco nos hic Pharmacopœorum in hisce liquorum mensuris vsum in vniuersum damnare non audentes: eis tantum consuli-
mus, vt vbiq; in suis cōpositionibus liquo-
res deprehēderint præscriptos vncijs aut libris
mensuralibus, eosdem mensuralibus ijs vncijs
aut libris metiantur quas hic construere docui-
mus. Et similiter quoq; si liquores ipsi designa-
ri fuerint aliqua ex antiquorum mensuris, qui-
bus illi eos metiri solebant (vt hemina, aut cya-
tho, & similibus) eadem in illis mensura vtan-
tur, paratas omnes habentes eo qui à nobis hic
docetur modo. Atqui in eis compositionibus
in quibus liquores libræ aut vnciæ nomine tan-
tum præscripti fuerint, citra mensuralis aut pō-
deralis notationem, interim in eis, ponderali-
bus libris & vncijs (vt hactenus solebant) vtan-
tur, dum ab alijs doctis viris aliter de hoc sta-
tuendum fore decernatur.

DE HISPANORVM PON.

*derum differentia ad Romanorum pon-
dera. deq; Hispanorum Pharmacopola-
rum abusu & errore in suis pon-
deribus. & quomodo facile emen-
dari illa possint.*

Cap. 2.

C 2 EX

HISPAL. PHARM. RECOG.

EX HIS quæ in præcedenti capite tradita sunt, facillimum quidem erit singulorum nostratum ponderum differentiam à sibi collatis Romanis ponderibus animadvertere. Quum enim observatum à nobis sit pondera nostra excedere Romanorum pondera per unam nonagesimam nonam partem: iuxta hanc ipsam rationem ponderalis libra Romanorum, quæ uncijis duodecim constabat, pendet ex nostri Hispanici marci ponderibus uncias undecim cum viginti duabus partibus quarum viginti quinque constituunt unciam, quas arithmetici his notis designant $\frac{22}{7}$. Et hæc uncia partes constituunt octavas uncia septem cum vigesima quinta octava pars: quæ vigesima quinta octava pars est grana duo cum viginti duabus vigesimis quintis unius grani, si octava uncia pars ex granis septuaginta duobus constituitur, veluti ab antiquis constituebatur: quâquâ ab Hispanis nunc in auri ponderibus septuaginta quinque grana in octava uncia numerentur, ut inferius trademus. Continebat itaque ponderalis Romanorum libra ex nostri Hispanici marci ponderibus uncias undecim octavas septem grana duo cum $\frac{22}{7}$ unius grani. Uncia autem Romanorum pendebat ex nostris Hispanicis

nicis ponderibus octauas vnciæ septem cum viginti tribus partibus quarum vigintiquinque complent vnā octauam, nempe, octauas vnciæ septē scriptula (hoc est tertias octauæ) duo & grana duo de viginti cum sex vigesimis quintis vnius grani. At enim si vice versa in Romanorum ponderibus animadvertantur pondera nostra, sanè cum quorum nostrorum ponderū sunt nonaginta nouem sint antiquorum ponderum centum, sesquibes quidem noīter, seu vnus marcus cū dimidio, ex duodecim vncijs nostris constans, qui antiquorum libræ medicinali responderet (estq; nostræ libræ vulgaris sexdecim vnciarum dodrās) ponderabit ex Romanorum ponderibus vncias duodecim cum partibus quatuor quarum triginta tres vnicam Romanā vnciam complent, seu vncias duodecim cum partibus triginta duabus quarum triginta tres constituunt vnā Romanam drachmam: quæ triginta duarum trigesima tertiæ vnius drachmæ sunt scriptula duo & grana viginti vnum cum nouem vnius grani vndecimis. Vncia autem nostri beisis seu marci pendebit ex ipsorum Romanorum ponderibus vnciam vnā cū nonagesima nona vnius vnciæ parte, seu vnciam vnā grana quinque cū nouem vn-

HISPAL. PHARM. RECOG.

decimis vnus grani. Quū itaque nostri Hispanici marci pōdera à Romanorum ponderibus nonagesima nona tantum parte varient, vt sesquimarcus seu sesquibes noster minori adhuc quantitate, quàm vnica drachma libram Romanam excedat: vncia autē nostra Romanorū vnciā minori etiā quantitate quàm grani sex: atq̃ medici ferè omnes antiqui Romanorum ponderibus vsi sint, quæ Romani ipsi nationibus omnibus quibus præerāt ad cōmunes vsus impertierant: nullo sanè incommodo medici ac Pharmacopolæ ponderibus nostri vulgaris marci, perinde ac Romanis, vti in medicina poterunt. Quanto verò incommodo ac detestādo errore ijs vtantur ponderibus, quæ in medicinali illa libra continētur, quæ ad vsus tātum officinarum Hispanicarum concinnata est, adeò manifestum est, vt nunquam satis admirari possimus tot ac tam doctos medicos, quibus Hispania, nostro præsertim ævo abundarit, hunc errorem in locis, quibus medicinam faciebāt, minimè aduertisse, aut suis in scriptis notasse. Quamquam enim incōmodum, quod in medicamentorum dosi ex ponderibus apud officinas vsitatis resultat, ipsi assequi nequirēt, quòd eius causam percipere non possent, ignorantes

rantes quàm varia esset Romanorum ponderum ab antiquis medicis vsitatorum proportio ad illa in officinis Hispanicis vsurpata pondera (quàm nos inferius manifestabimus) nihilominus aliud multò maius incòmodum illos saltem subterfugere non debuit, quòd nimirum ex peruersa ponderum illius medicæ libræ distributione, mirabile dictu (ne porius miserabile ac ploratu dignum dicam) plerumque ex antiquis medicamentorum compositionibus in officinis vsitatis sint perversè compositæ, minimè seruata medicamentorù proportionem, quæ ipsis còpositionibus per suos auctores præscripta esset. Quæ omnia vt dilucidius cognoscatur ipsam officinarù librà ac eius ponderù rationem examinabimus. Hæc illorum libra ex duodecim vncijs, perinde ac antiquorù libra, constat. At ipsæ duodecim eius vnciæ minores sunt quàm sesquibes vulgaris (putà, duodecim vnciæ marci vulgaris Hispanici) sex octauis vnciæ ipsius marci vulgaris : quoniam vnaquæque ex illis medicinalis libræ vncijs minor est quàm vncia marci vulgaris dimidio vnus octauæ vnciæ ipsius vulgaris marci : quod octauæ dimidium Hispani appellant adarme, estque minimum ipsius vulgaris marci pondus. Porro
illam

HISPAL. PHARM. RECOG.

illam medicæ libræ vnciam in nouem drachmas diuidunt, & singulas drachmas in tria scriptula, ac eadē singula scriptula in grana viginti: vt vna medicinalis vncia constet nouem drachmis, seu scriptulis viginti septem, vel granis quingentis ac quadraginta. Quibus ita cōstitutis manifestissimè iam apparet, quod prius aduertimus, medicinarum doses ab antiquis præscriptas minimè cum hisce officinarū ponderibus seruari posse: sed multo minore quantitate nunc propinari quàm ab antiquis definiebantur. Siquidem medicamentū cuius dosis præscripta erat ab antiquis vnus vnciæ pondere, nunc Pharmacopolarum vnciæ pondere exhibitum minori sumitur quantitate quàm olim propinabatur vnus fere drachmæ seu octauæ dimidio, nēpè, scriptulo vno granis sex cum sex grani vndecimis, quibus Pharmacopolarum Hispanorum vncia minor est quàm antiquorum vncia. cum enim vncia nostri vulgaris marci pendeat, vt dictum est, ex Romanis ponderibus vnciam vnā grana quinque; cū nouem vndecimis, vel (quod idem est) scriptula vigintiquatuor cū octo trigesimis tertijs vnus scriptuli: & vncia Pharmacopolarum nostrorum pendeat ex nostri marci vulgaris ponderibus

bus

bus quindecim medias octauas, vulgò dictas. adarmes: sanè vncia Pharmacopœorum Hispanorum pendet ex Romanis ponderibus scriptula viginti duo cum octo vnius scriptuli vndecimis, videlicet, drachmas septem, scriptulū vnum, grana septemdecim cum quinq; vnius grani vndecimis. superatur itaque vncia Pharmacopolarum nostrorū ab vncia antiqua per scriptulum vnum grana sex cum sex vndecimis grani vnius. In eo verò medicamento cuius dos ab antiquis præfinita erat pondere vnius drachmæ magis adhuc pecant qui illud exhibent Pharmacopolarū sibi respondententi drachma: cum enim hæc sexaginta grana pēdeat ex ijs quæ in octaua marci vulgaris numerantur septuaginta duo: atq; octaua ipsa marci vulgaris pendeat ex Romanis ponderibus scriptula tria cum vna scriptuli trigesima tertia, nempè, scriptula tria cum octo vndecimis vnius grani (siquidem scriptula ipsa tria cum octo vnius grani vndecimis sunt octaua pars scriptulorum viginti quatuor granorum quinq; cum nouem vndecimis, quot docuimus antea habere vnciā nostri marci vulgaris ex Romanorum ponderibus) sanè drachma ipsa Pharmacopœorum pendet ex Romanorum ponderibus scriptula

HISPAL. PHARM. RECOG.

duo cum quinquaginta duabus scriptuli nona-
 gesimis nonis, vel (quod idem est) scriptula
 duo grana duodecim cū viginti grani trigesi-
 mis tertijs. Quod etiā inde cōstabit, quòd scri-
 ptula hæc duo cum granis duodecim & viginti
 trigesis tertijs vnius grani sunt nona pars scri-
 ptulorum 23. gr. $17 \frac{5}{11}$, quot ostēdimus cōtine-
 re ex Romanis pōderibus vnciā Pharmacopœo-
 rum Hispanicorū. drachma autē ipforum Phar-
 macopœorum est suæ vnciæ pars nona. Quo-
 circa ipforū drachma minor erit quàm antiquo-
 rū drachma granis vndecim cū tredecim trige-
 simis tertijs vnius grani. Atq; ita medicamentū
 cuius dosis sit vnica drachma, exhibitū pōdere
 drachmæ Hispanicorū Pharmacopolarū, datur
 minori dosi quàm ab antiquis erat præscripta
 per dimidiū ferè scriptuli ipforū antiquorum.
 Quòd si medicamenti dosis per scriptula esset
 definienda, pro singulis scriptulis quatuor ferè
 granis exhiberetur eiusmodi medicamentū mi-
 nori pōdere quàm antiquitus erat præscriptū.
 Siquidē scriptulū vnū Hispanicorum Pharma-
 copœorū cōtinet ex antiquis pōderibus grana
 viginti cū viginti nonagesimis nonis vnius gra-
 ni, quanta est tertia pars scriptulorum duorum
 cū granis duodecim & viginti trigesis tertijs
 vnius

vnus grani, quæ continere ostendimus ex antiquis ponderibus drachmâ ipsorum Pharmacopœorum. At enim licet non parui sit momenti hic error in medicamentorum dosibus à nobis animaduersus, multò tamen magis detestandus est ille qui in medicamentorû compositionibus cum hisce Pharmacopœorum ponderibus committitur, deprauatis per eadem simplicium medicamentorum illas ingredientium proportionibus : nisi forsam simplicia ipsa compositum constituentia vno aliquo dumtaxat ponderis genere (vt libra, vel vncia, aut drachma) numerentur, vel saltem libra ac vncia, vel drachma ac scriptulo. vt subsequenti exemplo perspicuum fiet : sit medicamentum aliquod ab antiquis compositum, in quo quatuor sint simplicia quatuor diuersis ponderum generibus numerata : vt purâ, primum vnus vnciæ pondere, alterum vnus drachmæ, tertium vnus scriptuli, & quartum vnus grani. Quoniam (vt dilucidè à Georgio Agricola probatum, ac ab omnibus bonarum artium cultoribus receptum adeò est vt nulla vltèrius indigeat probatione) apud antiquos tam Græcos quàm Romanos ac etiâ Arabes medicos cōstabat vncia drachmis octo,

D 2 drach-

HISPAL. PHARM. RECOG.

^{a:}
*Quod Arabes simili-
 ter ac Graeci & Latini
 scriptulū, quod Gar-
 me aut Karinet ap-
 pellabāt, in grana vi-
 ginti quatuor diuise-
 rint, inde euidenter
 cōstat, quod illud eo-
 dem modo quo Graeci
 ipsi & Latini in
 duos distribuūt obo-
 los: ab eis Onoloffat
 appellatos: & Ono-
 lofat in Danich vñ
 cum dimidio, nempe,
 sesqui lupinum: Da-
 nich aut seu lupinum
 in duas siliquas, Ki-
 rath ab eis nuncupa-
 tas: & siliquā in duo
 areola, quæ vocant
 Kestuf: & areolum
 tādē in duo grana.
 Quæ omnia simul
 collecta efficiunt sū-
 mā viginti quatuor
 granorū. Porro Da-
 nich hic cū Georgio
 Agricola iuxta Cleo-
 patrā & Arabes sub
 triplum scriptulū cō-
 stituimus. quāquam
 Fannius & alij illud
 scriptulū subquadru-
 plū faciunt.*

drachma scriptulis tribus, ^a scriptulum granis
 viginti quatuor: manifestum est quod ex præ-
 fatis illis quatuor simplicibus; pondus quidem
 secundi erit octaua pars primi: pōdus verò ter-
 tij, tertia pars secundi, primi autem pars vigesi-
 ma quarta: & demum pondus quarti, vigesima
 quarta tertij, septuagesima secunda secundi, &
 quingentesima septuagesima sexta simplicis
 prioris. Quod si huiusmodi medicamentum à
 nostris Pharmacopœis suis concinnetur ponde-
 ribus: quum apud eos. (vt. antea exposuimus)
 vncia drachmis nouem constet, vel scriptulis
 viginti septem, aut granis quingentis quadra-
 ginta: in proposito illo cōposito pondus quidē
 simplicis secundi erit nona pars simplicis prio-
 ris: pondus verò tertij, erit secundi tertia, prio-
 ris verò vigesima septima: & pondus tandem
 quarti, erit tertij vigesima, at secundi sexagesi-
 ma, prioris autem quingentesima quadragesi-
 ma. vides iā Pharmacopola amice quā bellē
 tuum medicamentum cōposueris, in quo om-
 nium fermē simpliciū inter se proportionēs ab
 eis quas eidem antiquus ille tuæ cōpositionis
 auctor præscripserit mutatae sint ac diuersae. sed
 dicet hic noster Pharmacopœus se auctorem,
 ac etiam auctores suos habere quos sequatur:

Nico-

Nicolaum illum Salernitanum, Saladinum, & suum etiã Mesuem, sed quod de Mesue tradũt, eum nusquam vnciam in octo drachmas diuississe, quin & in suis medicamentorum descriptionibus sæpius octo drachmarum & quatuor drachmarum meminisse (vt in hiera diacoloquintidos, in Tryphera persica, syrupo violaceo, syrupo de iuiubis, & alijs) quod minimè faceret si vnciam octo drachmis constare credidisset, dicturus potius loco drachmarũ octo vnciam vnã: & pro drachmis quatuor semunciam siue vnciam semissem: tantum quidem abest vt id pro eis faciat, vt etiam magis hoc eodem ipsorum argumento conuincantur. similiter enim ostendi potest minimè potuisse Mesuæum vnciam in nouem drachmas distributã opinari: quum passim in eisdem ipsius descriptionibus videamus scriptas drachmas nouẽ, & drachmas duo de viginti, & drachmas quatuor & semissem: vt in descriptione emplastri Arabici, & emplastri relati ad Andromachum, & in oleo de croco, & in sua ipsius hiera, ac multis alijs ipsius compositorum descriptionibus. Quum autem in discriminatim ipse in suis descriptionibus interdũ numero drachmarũ octo, interdum nouẽ vtatur: verisimilius cõciendum

HISPAL. PHARM. RECOG.

foret per numerum drachmarum octo , vnciam intellexisse , quàm drachmarum nouem. Quum enim reliqui omnes Arabes de ponderibus scribentes vnciam in octo drachmas diuiserint , illam sacrum has verò drachmas nominantes, neq; ipse aliquid cōtra hanc omniū Arabum distributionē animaduernerit : nullus cordatus homo suspicari debet nouam aliam vnciæ in nouem drachmas distributionē allaturum illum in suis compositionibus citra vllā sui noui dogmatis rationem aut saltem expositionem , quam in aliquo ex suis scriptis adduceret. At verò ipsum minimè quidem potuisse eiusmodi vnciæ in nouem drachmas diuisionem intelligere, iam in sua descriptione medicamenti hamech apertius ostēdemus. in qua ita scribit : Myrobalanorum chebulorum , & nigrorum, reubarbari anà vncias duas. agarici, coloquintid. polypodij , anà drachmas duode viginti. Si igitur per drachmas duode viginti, intelligeret vncias duas : cur non dixit , Myrobalanorum chebulorum, & nigrorum, reubarbari , agarici, coloquintid. polypodij ana vncias duas? vel saltem : Myrobalanorum chebulorum , & nigrorum, reubarbari , ana vncias duas. agarici , coloquintid. polypodij
ana

ana vncias duas , vel tantundem? Quòd autem sæpius in eius , vt & in aliorum auctorum plærifque descriptionibus bis ac etiam pluries in vna & eadem descriptione idem ponderum numerus reperiatur manifestissimum est. Quo circa potius quidem eodem Pharmacopolarum argumento credendum erit Mesuem ex octo drachmis vnciam cum reliquis omnibus Arabibus ac antiquis constituisse, quàm ex nouem, à nullo ante eum vnquam excogitatam. Neque etiam aliquid mouere eos deberet, quòd ille in suis descriptionibus interdum dicat vnciam vnā, interdum verò drachmas octo pro vncia vna. ita enim etiam de libra dubitare possent, an apud eundem ex duodecim vncijs constitueretur. Siquidem de ea idem quod de vncia obijcitur afferri posset : vt in descriptione confectiōis testiculorum vulpis ipsius Mesuæ : vbi inquit : succi Buglosæ libras duas , succi pomorum dulcium vncias duodecim , zuchari libras tres. & in descriptione syrupi de portulaca scribit : succi Endiuæ libras quatuor , seminis portulacæ vncias duodecim. Quòd verò Saladinum etiam pro se afferunt, pudet nos sanè eos tantæ leuitatis

HISPAL. PHARM. RECOG.

^a
Sylvius in sua metho
do med. cōpo. inquit
de seruitore quod
nos hīc de Saladino
dicimus. At re vera
non seruitor, sed Sa
ladinus fuit is qui Sa
lernitanos sequutus
est in vnciā in drach
mas nouem, & scrip
tuli in viginti gra
na distributione.

^b
Similiter deceptus
est in hoc Alexander
benedictus barbara
sui temporis ignorā
tia ductus.

ratis fugilare, quos non puduit ab antiquo
rum præscriptis desciscere, ac triuialis illius
auctoris iudicio subscribere: qui, eodem mo
do quo illi, alius sibi similis, Nicolai (inquam)
Salernitæ, auctoritate deceptus, eū sequi voluit
in illa ponderū varietate quā in cōterminis ci
uitatibus annotarat: dicēs, viginti grana tritici
cōtinere vnū scriptulū: & vnā vnciā continere
nouē drachmas. secūdū Salernitanos, at secun
dum Paduanos octo, secundum Neapolitanos
verò decem: sed quod^b cōmuniter tenetur cō
stare vnciam ex drachmis nouem. Quod qui
dem nulla alia ratione aut auctoritate nixus
scribit, quā quòd ita in illo Nicolai sui Saler
nitæ libro scriptum viderit. At iam ipsam tanti
Nicolai auctoritatem expendamus. quem du
cem ipse Saladinus ac cum illo Pharmaco
polæ sibi eligere potius voluerunt, quā reli
quos omnes omnium nationum scriptores tā
antiquiores quā recentiores. Quatuor repe
riuntur antidotariorum libri Nicolai nomine
inscripti: duo Græci, quorum vnus est Nicolai
illius vetustioris Alexandrini, qui Latine versus
est à Nicolao Rhentino: alter verò Nicolai My
repsi Alexandrini quoq; nuncupati, quem ver
tit Leonardus Fuchsius, duo autem Latini: quo
rum

rum vnus est Nicolai Salernitani, qui cum Me-
sæ codicibus magnis impressus circumfertur:
alter verò Nicolai præpositi, qui cæterorum no-
uissimus existit. Ex his quatuor libris, tres tan-
tum suos proprios auctores habuere, nempe:
Alexandrinum vetustiore, Myrepicam, &
præpositum. quorum recentiores licet à vetu-
stiori plerâq; exclusis antidotorum descriptio-
nibus mutuarint, multa tamen in iisdem im-
mutarunt ac desuo addiderunt. At liber ille Ni-
colai Salernitani titulo inscriptus nullum pro-
prium auctorem habuit. est enim is liber Ni-
colai Alexadrini vetustioris fragmentū quod-
dam ab ipsiſ Salernitanis medicis trāscriptum
ex eo tempore quo eorum schola magnum si-
bi nomen arrogauerat in barbara illa illuie
qua tota Europa opprimebatur, omnesq; bonæ
litteræ obsoletæ iacebant. Quū enim eius scho-
læ medici reliquis adeò peritiores existimarē-
tur vt aliis leges in medicina dare valerent; re-
gimen suum Salernitanum pro ruenda sanita-
te composuere, & hunc antidotorum librum
ad curandos morbos deseruientem concinna-
runt, minimè quidem ausi nouas medicamen-
torum compositiones prostituere, sed ex Nico-
lai vetustioris antidotario eas quas sibi vsum ma-

HISPAL. PHARM. RECOG.

gis fore arbitrantur seligentes, & in summam ac veluti cōpendium redigentes, quæ ipse Nicolaus tã in proximo sui operis quàm in ijs cuiusq; suarū cōpositionum descriptionis ad earū vñs explicãdos scripserat, librū illum edidit. in quo nihil de suo addidit: quin potius eo quo diximus modo eliderunt: atq; etiam nonnullas cōpositiones quæ sibi in magna quantitate descriptæ vñs sunt discerpentes, earum aliquotas partes transcribere, sed adeò sinistrè, ut pleræq; omnes ob arithmeticæ imperitiã defædauerint, nescientes simplicium medicamentorū compositionem ingredientium partes excipere proportionem ei respōdentes quam ex integra ipsa compositione assumere studebāt. ut tutius multò sit eas, immò omnes quascunq; in libello illo transcripserunt, ex ipso vero Alexandrino auctore, quàm ex illa eorum farragine reperere: & quoniam in illo multa impressionis vitia deprehenduntur, illas cum alijs earum similibus conferre, quæ in alijs Myrepsi & Præpositi antidotarijs reperientur. ita enim errata, si quæ fuerint, corrigere facilius erit. Sed ut ad ipsum à Salernitanis compilatum antidotarium conuertamur, & si in ijs quæ Salernitani ipsi ab Alexandrino Nicolao trans-

transcripserunt religiosè se habuere: nihil ferè immutantes, aut de suo addentes, præterquam vnam aut alteram descriptionem ex alterius Nicolai Myrepsi antidotario mutuatam: in ipsius tamen antidotarij calce breuem de ponderibus tractatū ab ipsis cōpositū infelicibus auspicijs addiderunt. quippe quum ex eo perniciosus ille ad Pharmacopolas error emanarit, in diuisione vnciæ in drachmas nouē, ac scriptuli in grana viginti. Quem quidē tractatū ipsi de suo addiderunt, ponderum distributionē medicis ac Pharmacopolis præscribētes eo modo quo in ipsorum patria Salerno vulgò recepta erant. Quū enim plæræq; Italiæ ciuitates variè pōderā ipsa ac præsertim vnciā partirent, vnaquæq; suis proprijs vsibus consulens: consultius eis visum fuit, si iuxta suæ ipsorum patriæ rationem pondera in medicina statuerent. neq; verò ob mathematicarū imperitiā incōmoda à nobis exposita in medicamentorū antiquis cōpositionibus circa simplicium eas ingredientium proportionibus ipsi percipere poterant. In quo licet venia aliqua eorū ignorātia cōdigna videatur: nostri sanè tēporis Pharmacopœi ac medici ad huc idē peccātes nulla omninò venia digni cēsendi. Quum aureis hisce tēporibus omnes ferè

HISPAL. PHARM. RECOG.

bonæ artes, ac inter eas mathematicæ disciplinæ ad pristinum suum nitorem restitutæ sint: Atq; in eo etiam magis culpandi videtur, quòd ob vnum hunc tantum chimericum Nicolaum (quid enim sic appellare non liceat eum qui numquam fuit, nisi nomine tenus, a b ipsis Salernitanis confictus, mutuato ab eo Nicolao nomine à quo etiam fuit descriptus) ab alijs tribus veris Nicolais, immò à tota antiquitate deisciscere maluerint. Quod enim Græci illi Nicolai ne per somnium illam vnciæ diuisionem in nouem drachmas cogitarint, nullus sanæ mentis dubitare potest. Quum potius de minore ipsius vnciæ in partes distributione suspicari aliquis illis temporibus in aliquo scriptore posset: vt si eam in septem partes diuisam significaret, nomen drachmæ improprie pro denario usurpans. Præpositus verò Nicolaus aliorum nouissimus, tamen si barbarus, prudentius tamen de ipsis ponderibus agit, ita de vncia scribens: vncia est pondus drachmarum octo, vt tenet modus cõmunis: in diuersis tamen regionibus variatur. carmina autem quæ ibidem citat, quibus vnciam nouem drachmis constare, & scriptulum viginti granis ait, ex aliorum opinione recitat. Et ne nos aliquis fortè prolixæ

ac

ac importunæ loquacitatis acuset, quòd in hoc expugnando Pharmacopolarum errore adeò simus expatiati, is intelligat à nobis id de industria factum, egerimè ferentibus nullas vnquã tantorum virorum admonitiones, quotquot de his scripsere, sufficere posse, ut hic detestandus error ab officinis exterminaretur. ut enim Fernelium, Fuchsum, Bernardum Deffenium, Rondelerium, ac innumerabiles alios doctissimos medicos omittamus: vnum eis Iacobum Syluium obijciam, quem omnes ferè Pharmacopœi tanquam alterum Mesuem, ac meritò quidem, venerantur, qui seriò satis ac prudèter huiusce erroris admonet, ita ^a inquit: Ne Nicolao Salernitæ credas, vnciæ drachmas non tribuenti, nulla veterum auctoritate. cui & ^b Seruitor nescio quis scripter triobolaris sub scribit. hosq; duces magna nostrorum Pharmacopœorum natio sequitur, nulla ratione alia, quàm quòd ab illis est hoc scriptum, nulla aut ratione aut scriptorum veterum auctoritate se se tuentibus. Ex omnibus verò Pharmacopœorum nationibus nulli minor veniæ locus relictus quidem videtur, quàm nostris Hispanis Pharmacopœis, qui ob vnius eminenti Nicolai auctoritatem, non modo contra antiquos

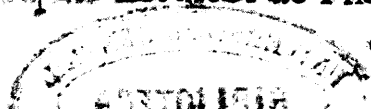
^a
Lib. suo method.
comp. med.

^b
Saladinum voluit &
debuisset intelligere, ut
anteà aduerimus.

HISPAL. PHARM. RECOG.

omnes ac ex recentioribus peritiores medicos, sed & contra suæ cuiusq; patriæ publicos ponderum usus, suis illis detestandis ponderibus abuti velint. Quum contra Salernitani illi sui Nicolai auctores, ea tantum ratione ne aliter sui medici quàm suæ patriæ vulgus pondera tractarent, ab antiquorum pōderum partitionibus variare maluerint. In quo nostri quidem Pharmacopolæ peccatum adhuc peccato addere deprehēduntur, non modò in ponderum distributione, sed & in cuiusque illorum quantitate à vulgi communi usu deuiantes. Quum tamen idem Hispanorum vulgus illorum tum (vt iam ostendimus) quantitatem, tum etiam distributionem, ab antiquis veluti per manus traditas, perpetuò conseruasse videatur. Quod enim antiqui drachmam nominabāt, Hispani ipsi vulgò octauam dictitant, vnciam in octo dictas octauas, perinde ac antiqui in octo drachmas, distribuentes: & octauam rursus in duas æquales partes diuidentes, eas dicunt adar mes, qui sesqui scrupulo antiquorum responderet, estq; (vt antea diximus) minimum in Hispanico marco pondus. Quo circa quantò satius ac commodius fuisset iisdem Hispanici marci ponderibus ipsos medicos ac Pharma-

cupo-

copolas, eodem prorsus pacto quo vulgus, vti, euidētissimum iam omnibus fore minimè dubitamus. Quoniam verò minoribus adhuc quàm quæ in marco reperiuntur ponderibus ipsi medici ac Pharmacopolæ indigent, nempe, scriptulis ac granis: animaduertendum hinc erit duobus granorum generibus vti hisce nostris temporibus Hispanos negotiatores ac aurifices. argentarij enim fabri vulgaris marci ponderibus dumtaxat contenti ad inferius minus ve pondus quàm ad arme minimè descendunt. Sed ex præfatis aurificibus ac negotiatoribus, alij (vt in vniuerso Lusitanix regno, ac in alijs plerisque Hispanix prouincijs) eandem quam antiqui octauæ seu drachmæ in grana septuaginta duo distributionem retinent: quæ quidem vera antiquorum in grana pārtitio à medicis ac Pharmacopœis iugiter seruanda erit: ita enim tertia eorum granorum pars, putà, grana viginti quatuor, scriptulum vnum, eodem prorsus modo quo antiquorum grana, constituunt. Porro hæc ipsa grana, quorum septuaginta duo octauam nostri marci complent, sunt eadem, quæ ab Hispanis Pharmacopolis hætenus in vsum habentur. minimè enim in eorum pondere errant, nisi in

*Drachma. 7:
grana continere*

*scriptulum
24 gr,*

HISPAL. PHARM. RECOG.

eo quòd cum quatuor & viginti ex hisce granis in scriptulo contineantur, & septuaginta duo in drachma perinde ac in octaua marci: ipsi Nicolai auctoritate decepti, eorum viginti dumtaxat in scriptulo, sexaginta autem in drachma numerant. alij verò Hispanicorum negotiatorum & aurificum, ac præsertim in nostra hac Hispalensi ciuitate, octauam ipsam in grana septuaginta quinque partiuntur. Quòd autem ipsi in huiusmodi octauæ distributione à veterum ac aliarum Hispaniæ nationum cò-muni vsu recedant, non abs re quidem nec citra suorum vsuum rationem ab eis factum est, pro conseruanda ac commodè tractanda illa altera marci distributione, qua illum (postquam Hispani occidentales indias possederunt) in quinquaginta pòdo distinxere, quæ suo proprio nomine vulgò nuncupant Pesos aut Castellanos. Quum enim ex hac marci distributione singulæ vnciæ pendeant Pesos vulgò eorum dictos aut Castellanos sex cum vna quarta ipsius pondo seu Castellani: si octaua septuaginta duo grana, vncia verò quingenta septuaginta sex, eo modo quo antiquitus, contineret: morosa admodum in minutas partitio singulis Pondo seu Pesis contingeret: nempe, grano
rum

rum nonaginta duorum cum quatuor vigesimis quintis vnus grani. quæ quidem minutiarum prolixitas maximè ipsius pondo seu castellanum numerationes impediret, ac negotiationes ipsas interturbaret: præsertim cum pondo ipsum seu castellanum in alias etiã minores partes dividi opus foret. Ac proinde haud injuria aliã octauæ ac vnciæ in grana distributionem, huiusce marci in pondo quinquaginta partitioni deservientem, confingi oportuit: qua octaua in septuaginta quinque, vncia verò in sexcenta grana divideretur, minoribus aliquantulum ipsis granis constitutis quàm olim fuerint. Quomodo in singulis pondo seu castellanis nonaginta sex grana numerant: & pondo ipsum in octo partes distribuentes, quas vocant tomines, singulis tominibus duodecim grana tribuunt. Unde etiam constabit huiusmodi Hispanorum tomin, licet ex granis duodecim constituarur, minus quidem esse quàm dimidium scriptuli medicorum. quoniã ex granis illis constitutum est, quorum septuaginta quinque continetur in octava: grana verò medicorum, quorum viginti quatuor scriptulum constituunt, debent eorum esse quorum septuaginta duo ipsam octavam complent.

IN SVBIVNCTIS TABELLIS Romanorum pōderum ad Hispanica, & rursus Hispanicorum ad Romana pondera certa traditur ratio. Vndè aliarum quoq; nationum ponderum ad ipsa Romana ratio poterit æstimari. Exponitur etiā antiquarum apud Romanos mensurarum ex Hispanicis ponderibus capacitas: vt si singulorum nationum vſitatæ mensuræ cum his conferantur, proportio quam inter se mutuò habuerint explorari faciliè possit.

*TABELLA REDUCTIONIS
Ponderum Romanorum antiquorum ad Hispanica nostra pondera.*

Romanorum ponderum		Hispanicorum ponderum	
lb.	Libra, duodecim vncijs constans,	Vncias. 12. octau. 7. grana maior. 2 $\frac{22}{3}$	
3	Vncia	Octavas. 7. scriptula (hoc est, tertias octavæ) 2. & grana. 18 $\frac{6}{5}$	
3	Drachma	Scriptula. 2. grana. 23 $\frac{7}{15}$	
3	Scriptulum.	Grana. 23 $\frac{12}{15}$	
3	Obolus, qui est scriptuli dimidium,	Grana. 11 $\frac{2}{3}$	Continet.
12	Ceration, hoc est, filiqua, quæ est scriptuli pars sexta,	Grana. 3 $\frac{24}{5}$	
24	Chalcus, sive Aereolus, qui est filiquæ dimidium,	Granum vnum $\frac{40}{50}$	
gr.	Granum, quod est Aereoli dimidium, vel vigesima quarta pars scriptuli, seu septuagesima secunda pars drachmæ.	Vnius grani. $\frac{29}{100}$	

TABELLA REDUCTIONIS PON- derum Hispanicorum ad Romanorum antiqua pondera.

Hispanicorum ponderum

Romanorum ponderum

Libra vulgaris, sexdecim vncijs, l
seu duobus vulgò dictis mar-
cis constans,
Libra medicinalis, duodecim vn-
cijs, seu sesquimarco con-
stans,
Marcus vulgò dictus, vncijs octo
constans,
Vncia
Drachma, quæ vulgò dicitur oc-
taua, quoniam vnciæ octauæ
pars existit,
Adarme vulgò dictum, quod est
octauæ seu drachmæ dimi-
dium,
Scriptulū, quod est tertia drach-
mæ seu octauæ pars,
Granum hispanicū maius, ex ijs
quorū septuaginta duo (si mi-
liter ac Romana) octauā seu
drachmam complent,
Granum Hispanicum minus, ex
ijs quorū septuaginta quinq;
octauam continent,

Vncias. 16. scriptula. 3. gran. $21 \frac{6}{11}$ Vncias. 12. script. 2. gr. $21 \frac{2}{11}$ Vncias. 8. script. 1. gr. $22 \frac{6}{11}$ Vnciam vnā, gr. $5 \frac{2}{11}$ Conti-
netDrachmam vnā (seu script. 3.)
& vnus gr. $\frac{3}{11}$ Scriptulum vnū, gr. $12 \frac{4}{11}$ Scriptulum vnum, & vnus gra-
ni $\frac{8}{11}$ Granum vnum $\frac{5}{11}$ Vnius grani $\frac{10}{11}$

TABELLA PONDERIS OLEI,
quantum singula antiquorum mensurae continebant:
tam iuxta Romanorum, quam Hispanici marci
ponderum rationem.

Oleum contentum in

	Ex Romanis anti- quis ponderibus.	Ex Hispanico marco.
Cochleari paruo , quorum 24 constituebant Cyathum	Scrip. 1. gr. $9\frac{1}{2}$	Script. 1. gr. maio. 9
Cheme Fannij, quod est duplum Cochlearis,	Script. 2. gr. $18\frac{2}{3}$	Script. 2. gr. 18.
Mystro minori, à Romanis dicto ligula vel Cochleari, quod est triplicem chemes aut sexcuplum Cochlearis minoris,	Scrip. 8. gr. 8.	Scrip. 8. gr. 6.
Vncia Romanorum mensurali, cu ius proportio ad cyathum est subsesquibipartiens tertias,	Drachmas. 6. scrip. 2.	Octavas. 6. cum $\frac{2}{5}$ vnius octavae.
Cyathus, qui est quadruplus My- stri minoris, & continebat vn- ciam mensuralem unam cum dua- bus vnius vnciae tertijs,	Vnciam unam, drach. 3. gr. 8.	Vnciam. 1. octa. 3.
Hemina Romanorum, quae con- tinebat decem vncias mensura- les, & erat sexcupla cyathi,	Vncias. 8. dra- ch. 2. scr. 2.	vnc. 8. drach. 2.
Libra mensurali, quae duodecim vncijs mensuralibus constat,	Vncias decem	Vnc. 9. drach. $7\frac{1}{2}$ vel vnc. $9\frac{2}{10}$ vni- us vnciae.
Sextario, qui est duplus heminae seu duodecuplus cyathi, & viginti mensuralibus vncijs constat,	Vnc. 16. drach. 5 scr. 1.	Vnc. 16. drach. 4.
Cogio, qui est sexcuplus sextarii & decem libris mensuralibus constat,	Vnc. 100. seu lib. 8. vnc. 4.	Vncias. 99.
Vrna, quae est quadrupla congi, & quadraginta lib. mensurali- bus constabat,	Vnc. 400. seu lib. 33. vnc. 4.	Vncias. 396.
Amphora, quae erat dupla urnae, & octuaginta lib. mensurales capiebat,	Vnc. 800. seu lib. 66. vnc. 8.	Vncias. 792.

pendet

LIBER SECVNDVS²³

DE MEDICAMENTORVM

*expurgantium tritura, ac multiplici in
illa Pharmacopœorum errore.*

DE TECTVM iā & emendatum
priorem Pharmacopœorum nos-
trorum errorem in eorum ponde-
rum ratione & vsu, alter iam sese
æquè perniciosus ac cōmunis notandus corri-
gendusq; subsequitur, circa expurgantiū Phar-
macorum, & præcipuè Scammonij, in cōposi-
tis medicamētis triturationē. Quam omnes fe-
rè Hispani Pharmacopœi crassissima oscitātia
perpetuò crassam esse volūt. Quumq; opinio-
nē hanc in illorum animis inueteratā tāquā
inviolabilē legē tueantur, non minus cōveni-
re existimo in hoc extirpando errore, quā in
pōderū antiquorū restitutione immorari. His
enim maximis à Pharmacopoliorū foro abusi-
bus exclusis, parvo admodum negotio reliqua
omnia conuincētur: nimiaq; in hisce cōvel-
dis prolixitas, aliorū quæ tractāda reitāt breui-
tate cōpensabitur. Quod itaq; illi omnes com-
munis præcepti nomine observant huiusmodi

HISPAL. PHARM. RECOG.

nimirum est: in cōpositis omnibus medicamētis nulla expurgātia pharmaca, vno aut altero excepto, esse tenuiter terēda: Sed in electarijs alia crasso modo, alia verò mediocriter: in pillulis autē omnia crassius iugiter terenda. Atq; cū singulos è nostris Pharmacopœis in hac Pharmacopoliorū recognitione examinaremus, vt quid vnusquisq; in medicamētorū tritura crassum aut mediocre iudicaret, facta similitudine cū re aliqua naturali, proferret: tātā inter eos cōperimus varietatē, vt nullus ferè cum alio sentiret. Videres vnum ad dimidiū cicer id referre, quod sibi videbatur crassum: aliū id ipsum ad granū orizæ: quosdā ad miliū, alios ad sesaminū semen. atq; iuxta hasce easdē differētias variè ipsa expurgātia medicamēta terebant: in hoc tantum omnes convenientes quòd minimè essent subtiliter terenda. Quam quidē opinionem adeò firmis credunt innixam esse fundamentis, vt quodvis aliud medicinæ theorema potius corrucere ac labefactari posse credāt. Primum autem ac potissimum eorum fundamentum est Galeni illa famosa auctoritas libr. 4. de san. tu. vbi in hunc modum scribit Galenus: Hæc omnia simul tundenda cribrandaq; sunt tenui cribro. Quippe eiusmodi medicamē

ta in totum corporis habitum maximè digeruntur. veluti è diverso crassiora in ventre hærent, vt quæ angusta venarum oscula subire nequeant. Quam ob rem etiam medicamentum, quod Diospoliticon vocant, cuius in hoc libro antea mentionem feci, crassius facere soleo, quoties de jicere alvum per id studeo. quidam verò id non intelligens, cum tenuissimum minutissimumq; instar pollinis fecisset, vt alvo de jiciendæ nihil contulit, sed vrinam planè multà movit: mecum rem communicavit, mirans ac sciscitans eius eventus veram causam: ipse enim arbitrari se aiebat, hominis intemperantiam (nam ita appellabat) eius quod inciderat causam esse. vt verò propriam causam didicit esse cõpositionis rationem, postmodum aliter cõposuit meliore successu. Ac huius quidem præcepti in omnium medicamentorum cõpositione meminisse expedit. Alterum verò fundamentum quo suâ opinionem maximè fulciri credunt nostri Pharmacopœi est ^a Mesuæ auctoritas in Canon. vniversal. vbi præfatâ Gal. auctoritatem citat, in hunc modum scribens: Triturationis necessitas est triplex: aut vt miscibiliū in vnū melior fiat sigilatio, aut vt medicinis aliqua proprietas acquiratur, vel vt in eis aliqua malitia reprimatur.

Cap. de tritur.

HISPAL. PHARM. RECOG.

tur. Exéplū primi, est trituratō theriacæ & aliarū medicinarū. Exéplum secundi: inquit Galenus, institi vltimè triturādo & pulverizādo cum minū, & cum esset naturæ solutivū factū est vrinæ provocativum. Ego dico quòd aliquādò aliquod acutorum solutionē facientiū vltimò pulverizatū acquirit proprietatē post illud ut fiat magis penetrans, & repat ad alias partes in quas non poterat prius, & provocet per illas. Demū hoc idē præceptū ab omnibus ferè scriptoribus, quotquot Pharmacopœas tradidere, observari credūt Pharmacopœi: quorū auctoritates plenis buccis sonare non cessant, & præsertim Iacobi Silvij. in cuius verba cū plerosq; eorum iurare intelligamus, quæ ex eius scriptis pro eis magis facere videbuntur, hîc afferre nō pigebit. Is itaq; in ^a sua methodo cōponed. me dicam. ita inquit: Sic Scāmoniū tenuissimè terūt, si medicamētis corpus pervadentibus miscēt, crassius autē si catapotiis aut alijs, quæ diu in ventriculo manere volunt. similiter in sua Pharmac. ^b in hūc modū scribit: Scāmoniū exactè terédū, nisi cū in catapotia venit. tunc enim crassius tritū diutius in vētriculo manet, potētiusq; agit. et infra: Quædā crassius terēda, quæ in vētre diutius morari volumus, nec prom-

Lib. 3. ^a

Lib. 2. ^b

promptè vasorum ora subire : sic purgátia medicamenta crassius teruntur, vt in ventrem partem minus principem & euacuationi expositissimam ex corpore reliquo trahant, non auté ad partes principes tota ferátur easq; offendát, cum ad has facultate aut saltem vapore ferri, vel (quod plurimum fit) portione paucissima sufficiat. crassius etiam teruntur, quorum virtuté multa tritura dissipari metuimus. sic scammonium vim purgatricem multa tritura perdit. et inferius : sic scammonium, colocynthis, & alia valenter purgantia, nunc crassius, cum illud in pillulas, hæc in trochiscos transit: nunc tenuius ob dictas prius rationes : rhabarbarum tamen ferè tenuius teritur, vt colocynthis tenuissimè, cum mox & citra aliam per trochiscos trituram sumenda. scammonium quoque crassius teritur, si coquendum est cum alijs, aut diu ante vsum seruari ~~debet~~ medicamentum : idq; ne vis eius coctione per ignem aut lōgam fermentationem exhalet. Sed vt tum Galeni, tum Mesuæ, ac Siluij aliorumq; auctorum qui rectè de his sensere, probè percipiatur mens, illud hîc exponere cōueniet, quod nostris Pharmacopœis omnis in hac re erroris causa extitit: nempe, quid in proposita quæstione trituræ

*rhabarbarum
tenuius teritur*

HISPAL. PHARM. RECOG.

nomine intelligatur, & quid in ea crassum aut tenue vel mediocre statui oporteat. Quum tamen ipsi nihil magis sibi notum credant, nec frequentius in ore habeant. Trituræ seu cōtusionis voces bifariam apud auctores accipi solent. Aut enim in latiori ac fusiori significato usurpantur, pro qualibet vnus vel plurium rerū in partes comminutione, siue illæ plures vel pauciores sint, seu exiguæ vel maiusculæ: Aut strictiori ac peculiari, pro ea in minimas partes cōminutione, qua res in puluerem rediguntur. in priori quidem significatione ad id extenduntur, quod peculiari voce cōfractio, vel cōquassatio, aut concisio, & ab aliquibus etiam propriè contusio appellatur. Quomodo res in pau-

ut li. 7. de cōp. phar. sec. lo. c. 2. in arteria ea delingibili ad omnes internas affectiones. Et li. 8. c. 2. ubi secundū affert Andromachi compositionem ex Iampone Pelusiota ad stomachicos.

ciora ac maiora frustra, pro cuiusq; generis quantitate, cōfractæ considerantur, quàm ut sub puluerū nomine comprehendendi possint. cuiusmodi contritionem a Galeno præcipi perpetuò comperies in medicamentis ore assumendis, ubicūq; res ipsæ contusæ sint in aliquo liquore decoquendæ, & tali decocto abiectis facibus

ut li. 9. de comp. phar. se. lo. c. 4 in eodem degmate colicis ne stareo facienti pleuritidis Et dyspnœis.

ut oportuerit. Atq; huius generis cōminutionem vocibus significat ^a κόσταιν ἰσθμομερῶς, quod est, in crassas partes cōtundere: vel ^b κόσταιν καὶ σίδερον πυχυτέραν κόσσαι, quod est, contundere & cribrare crassiore

crassiore cribro. hunc etiam contritionis modum designauit, vbi filicis radices contundere

^a præcipiens in Andromachi arteriacis, modò

^b inquit quòd *ἐς τριδάκτυλα κατατέμνονται καὶ καταθρύβονται*

hoc est, in frustra trium digitorum magnitudinis cōciduntur & confringuntur: ^c modò quòd

κατατέμνονται ἐς δακτυλίου μήκη, καὶ κατατέμνοντες θρύβουμεν,

idest, concinduntur in frustra digitalis longitu-

dinis, & concisæ confringuntur. In altera ve-

rò significatione trituræ aut cōtusionis voce, id

significatur quod à medicis ac Pharmacopœis

peculiariter puluis appellari solet: & quæ hoc

modo contrita sunt in puluerem redacta esse

dicuntur, vel (vt Plinius loquitur) in farinā trita-

æpius enim eiusmodi puluis à Galeno & alijs

auctoribus nominatur farina. quamquam pro-

prius loquendo leguminum tantū puluis dica-

tur farina: vt combustarum rerum puluis (iuxta

^d Galeni sententiā) cinis. Atq; hūc trituræ mo-

dum designare solet Galenus vocibus *τρίβειν καὶ*

σίδειν, quod est, terere & cribrare, & interdum

vna tantum voce *τρίβειν*, idest, terere: sed sæ-

pius duabus simul vocibus *κόπτειν καὶ σίδειν*, vide-

licet, tundere & cribrare. Perpetuoque huius-

modi trituræ vel contusionis genere vti illum

comperies in omnibus cōpositis medicamētis

^a Li. 7. de Pharma.
comp. sec. loc. c. 2.

^b Post principium ipsius cap. 2.

^c Eodem cap. 2. propè finē. vbi δακτυλίου μήκος verumans

cū Plin. Digitalis lō-
gitudinis, potius quā
cum cornario, Digis-
talis magnitudinis:
quoniā verbo μήκος
propriè longitudo
significatur. Atq; vt
hæc frustulorū ra-
dicis filicis mensura
cum ea quā in arto-
riaca priori adduxe-
rat conueniret, neces-
sariò intelligere o-
portet hanc quidem
iuxta digiti vnus lō-
gitudinem, illam ve-
rò iuxta trium digi-
torum transuerso-
rum latitudinē esse
accipiendam. ita co-
nim vna ab altera pa-
ram differt.

^d Lib. 6. de cōp. Phar.
se. lo. c. primo.

HISPAL. PHARM. RECOG.

ore assumēdis, ybicumq; res siccae quæ tunden-
dæ proponuntur tota sua substantia composi-
tionem ipsam ingredi debeant. Porro quum in
omni contritione tres ordines seu modi confi-
derentur: vt alia crassius, aliatenuius, alia verò
medio modo trita dicantur, iuxta maiorem mi-
norem vè aut mediocrem rei terendæ commi-
nutionem: planum quidem est hos ipsos ordi-
nes intra alterutrius triturae generis limites cō-
tentos esse debere: vt quod crassum in eo con-
tusionis genere dici mereatur, quo propriè con-
quassatio significatur, ab eo multum differat
quod crassum similiter vocetur in altero con-
tusionis genere quod pulueres designat. quic-
quid enim in ea tritura qua res in puluerem re-
diguntur crassum dici potest, vt pulueris nō ex-
cedat fines consentaneum fuerit: nimirum ne
in crassiora fragmenta cōfringatur, quàm quæ
pulueris vel farinae nomē mereantur. Quamq;
pulueres aut farina quātumcunq; crassè trita
dicantur, minimè furfures ipsos sua crassitudi-
ne exuperent: ita statuendi erunt tres illi ordi-
nes in hoc triturae genere quo res in puluerem
rediguntur, vt quod in eo crassius tritum dica-
tur, in frustula furfuribus minora aut saltē mi-
nutos furfures non excedentia sit contrusum.

Quod

*3. ordines triturae
sunt,*

Quod etiam ^a Aetij auctoritate confirmari potest, qui ellebori ramenta, quæ *†αλυσθῆναι* appellat, fieri præcipit illius festucis ad furfurū magnitudinem forcipe concisis. Quod verò eiusmodi ellebori comminutioni non conueniat tritura nomen in sua illa propria significatione quæ pro pulueribus vsurpatur, ex proprio *†αλυσθῆναι* significato apertè constat: quod latinè sonat ramentum, & expressius ^b forcipe concisum seu refecatum: Quod trituræ quadrat significato fusiori, quod ad contusionem & concisionem extenditur. vndè manifestè constat ex Aetij sententia id quod propriè puluis seu farina dici debeat, quantumuis crassius consideretur, & ab auctoribus confici præcipiatur, in minora fragmenta comminui debere quàm sint furfures, crassiores saltem illi qui Græcè *πίτυρα* dicuntur. Et quoniam pulueres farinæ aptissimè comparantur: quemadmodum in hac tres differentias connumerauit Galenus ^c in ling. Hip. explan. inquit: omnis moliti grani mediocri magnitudine fragmentum *ἄλφιστα* vocari, maiora, *κρίμνα*, minora autem *ἄλευρα*: ita hisce tribus farinis, aut farinæ partibus correspondentes illi tres trituræ ordines statuendi sunt: vt crassior puluis *κρίμνον* æquet, nempè, farinam crassius

^a
Tetr. I. scr. 13.
c. 131.

^b
ἀπὸ τοῦ *†αλυσθῆναι*.

^c
In voce *ἄλφιστα*.

HISPAL. PHARM. RECOG.

molitam, seu crassiora farinæ frustula quæ mola probè contrita non sunt, vel etiam crassioré farinæ partem quæ per cribrum laxiora habés foramina decussa est, quæq; nondum ab omni furfure excreta est, sed minutos etiam furfures in se continet (qualis ea est quæ Hispanis dicitur harina baça vel acemite gruesslo) aut ad summū furfures ipsos minutos, qui hac in ciuitate dicuntur moyuelo. Quòd enim per vocem simplicè κριμνον non possint intelligi furfures crassiores, immò neq; farina crassissima & quæ crassiores contineat furfures, constat ex ipso Galeno, ^a eodem loco asserente huiusmodi crassissimas farinas vocari ab Hip. non simpliciter κριμνα, sed κριμνα κλεφίτε ἀβρόα. Tenuior verò ei farinæ parti cōparetur, quā Galenus citato loco ἀλευρον vocat, alibi aut ἀλευρον ἀκριβὺς καθαρόν, quod est, farina exactè depurata vel purissima: è qua panē ab eo dictū καθαρότατον, idest, purissimū, vel σιλευνίτιον,

^a
in voce κριμνα.

^b
Li. pri. de alim. fac. c. 2. ut auctor lib. de ren. affec. dig. c. med. c. 6.

^c
Li. 18. cap. 11.

^d
Pollē propriè intrinsecus, flos verò in siliginē: iuxta Plinium lib. 18. c. 10.

idest, siligineū fieri ^b præcipit: & est tenuissima farinæ pars per dēfissimū cribrum, vel (vr^c Plinij verbo vtar) excussorium pollinarium transmissa, à Græcis etiam dicta γύρις & πικράλη, à latinis verò tritici flos, ac singulari nomine ^d pol-len. Mediocris verò, seu mediocriter tritus puluis, ei farinæ parti comparetur, quæ à Galeno eodem

codem loco *ελαστος* vocatur, & similæ seu simi-
lagini Latinis dictæ correspōdere videtur, His-
panis autē peculiari voce appellatur Rollon.
poterunt autem iidem tres prænotati pulue-
rum ordines sensu in hunc modum determi-
nari: vt dicamus crassios pulveres oculis pos-
se discerni, mediocres verò digitis contrecta-
ti deprehendi: tenues autem vix dentibus per-
cipi. His ita constitutis operæ pretium fuerit
videre quo trituræ significato interpretari con-
sentaneum sit Mesuem, Syluium, & cere-
ros omnes auctores. quicunq̃ue medicamen-
ta expurgantia in compositionibus crassius
conteri præcipiunt. Sanè cum compositio-
nes omnes in quibus expurgantia medica-
menta ingrediuntur (quales sunt electaria,
pillulæ, aut etiam trochisci) ex pulueribus
confici dicant ipsi Pharmacopœi, vsq̃ue eo, vt
sicca omnia collecta, aut scorsim seruata ad
ipsorum electariorum, pillularum, vel trochif-
corum compositionem, poluoras proprio ac
peculiari Hispanorum nomine à nostris me-
dicis ac Pharmacopœis appellentur, quoniam
re vera pulveres sunt & puluerum formā ob-
tinere debent: Nemo iam nō intelliget trituræ
significatum, quo medicamenta omnia sicca

*quomodo discer-
situationis ita*

in

HISPAL. PHARM. RECOG.

in cōpositiones admissa in puluerē rediguntur, propriè quidem accipi debere, & nō quatenus ad contusionem vel concisionem extenditur. itaq; tres illæ excogitatæ differentiæ, quibus vnā triturā crassā dicimus, aliam tenuē, aliam mediocrem, ineptissimè quidem hīc afferuntur, si eo modo quo in confractione vel cōcisione propriè dicta decernantur, & nō prout puluerum ratio exigit, vsurpentur. Atq; ita eos qui ex hisce pulueribus crassissimè tusi aut contriti dicētur, minimè quidem ad furfurū magnitudinem (vt ex Aetio & Galeni doctrina cōprobatum habemus) accedere, vel saltem minutos furfures non excedere debere. Ex quibus iam manifestè constat quā turpis ac improbandus error sit, is quo hactenus ducti nostri Pharmacopœi scammonium & alia ex purgantia medicamenta suas compositiones ingredientia, quæ ab auctoribus crassomodo teri præcipiuntur, ad grani sesamini, vel milij, orizæ ve, aut etiam dimidiati ciceris magnitudinem confringebant. Quæ etiam eo magis ridendus, vel potius deplorandus erit, quo absurdior est ratio qua sese illi in hoc tueri credebant: dicentes ita eis constitutum esse per quendam Pharmacopœiū, qui superioribus diebus huius ciuita-

ciuitatis Pharmacopolia recognouerat. At qui ex eis doctiores videri volunt, alium etiã, si dijs placet, huic tanto auctori comitem adiunge-

bant, ^a Paulum (inquam) qui aliquando ellebori radices ad fefami magnitudinem cõtusas assumendas præcipiat. Quod si placet, cur non

^a
Lib. 7. cap. 10.

etiam sua medicamenta conterunt ad lathyridis grani magnitudinem, quoniam ^b idem illa integra deuorare præcipit: quasi verò eadem

^b
Lib. 7. cap. 4.

omninò sit habenda trituræ ratio in simplici vno medicamento per se assumendo, quæ in eo quod pluribus constat simplicibus: & non potius diuersissima. In hoc igitur propositæ dispu-

tationis vertitur cardo, an scammonium ac reliqua expurgantia medicamenta, quæ in puluerem trita composita medicamenta ingrediuntur,

crassius intra puluerum metas terenda sint, an tenuius: idq; an de omnibus expurgantibus & in omnibus compositis medicamentis statuendum sit, an aliter. Pro cuius controuersiæ

vera decisione nihil æquè facere videtur, atque ipsius trituræ vsu animaduersio: & iuxta illos, eosdem trituræ modos determinare. Nã si rem aliquã terendam ducimus, vt ex eius tritura uti-

litas aliqua (verbi gratia) malignitatis cuiuspiã correctio, oriatur: planum quidem erit cum

H tritu-

HISPAL. PHARM. RECOG.

trituratione modum quo maximè eiusmodi malignitatis correctio effici possit, magis eidem rei fore conuenientem. vsus igitur seu scopos trituratione omnes percurremus: atq; eos exponētes, quæstionē ipsam simul decidemus. Tres quidē à^a Mesue ac reliquis Mesuem sequutis medicis: consideratur scopi: primus, vt medicamēta simul misceri exactius possint. Secundus, vt facultatem nouam acquirant. & in hoc etiam cōplectitur Mesues cum trituratione vsus qui ratione loci seu partis affectæ consideratur: quem aliqui in hac eius diuisione desiderari contendūt: cuius tamen maximam rationem Galenus habuit. tertius, vt malefica eorū vis mitigetur ac tollatur. Quibus etiam quartum addere poteris, vt medicamentū ore sumptum à nativo ventriculi calore in actum (vt dici solet) melius deducatur. omnibus igitur medicamentis, in quibus hæc omnia vnico triturationis modo obtineri possint, nulli dubium erit quin is ipse triturationis modus conueniat. in eis verò medicamentis, in quibus alius ex præfatis trituratione scopis vnū trituratione modum, vt pote tenuiorem, alius verò alium, ut crassiorem, ex postulet: manifestum etiam est, iuxta medicorū doctrinam, ac rationi ipsi consentaneum, vt maioris momenti

^a
In cān. vniversal. lo-
co ante citato, de tri-
ta. primus

Secundus

tertius

quartus

menti scopi maior semper habeatur ratio, minori non neglecto: quod si omninò differētes fuerint, etiam neglecto minoris momenti scopo, ad eū qui maius emolumētū promittat magisq; ad propositū nobis finē facturū videatur, erit dūtaxat respiciendū. vt si nobis opus sit medicamenta aliqua simul macerare, quorū pars substantiæ tenuioris ac superficiariæ sit facultatis, pars verò alia substantiam crassam & magis in profundo sita sit sortita: sanè ratione medicamentorū substantiæ tenuioris breui admodū macerationis mora opus erit, vt verbi gratia horarū duodecim: ratione autem medicamētōrū crassæ substantiæ multo lōgiori morā, nēpè triū vel etiam plurium dierū. At in eo casu iuxta prudentium medicorū præcepta, tot in maceratione ponētur dies, quot ea, quæ crassioris fuerint substantiæ, postulauerint. & ne à proposito negotio recedam, quum iuxta Galeni & aliorum qui illum sequuti sunt, medicorum doctrinā, ad stomachi affectus medicamenta crassiuscule trita, ad iecoris tenuia, ad renum verò passiones tenuiora conueniant. Si affectus nobis in tribus propositis membris curandus offeratur: necessariū quidem erit ipsa medicamēta tenuius cōterere. quippe quum licet hoc modo

duo consideranda in medicamentis macerari

tres differentie in maceratione secundum aff

HISPAL. PHARM. RECOG.

Læuigata non adeò propinquieribus membris
 conducant (quia non tantum in illis immorari
 possunt quantum opus esse conijcimus) si tamē
 crassius trita propinarentur, nulla ex parte di-
 stantioribus membris iuuarent, vt pote ad illa
 minimē pertingentia. videamus igitur quis tri-
 turæ modus vnicuiq; ex præfatis trituræ scopis
 magis conueniat, & quis ex his potior sit ac ma-
 ioris momenti. sanē quanti momenti sit tritu-
ra iuuare medicamenta vt melius à ventriculi
calore in actum reducantur, & quātum ad illo-
rum quam vocant actuationem conducat te-
nuior ipsorum læuigatio, manifestius est quā-
vt probatione vlla indigeat. Similiter haud
 parui momenti est ille trituræ scopus quo ma-
 lignorum medicamentorum vim maleficam
 corrigere conamur. Hæc autem correctio duo-
 bus modis intelligi potest: nempè, vel in medi-
 camento per se solo exhibendo, de quo non est
 hic propositum agere: vel si illud cum alijs cō-
 mistum esset assumendum. Et hoc rursus bifa-
 riam fieri potest: nempè, si per solam proprii
 medicamenti trituram eius malitia mitigetur
 corrigatur ve abundè, aut si intercedente ipsa
 tritura commisceatur medicamentum malignum
 cum alijs quæ eius malignitatē corrigere
 possint.

possint. Prioris correctionis exemplum attulit Mesues in colocynthide, admonens eam tenuius tritam meliorem reddi, plusq; è sua malignitate amittere. Neq; aliquod vsquam malignum medicamentum consuluit aliquis terendum crassè vt malefica eius vis corrigeretur, præterquàm vnus Serapio, qui turbit ac scammonium, vt & ipsam colocynthidem, contra reliquos omnes auctores, non esse exactius terenda admonet, falsa illa sua imaginatione deceptus, quod tenuissimè trita stomachi villis adhærent. Quum potius eadem met causa ne stomachi villis adhæreat terendam tenuissimè ipsam colocynthidem præcipiat Mesues, citans in eo ipsum Serapionis filium: vt nō immeritò quis suspicari possit mendam fortassè aliquam esse in Serapionis codice. Alterius autem correctionis modus quo medicamenti malitia aliorum benigniorum medicamentorum mistura emendatur, cum ab ipsa mistione pendeat, idè trituræ modus, quem mistioni magis conuenire ostendero, eidem similiter conducet. Non à etiam in aliquo medicamento facultatem acquirere, vbi opus fuerit, magni est momenti. Sed neq; hoc est semper necessarium, neq; in omnibus medicamentis id ex trituræ varietate

Serapio de trituratione præparatorum non bene scripsit.

HISPAL. PHARM. RECOG.

assequi potest. In diospolitico quidem, rhabar-
 baro, ac nonnullis alijs id obseruatur, quòd cras-
 siusculè trita expurgantem tantū, aut magis ex-
 purgantem: tenuiter verò læuigata minus ex-
 purgantem: aut diureticam tantū facultatē ob-
 tineant. Quòd autem hoc minimè contingat
 in plarīsque expurgantibus medicamētis, immò
 in nullo ex malignis ac valenter expurgatibus:
 nulli non constabit, si singula ipsorum validè
 expurgantium medicamentorū percurramus.
 primò enim colocynthidem melius ac innocen-
 tius expurgandi causa mollissimè terere ab om-
 nibus medicis iubemur, nemo autem eā quāuis
 tenuissimè læuigatā vrinas mouere hactenus
 annotauit. Elleborus verò tantum ab est vt
 crassius tritus magis expurget quàm tenuiter
 læuigatus, quòd contrariū omninò ab antiquis
 auctoribus obseruatum reperiatur, nèpè, quo
 tenuius tritū fuerit eo validius expurgare. Idque
 Actius prudenter insinuat exhibēs de eius ra-
 mentis ad furfurū magnitudinē concisis drach-
 mas duas & semis, de puluilo verò eiusdem
 drachmam tantū vnā & obolos duos. Idem
 quoque ex ^b Paulo colligitur qui ellebori radices
 ad scīami magnitudinē dissectas in potu exhi-
 bet, nā intenuissimū redacta pollinē viriū effi-
 cacia

^a
Tetr. I. scr. 3. c. 131

^b
Lib. 7. cap. 10.

cacia strágulationes parere admonet. Delathy-
ride similiter manifestè cōstat ex eodē^a Paulo
eius grana quo tenuius contrita propinentur,
eo valentius purgare. Ita enim de his scribit: la-
thyrides bilem purgant sicut veratrū et scāmo-
niū. offerentur igitur septem octouè et vsq; ad
quindecim, Robustis sanè & qui liberaliori in-
digent purgatione māducari præcipe: imbecil-
lioribus & malo præditis stomacho integras ip-
sas deuorare. de scāmonio quoq; nemo vsquā
animaduertit neq; experimēto vnquam cōper-
tū est expurgantem eius facultatē ex tenui læui-
gatione diureticā reddi. immò ipse Pharmaco-
pœorū dux Nicolaus in pillulis sine quibus præ-
cipit benè tritū & cū succo fœniculi per pānum
expressū admisceri. Turbit etiā læuissimè te-
rūt^b multi in cōpositionibus, &^c Serapio illud
in magnis antidotis (qualia sunt quæ fermēta-
tionē perfectā recipiunt) tenuissimè terendum
tradit, & similiter vbicūq; viscidā pituitā pur-
gare oporteat. neq; id vt ineprè dictū in eo re-
darguitur: sed ratio causavē quā ille eius effe-
ctus attulit improbatur: quòd, nimirū, tenuius
tritū pituitæ adhæreat. Quòd aut eodē loco di-
xerit, quòd si exhibedū esset in medicinis laxa-
tiuis, cribretur cū cribro raro, vt sit in eo aliqua
grossi-

^a
Li. 7. cap. 4.

^b
Antonius Musa in
exam. pil. 22greg.
omnes in eis pulue-
res subtilissimos fo-
re admones: & de
turbit ac colocynthi
de speciatim asserit
in puluere subtilissi-
mū esse redigenda.
Fernelius quoque li.
sue meth. 7. in dia-
phorico turpethum
tenuissimè tritum ut
spargit.

^c
Tract. de simplicib.
c. 330. de turbit.

HISPAL. PHARM. RECOG.

a
Cap. 282.
b
Cap. 303.
c
Cap. 201.

*capis in alac
furatione,*
 grosities ne adhæreat villis stomachi: huius-
 modi erratum in plærisq; omnibus valentius
 expurgantibus medicamentis (vt iam aduertimus)
 notabitur. Ita enim de colocynthide^a dixe-
 rat, quòd non multum teratur, ne adhæreat
 intestinis & vlceret ea: & de^b scammonio
 quòd non debet multum teri ne adhæreat sto-
 macho & noceat ei multum. Nec verò ille in
 hoc deceptus est, quòd læuissimè trita catharti-
 ca medicamēta minus expurgare existimaret.
 quin potius quòd ita magis iuxta eius senten-
 tiam expurgarent, aperte exijs colligitur quæ
 ipse de^c aloë scripsit, quòd (nimirum) si subti-
 liter teratur adhæret villis stomachi, & hoc mo-
 do plus purgat. Porro verum hoc esse in vniuer-
 sum, ac non solum de medicamentis præfatis,
 sed & de quibuslibet alijs valenter expurganti-
 bus statui posse, non modò ex subtili eorum læ-
 uigatione vim suam per aluum purgandi non
 amittere, sed eo magis aut saltem violentius ex-
 purgatura quo tenuius trita fuerint, ratione
 ipsa conuinci videtur. quippe quum vt facilius
 est impleri potu quàm cibo, sic quantò tenuius
 læuigata aut etiam liquidiora fuerint medica-
 menta, tantò melius ac perfectius (vt loqui so-
 lent) actuentur, celeriusq; in corpus rapientur,

&

& latius sese diffundent, angustosq; partium
 meatus penetrabunt: quas ita citius quidem ac
 vehementius afficient. vnde si hoc modo laxi-
 gata propinentur sola expurgatia maligna, ma-
 gis quidem eorum vaporibus atq; etiam aliquā
 ta tenuioris eorum substantiæ portione partes
 principes ferientur ac vellicabuntur: euenietq;
 vt ex maiori horum impetu & efficientia cum
 mulatius succi alliciantur ac trahatur, maiorq;
 inde, aut si in aliquibus non maior, violentior
 saltem ex nimia eorum cōmotione, consequa-
 tur purgatio. vnde non iniuria suspectum esse
 debet quod Ioubertus in sua Pharmaceutice,
 communi Pharmacopolarum ac vulgariū me-
 dicorum errore ductus, scripsit, trituram cras-
 siorem omnibus ferè cathartice conuenire,
 quippe quum tardius meant vehemētius agāt.
 Atque sapientius ille quidem ^a lib. suorum pa-
 radoxorum dixerat, tenuiorem trituram mul-
 tum conferre ad actionem medicamentorum
 tum faciliorem tum euidentiore. Minus ve-
 rò ferendum quod Ferdinandus ^b Mena dixit,
 quòd quanto in maiores partes effractum fue-
 rit purgans medicamētum, tanto felicius tra-
 ctionem suam in ventriculum perficiet: dum-
 modo non præpediat quam vocant actuationem.

^a Lib. 1. parad. 1.

^b In suis comment. in
 Gal. lib. quos quibus
 et quando purg. or-
 port.

HISPAL. PHARM. RECOG.

^a
In examine pil. sine
quibus.

nem. At verius quidem dixerat ^a Antonius mu-
sa, de Pharmacopœorum dubio prudenter sta-
tuens, an scammonium pillulis ingredi debeat
in tenuissimum puluerem vel in crassum reda-
ctum: Quòd si quis scammonium in puluerem
reductum, & nulli compositioni mistum, sed vel
ex vino vel iure infumeret, graua fortè symp-
tomata pateretur. At cum in pillulas conforma-
tur, multa commista habet, & in tota compo-
sitione nō est amplius puluis, sed crassius quod-
dam corpus. & cum vetriculi calore eliquatur,
in puluerem non educitur, sed in substantiam
quādam liquidam. Atq; ita doctissimus medi-

^b
Li. 4. meth. c. 14.

cus ^b Ioannes Fernelius asserere non dubitauit
pillularum drachmam vnam liquore solutam
non minus purgaturam quā duriorum duas.

^c
Lib. de medic. vet. et
noua. cōm. 2. di. 4. 5.

& ^c Andernacus quidem suis scriptis cauet, ne
scammonium ex iure aliquo aut in catapotia
reductum cum iusculis præbeatur. Sic enim per-
niciem potius quā sanitatem ad ferre solet.

^d
In suis cōm. i. Diosc.
li. 4. c. de scammonio.

Quòd ille ex ^d Amato accepisse videtur, qui
scammonium aut pillulas iuribus eliquatas in
in potu exhiberi magnis obsecrationibus ve-
tat. Quippe quum inde multis mors subsequa-
tur. idq; nō modò experimēto cōprobare, sed et

^e
Li. de medic. cōpos.

^e Actuarij auctoritate confirmare nititur, qui
in

in hunc modū scripserat: scammoniū verò non cenſeo iuribus inferendum, quòd experientia compertum eſt, id cum ipsis cōciliari non poſſe. In quo tamen aduertendum videtur nō eſſe Actuarij mentem scammonium in aliquo humore exceptum nunquam ſimpliciter propinā dum eſſe: cum ipſe ^a anteà ubi de scammonio ſortiūm egiſſet, ita ſcriberet: datur per ſe ex melle vel ptiſanæ cremore, quibus clam volumus hanc potionem præbere: ſed illud tātum voluiſſe, quòd in iuribus, quorū illūc mæminit, exceptum non aſſumeretur, quoniam cum illis minimè conciliari comperiſſet. attamen ut cumq; explicetur Actuarius, ex Fernelij quidē, & aliorum quos citauimus, ſentētia manifeſtū ſit scammonium per ſe liquore aliquo exceptū vel ſolutū magis quidem aut ſaltem violentius purgaturum, quā in catapotijs exhibitum. id quod etiam vnumquemq; periculum faciētem experientia ipſa comprobaturum cum præſatis auctōribus arbitramur. quòd verò de reliquis valenter expurgantibus ſit idem ſentiendum: ut ratione eadem conuincitur, ita experimento quoq; perinde ac in scammonio euenturum minimè dubitamus.

Quòd ſi aliquis contra Fernelij & aliorum

^a
Eodem Libro.

*ſcammoniū aliquo
liquore ſolutum,
ſentius purgat, q
in catapotijs exhi*

HISPAL. PHARM. RECOG.

doctissimorum hominum sententiam contendat medicamenta nulla tenuius læuigata magis expurgare quàm crassiusculè trita, atq; maligna illa medicamenta ex nimia eorum læuigatione facilius in ventriculo actuationem vocatam suscipientia, indeq; celerius in corporis partes rapta & penitus earum meatus subeuntia, humores potius cōmouere quàm vacuare. etiam si contrarium in plærisq; ipsa attestetur experientia, & in paucissimis illud quidem cōtingat: nihilominus id ipsum tanquam verum eis in omnibus etiam cōcedemus, vt pote assertioni nostræ nihil officiens, dummodò nobis, id quod neutiquā inficiari poterunt, concedāt, illa eadem medicamenta, quæ sua nimia ac violenta tractione humores commouerunt & nō vacuarunt, eos quidem per vrinas nunquam vacuasse: atque in illa maxima humorum agitatione, vbicunq; contigerit, multò minus quidem per vesicam quàm per aluum successuram vacuationem. Sed vt eo vndè digressus sum reuertar, quamquàm in aliquibus medicamentis magni momenti sit ad diuersas facultates exercendas eorum tritura crassior aut tenuior: id tamen in omnibus non contingit. Quod verò dixit Galenus de diospolitici tritura agens, eius-

eiusmodi præcepti in omnium medicamento-
 rum compositione meminisse expedire: id qui-
 dem nihil nobis aduersatur, vt nostri credunt
 Pharmacopœi. liquidem non vult illuc Galenus
pro præcepto vniuersali censer (vt ipsi ineptè
 interpretantur) quòd medicamenta quæcunq;
crassius trita aluum ducant, tenuius trita vrina
moueant. neque enim de diacalaminthes me-
 dicamento, de quo tunc agebat, & cuius gratia
 diospolitici meminit, aliquid tale protulit. Sed
 illud dumtaxat pro præcepto vniuersali obser-
 uari commendat, quod proximè præcedenti-
 bus verbis admonuerat, tenuius trita in totum
 corporis habitum maximè digeri: è diuerso
 autem crassius trita in ventre hære, vt quæ te-
 nues venas ac corporis meatus subire neque-
 ant. Atq; hinc fieri vt medicamentum diospo-
 liticon crassius tritum deijciat aluum, minu-
 tissimè verò læuigatum vrinas moueat. & simi-
 liter quæcunq; medicamenta duplici sint facul-
 tate prædita, tum aluum soluente tum vrinas
 ciente, si in subtilem pollinem redigantur, cum
 in ventriculo moram non faciant, peruentitia
 corpus, per vrinas, menses, aut sudores, potius
 quàm per secessum, excrementa detrudant.
 Atq; hic est verus Galeni in præfato loco sen-

Tricari crassa
 Sui. Dulci. Kru
 2° vrinam mou

Diospoliticos cras-
 si tum deijciat al-
 tum tenuissimum
 nam mouet

HISPAL. PHARM. RECOG.

sus. non quòd ille tam absurdam vnquam sen-
 tentiam somniauerit, quæcumq; per alium de
 iccctōriam facultatem habeant, tenuius cōtrita
 eam amittere ac diureticam acquirere. Quum
potius in validè expurgantibus medicamentis
deicctoria eorum vis per tenuissimam triturā
non modò non deperdatur, sed validior mul-
tò (vt abundè iam ostensum est) reddatur: ex
 reliquis verò expurgantibus paucissima admo-
 dum sint, in quibus hoc cōtingere possit. Adeò
 autem huiuscemodi facultatum transmutatio-
 nem parui pendit Galenus in expurgantibus
 omnibus medicamentis, vt vel in hiera ipsa ab
 Andromacho ad stomachicos composita, præ-
 cipiatur^a lib. 8. de comp. Pharm. sec. loc. omnia
 ex quibus componitur, nempe, iunci odorati
 flores, xylabolsamum, mastichem, crocū, nardū
 indicam, asarum, cinnamomum, & aloem, quæ
^{λεαυγας}, idest, simul læuigata reponi: non conten-
 tus dicere ^{τριτῶς}, quòd propriè significat trita,
 vt ^b ^{λεαυγας} tenuiter trita. tamen si Cornarius
 haud satis aptè in hoc, vt nec in multis alijs hu-
 ius libri locis, trita tantum verterit. Ex quibus
 iam euidentissimè constat in expurgantibus
 medicamētis non tanti momenti esse illum tri-
 turæ scopum quo nouā aliquam facultatē me-
 dica.

et ad modum
 fabuloso

a
 Cap. 2.

b

λεαυγα enim vel λεα-
 υγα, vt & λεαυγα, cor-
 respōdet verbo lati-
 no læuo seu læuigo.
 Quod vt propriè si-
 gnificat idem quod
 cōplano seu polio,
 ita etiā designat idē
 quod tenuiter tero.
 atq; ita quādo voca-
 bus λεαυγα vel λεα-
 υγα aut λεαυγα ex-
 primitur id quod de-
 signat molo aut tero
 oportebit accipere
 eā moliturā aut tri-
 turā, tenuem, quāle
 exprimit verbum læ-
 uigo. vt voces illæ
 Græcè id ipsum sig-
 nificent quod λεο-
 τριβῶ, seu ἐν λεπτῇ
 τῇ τριβῶ.

dicamento acquiri proponitur, quin aliorum cuiusque non sit maior ratio habenda. Quod idē quoq; de ea trituræ indicatione, quæ à parte affecta aut loco desumitur, similiter intelligetur. Reliquum iam est vt de eo trituræ scopo agam, quo medicamenta melius cōmiscere itudemus. quod quidem reliquis omnibus scopis præferri debere, ac tenuissimā omniū triturā ex pōscere, sic ostendā. Cōpositorū medicamentorum triplex est genus. vnum, in quo quæ à medicis fermentatio dicitur spectatur, nimirum, mutua facultatum simplicium medicamentorū compositum ingredientium actio & passio à philosophis appellata, eo usq; procedēs, quoad alia tertia ex omnibus in ipso composito confletur facultas. cuiusmodi medicamentū est verè mistum arte factum: qualia sunt antidota illa magna à veteribus cōposita: theriaca, Myrridates, aurea Alexandria, & alia similia: sic & electaria dicta, & alia quæcunq; compositiones, in quibus vel liquida tantum, vel liquida cum siccis arte ac caloris ope conuenienter permiscentur. Alterū est eorū, quæ etsi ita cō-

triplex genus Cōpositorum medicamentorum
primum

secundum

mistiō-

HISPAL. PHARM. RECOG.

miftionis rationem adumbrent, & quodam-
modo fermentationem aliquam recipiāt: quæ
etsi non fit illa vera actio & passio facultatum
medicamentorum simplicium ipsum compo-
situm cōstituentium, qua ex ijsdem licet diuer-
sa potentibus vna tamen facultas consurgat, vt
dixit ^a Mesues: nihilominus potentiorum me-
dicamentorum vires quadamtenus aliorum
eis ad mistorum consortio ac concursione per-
fringuntur. de qua fermentatione intelligebat
^b Fernelius, quum monuit pillularum mistorā
initio molliusculam esse debere, vt simplicium
concursione fermentatio proba fieret. Huius
etenim generis medicamenta sunt ea, quæ in
officinis pillularum forma vel alia simili paran-
tur. Tertium autem compositorum medica-
mentorum genus est eorum, in quibus nulla
prorsus fermentatio spectatur: cuius generis
sunt pulueres omnes ex rebus siccis constātes,
citā vllam rei alicuius humidæ mistorā. Quòd
itaq; in compositis omnibus medicamentis,
quæ verè mista sunt, ac exactam fermentatio-
nem suscipiunt, potissima sit habenda ratio hu-
ius scopi, quo medicamenta melius commif-
cere intendimus, & quòd vt exactius miscean-
tur medicamenta in exquisitum læuorem trita
esse

^a
In suis cannon. vni-
uersal.

^b
Lib. 4. meth. c. 5.

et fuisse

esse oporteat, ex ipsa mistionis natura ac ratione constat. Potissimum enim in mistione propositum est, ut omnia simplicia quæ commiscantur, in unitatem coeant (ut inquit. ^a Actua-

^a
Lib. de medic. compos. propè initium.

rius) quo maximè se inuicem afficiant, & tandem ex mutua illorum actione & passione una in composito (ut dixi) facultas emergat. est si-

mistio quid

^b
Lib. 1. de gener. & cor. cap. ultimo.

quidem mistio nihil aliud (ut nos docuit ^b Aristoteles) quàm mistilium alteratorum unio. Sed quo subtilius in læuissimum puluerem comminuta illa fuerint: cum partibus suis minimis se mutuò contingant, promptius & valentius id efficient. igitur nihil æquè eiusmodi mistioni conducere valebit, atq; ipsa siccorum simplicium in molliissimum puluerem læuigatio: nec contrà aliud magis eidem obstabit, quàm illorum crassior tritura. Atq; ita dixerat ^c Galenus nihil per totum cum alio posse commisceri, nisi prius in partes exiguas fuerit comminutum.

^c
Lib. 12. de usu part. cap. 3.

Quoniam verò ab omnibus receptum est perfectam fermentationem electarijs inesse, ac verè mista per artem facta dici illa posse: necessariò iam consequitur, medicamenta sicca, illa ingredientia, quæ in puluerem redigere ipsorū mandant auctores, terèda cuncta esse læuissimè. id quod etiam testatur Nicolaus ille Alexádrinus

HISPAL. PHARM. RECOG.

vetustior, cuius personam induit apud Pharmacopœos Salernitanus Nicolaus, in proemio sui antidotarij ita scribens: pulueris autem cribratio duobus modis fieri debet. nam in electarijs subtilissimè cribari debet: in alijs verò medicinis crassius, maximè in laxatiuis. vndè in hoc saltem culpa se excusare nostri Pharmacopœi nequeunt, quòd contra sui Nicolai oraculum in electarijs medicamenta expurgantia crasso modo terant. Quòd verò similiter sint subtiliter terendi pulueres in secundo compositorum genere, quæ licet verè mista dici nequeant, aliquam tamen fermentationem suscipiunt, vt pillulæ, si eiusmodi compositiones ingrediantur expurgantia aliqua medicamenta ex malignis ac validè purgantibus, inde etiam euincitur, quòd ex læui trituratione iuxta eius tertium scopum à Mesue commendatum, malitia expurgantium haud parum subducitur ac aboletur. Deinde vt illorum malitia aliorum sibi adiunctorum freno compescatur, Necessarium omninò est, vt omnes eorum particulæ cum aliorum particulis quàm minutissimè fieri possit diuisis, se inuicem cōtingant (perinde ac dixi necessariū esse in vera mitione) vt eorum malefica vis à benigniorum miscella ac

con-

confortio comprimatur, & promptius in agendo ac patiando cūcta veluti fermentētur. Quī enim quæso in scammonio vel turbit, quod in pillulis post earū cōpositionis annū maior mīlio aut lesamo reperitur tale omninō quale feruatur in pixide, correctio aliqua aut repessio eorū malignæ facultatis sperari poterit. quūm vthoc fieri possit, oporteat omnia sibi ad ipsorū malitiam cōpescendā cōmista eo vsq; permisceri ac cōfundi, dū ex mutua eorū qualitatum actione substantiarū quædā sit æquabilitas & æquabilis omniū vnitas. verū enim verō quamquam expurgantia illa maligna pillulas ingrediētia correctā antea fuissēt, vt si scāmioniū in cytonio malo coctū prius esset: ne tūc quidem crassa illa tritura quæ inter puluerū terminos cōtinetur eis cōueniret. tantū abest, vt mōstrofa illa expurgantiū medicamētorū cōtusio à nostris Pharmacopœis in pillulis vsitata ferri vllō modo possit. Quis enim ex eiusmodi tritura eam nō pertimescet in medicamentis purgadis anomaliā, quam Hippocrates & Galenus Cane peius & Angue (vti dicitur) vitandā semper docuerunt. Deinde nisi pillularū massa pro singulis dosibus conficiatur, quo ingenio aut arte cōsequi poterit, quin in vna dosi plurimū,

HISPAL. PHARM. RECOG.

in alia verò parum aut nihil validi expurgantis ingrediatur. Quod quâ tum incommodum sit nemo non videt. Atq; idcirco medicamenta talia, si non tenuissimè læuigata, saltem adeò tenuiter trita esse oportebit, vt æqualiter omnia commisceri possint, nec in vna dosi plus reperiatur ex aliquo præfatorum validè expurgantium quàm in alia. Eiusmodi autem trituram non modò in scâmonio correcto, sed & in non correcto, ac alijs etiam validè expurgantibus concedimus, ne nimium morosi nōnullis viris doctis hoc ita decernentibus videamur.

Quòd si pillulæ aut alia quæcunq; secundi generis composita medicamenta, quæ ad expurgandum in forma solida solent exhiberi, ex benignioribus sint composita medicamentis citra maligni alicuius medicamenti misturam: tunc quidem quæ inter ea adeò tenui ac superficiali sint prædita substantia, vt ex nimia tritura eorum vires exolui ac dissipari posse timeamus, hac tantum ratione non esse subtiliter læuiganda censerem: non autem ea quæ vulgò dici solet, vt ex maiori in ventriculo mora felicius succedat purgatio. Quippe forma solida qua exhibentur talia pharmaca vicem crassissimæ trituræ gerit: maiorq; ex hoc modo exhibit

bito medicamento mora in stomacho sperari potest, quàm si crassè tritum & iure aliquo exceptum in potu propinetur. Atq; ita apertè constat nihil omninò in huiusmodi medicamentis compositis impedire tenuissimam trituram eorum quæ haud omninò superficiariam sortita sint substantiam: tenuem verò eorum quorum substantia adeò læuissimam trituram non sustineat. Immò etiam vel in his maximè procurari debere, vt quantum eorum substantiæ natura permittat, tenuior sit tritura, vt melius quoad id fieri possit omnia simul misceantur, atq; ita eam fermentationem consequi valeant quam ipsius compositionis modus suscipere queat. Cui etiam adde Galeni auctoritatem, cui vni contra omnium aliter sentientium turbam abundè satis ponderis esse debet. Is enim in suis de ^a composit. Phar. lib. vbi catapotiorum & similiarum compositionum meminit, sicca omnia ex quibus componuntur tenuiter læuigare mandat. At enim si medicamenta componenda in puluerum forma seruanda sint, quale esse dixerit tertium compositorum medicamentorum genus: tunc omnia crassiusculè terenda existimarem, vbi ad ventriculi aut partium ei vicinarum curandos aliquos affectus eadè exhibere opus fuerit:

^a
Vt lib. 7. de comp. Pharm. sec. lo. c. 3. in catapodio cōcoctorio ex libris Perigenis ad tussim & de stillatione, præcipiēs res eius cōpositionis siccitas λεῖπας, i. læuigatas excipere. & in catapodio alio ad omnē tussim & fluxionem & abscessus internos ex Apollonio, vbi sicca quoq; λεῖπα, quod similiter læuigata significat, aqua excipere iubet. Quibus in locis, vt & in alijs multis Ianus cornar. λεῖπας & λεῖπαι minus quidem propriè (vt iam aduertimus) vertit trita.

HISPAL. PHARM. RECOG.

fuerit; quoniam hoc modo trita maiorem in
 ventriculo moram facientia fælicius ac plenius
 actiones suas absoluent: vt è diuerso si affe-
 ctus curandus fuerit in aliquo ex remotioribus
 à ventriculo mèbris, tenuius erunt iuxta Gale-
 ni præceptum læuiganda. Demum si ex valen-
 tioribus illis ac malignioribus catharticis ali-
 quod solum per se in pulueres redactum propi-
 nare cōueniat, crassius quidem tritū exhiben-
 dum censerem: nec modò id crassè tritum, sed
 in forma solidiori cōmodius multò exhibebi-
 tur. Ita enim & innocentiùs purgabit, & maio-
 rem morā in ventriculo faciens à remotioribus
 partibus succos expurgandos trahet. Nā quem
 admodum cōposita medicamenta in pillularū
 aut alia solida forma exhibita ob maiorē quam
 faciunt in ventriculo moram ex remotioribus
 corporis partibus succos trahent, quàm si liqui-
 diori alia forma sint assumpta: ita & eadem si-
 militer ratione maligna expurgantia simplicia
 quia quo crassius fuerint trita eo maiorē in ven-
 triculo moram contrahent, ipsius quidē moræ
 ratione è remotioribus partibus humores eli-
 cient. Quāquàm alioqui nō tanta copia eos tra-
 hent atq; euacuabunt, quàm si eadem tenuius
 cōtrita exhiberentur. vt enim antea à me ostē-
sum

sum est, eiusmodi valenter expurgãtia medicamenta efficacius quidem trahunt & euacuant tenuiter comminuta quàm crassius tusa aut integra deuorata. Nec verò alicui dissonum aut à ratione alienum videatur, quòd huiusmodi medicamenta in solidiori forma vel crassiori trituratione exhibita à remotioribus partibus, sed minus, trahant & euacuent humores, quàm si liquidiori propinentur forma, vel tenuius læuigata: Quum ferè idem in igne eueniat, qui panes quos moderatus existens in forno exactè tam interius quàm exterius concoquit: nimium contrà accensus, illos inflàmans, exterius adurit, interius verò percoquit: & similiter carniùm in veru externas quidem partes exurit, intimas autè crudas relinquit. Quoniam itaq; medicamentũ valèter expurgãs tenuiter tritũ atq; in iure aliquo dilutum melius ventriculi calore elaboratur, quàm solidiori forma deuoratũ, & iccirco magis ad suas opere exprimendas facultates suscitatur ac promouetur, & perfectius (vt dici solet) actuat: suis quidè integris viribus potentius redditũ, tãquam solutis habenis, tum substantia eius tenui in corpus peruadẽte, tum vaporibus largius ex ventriculo trãmissis, humo-

HISPAL. PHARM. RECOG.

res cunctos valenter ad ipsum ventriculum ac intestina conuehit, & partes circumuicinas vellicans humores quoscunq; obuios confertim deturbat, simulq; cū illis educitur, anteaquā ad remotiora permanare possit. quippe quum liquidius existens, facilius à natura, eius violentiam ac furorem auersata, succisq; ab eo attractis irritata, cum iisdem per aluum detruditur. Atq; hoc sanè modo & cum hisce à me præfinitis limitibus ac cautiūculis intelligendos credo omnes bonos auctores, quicunq; expurgantia Pharmaca crasso modo trita exhibenda scripserunt. & Siluium quum scammonium in catapotijs esse crassius terendum præcipit, vel amicè interpretandum, vt in multis alijs suis scriptis interpretari oportuerit: vel eius opinionem vti falsam ac rationi & doctiorum auctoritatibus repugnantem rejiciendā. quæ tamen amicè explicari poterit, si dicamus per crassius intelligere minus subtile, quā in reliquis compositionibus: vel si scammonium in ipsis catapotijs esset in succo aliquo soluendum, vt fit in pillulis sine quibus & de fumaria: aut cū ipsum scammonium est incoquendum, vti sese interpretatus est ipse in ijs quæ antea ex illo citauimus. Quo etiā modo intelligit Ioubertus in sua Pharmac.

in

in annotation. in elect. è succo rosar. Nico. ita
 inquit: porro crassiusculè tritum esse volunt
scammonium. quod admitto si fuerit coquen-
dum, aut calidissimo syrupo permiscendum,
quo dissoluatur exactè. alias tenuissimè pulue-
rari debet, vt exactius permisceatur. nec læui-
gatio exacta nocet, vbi coctionem ferre nō de-
bet. Qui enim scribunt hoc crasso modo teri
 debere, supponunt esse coquendum cyronio
 malo, vel aliter. Sed qui hanc opinionem tueri
 student, rursus mihi obijcient, tū ex Mesue tum
 ex aliorum doctissimorum medicorum senten
 tia, non omnia medicamenta vniformiter te
 renda: sed quæ ex illis vim in substantia tenui
 ac superficiali sitam sortiuntur, crassiusculè et
 minus accuratè terenda esse: vt flores & aro
 mata, quorum nimis attenuatorum vis facile
 disperditur: quæ autem vim & facultatem in
 substantia crassa positam obtinent, tenuissimè
 & in exquisitum lauiorem terenda, atq; ex ex
 purgantibus medicamentis nonnulla vim su
 perficiariam habere, quæ magnā tritutam mi
 nimè ferant: ex quibus vnum est scammonium,
 cuius præcipuè causa questio hæc orta est. Nā
 de illo scribens Mesues, ita ait: & ipsum de tri
 turatione medicum iustinet, quia propter

^a
 Cap. proprio de scā
 monia.

L

opor-

HISPAL. PHARM. RECOG.

oportet vt in eius contritione non nimium in-
 sistatur. Et de tritura in vniuersum agens, ita
^b scribit: sunt quædam quorum virtus citò tol-
 litur: vt sunt debilis texturæ: & huiusmodi nō
 multa indigent trituratione: sicut scammonia
 Antiochena bona, verum in grossa expedit vt
 plus in triturando insistas. omnia enim quantò
 plus vel minus sunt grossa vel subtilia, tātò plus
 vel minus opera triturationis indigēt. Similiter
 autē Auicena multā scammonij triturā videtur
 damnare, ita ^b scribens: & ex medicinis sunt
 quædā quarum virtus propter contritionē de-
 struitur, sicut scāmonia. Quare oportet vt vlti-
 ma facilitate conteratur, ne ex contritione cali-
 ditas eam consequatur, corrumpens eius virtu-
 tem. Prætereà, quum non modò iuxta Mesuæ,
 sed & iuxta Galeni præceptum, nobis quoq;
 receptum, in illo de diospolitico exemplo, ea
 medicamenta quæ in corpus altius penetrare
 studeamus, in tenuissimum pollinem terere
 oporteat: contra verò negligentius quæ mo-
 ram in ventriculo aut ei vicinioribus partibus
 facere velimus: Atq; ex expurgantibus medica-
 mentis quædam etiam sint quæ ex nimia læ-
 uigatione expurgandi facultatem, quam cras-
 siusculè trita possidebant, amittant, aliamq;
 nouam

^a
*In cānonibus vni-
 uersalibus. capit. de
 tritura.*

^b
Lib. 2. tr. 1. cap. 5.

nouam per vrinas mouendi acquirant : vt in Rhabarbaro concessi : Quo nam pacto ego hîc omnia tenuissimè terenda esse cōtendo ? Pro quibus obiectionibus dissoluen-
dis , animaduertendum est , quod alij etiam ante me tradidere , duos esse terendi medica-
menta modos : alterum quo medicamenta aliqua valido pistilli ictu tundi oporteat , a-
lia verò quæ clementer friare conueniat du-
cto per mortarium molliter pistillo . Alte-
rum , quo rursus alia medicamenta diutius , vt potè , trituram longam sustinentia : alia verò pa-
rum diu , vt potè eam breuem exigentia , teri
oporteat . Animaduertendum etiam quòd ex
medicamētis alia sunt quæ vt in subtilissimum
puluerem comminui possint , tum valenter
tum diutius teri ex postulant : alia contrà , quæ
nec longiorem , nec validam trituram susti-
nentia , parum diu ac clementer friare expedi-
at , etiam si in tenuissimum pollinem redi-
genda forent . Alia quæ longiusculam tritu-
ram sustinentia , validum tamen pistilli ictum
non ferunt : & è diuersò alia quæ pistilli
ictum ferentia , longam tamen trituræ mo-
ram minimè sustineant . Quamquam verò
medicamenta ea quæ validam & longiorem

HISPAL. PHARM. RECOG.

triturationem, aut alterutrum non sustinent, si contra triturae suae substantiae congruentem modum, citra ullam artis cautionem, mollissimè læuigentur, quam plurimum ex substantia ipsorum tenui & suis viribus amittant. nihilominus falsissimum est quod nonnulli credunt aliquod posse dari medicamentum quod neuti-quàm mollissimè læuigari possit, quin contra substantiae suae exigentiam teratur unde si eiusmodi medicamentum læuigetur in tenuissimū puluerem, necessario eius tenuem substantiam difflari vel vires deperdi. Ita enim natura constitutum est, iugiter hæc inter se adeò consentire, ut nullum sit medicamentum quod validam ac longam trituram exposcat, quin ut in leuissimum puluerem redigatur, eadem valida ac longa tritura indigeat : & contrà nullum ex his quæ nec validam nec longam trituram ferunt, quin clementi pistilli plaga ac breui triturae mora in leuissimum puluerem reddi possit. Quod ex ipsarum natura ac constitutione manifestò consequitur. Quæcunq; enim validam ac longam trituram sustinet, eadem sua natura substantiam crassam densam & duram, aut lentam, lignosam, nervosam, aut membranousam, lapidosam, aut metallicā sortiri necesse est

est. Hæc autem eadem rebus omnibus conueniunt fractu contumacibus, & quæ longam ac validam trituram expostulant vt tenuissimè læuigari possint, quippe quæ vires suas validas in profundo sitas ac ægrè solubiles obtineant. Similiter quæcunq; neq; longam nec validam ferunt trituram, necessarium est substantia consistare tenui rara friabiliq;, & quòd vires imbecillas ac superficiarias obtineant: hæc autem eadem etiam conueniunt ac consentiunt cum ijs quæ clementer tantum ac parum diu trita facillè in mollissimum puluerè læuigari queat. Porro id ipsum quoq; vt ab omnibus receptum ac ipsa rerum notione confirmatum asserit^a Galenus, inquit: tenuium esse partium ea dici^a quæ facillè in tenues partes comminuuntur: solidarum crassarumq; partium, quæ contra: tum dura viscosaq;, ægrè ac difficulter, aut non omninò, in tenues comminui posse: fragilia verò, & quæ citra viscositatem mollia sunt, promptè in tenues solui. Neq; verò inficior medicamenta multa reperiri quibus aliquantulum longiori aut minus clementi tritura, quàm eorum substantiæ modus exigat, comminutis, facilius ac promptius eorum vel substantia tenuis diffletur ac euolet, vel vis ac facultas exhaletur ac

^a Lib. de simpl. med.
fac. cap. 11.

L 3 percat,

HISPAL. PHARM. RECOG.

pereat, quàm in alijs eundem trituræ modum
exposcentibus contingere posset. Immò etiam
esse quæ tametsi conuenienti suæ ipsorum
substantiæ modo lævigentur : tamen adeò te-
nui exolubili ac facilè inflammabili substan-
tia sunt prædita, vt nisi maxima diligentia ac
arte terantur, non parum ex illorum substan-
tia ac viribus euanescat & resoluatur. His
ita expositis, facillimum iam erit proposita
argumenta diluere. Quod enim dicunt me-
dicamenta nonnulla esse quæ substantiam te-
nuem ac superficiariam sortita crassiusculè &
minus acuratè teri conueniat, quoniam ni-
mis attenuatorum vis facilè ac promptè dis-
perditur : partim quidem concedo, ac partim
nego. Concedo libenter, & assero etiam, ve-
rissimum esse quòd multa sint tenui ac super-
ficiaria substantia prædita, quæ nec longam
nec validam trituram sustineant : sed quòd in-
de consequatur ea crassiusculè fore perpetuò
terenda, quoniam eorum nimis attenuatorum
vis facilè disperditur, id verò nego. Sed quæ
sunt substantia tenui prædita, per se sola exhi-
bita aut in pulueribus cum alijs commista,
crassiusculè aut minus accuratè terenda cen-
sentur optimè. At in compositionibus ijs, in
quibus

quibus, vel vera mistio contingit, vel aliqua fermentatio expectatur, subtilissimè^a omnia læuigari rationibus à me antea traditis omnino necessarium est. Neq; timendum ne eorum nimis attenuatorum vis facilè disperdatur, quoniam niam quantuncūq; tenui ac inflammabili substantia sint prædita, si iuxta artis præcepta terantur, impossibile est ex eorum tenui tritura vires suas disperdi. Quòd Galeni præceptum vniuersale sit obseruandum, quo in ventriculi aut ei vicinarum partium affectibus crassius, vt in remotiorum ab eo partium curatione, tenuius sint terenda medicamenta, ego quoq; assero & cōmendo: neq; aliquid ei contradicō cum in electarijs aut pillulis omnia læuissimè teri præcipio. pillularum enim massa, & electaria etiam ipsa, si ad solidam formam reducantur vt in bolo deuorentur, maiorem moram in ventriculo faciunt, quamvis omnia simplicia ex quibus composita fuerint sint mollissimè læuigata, quam quivis pulueres perse exhibiti. Quod autem de scammonio expressis verbis scribit Mesues, de trituratione modicum sustinere: & ego de Rhabbarbo concedo, tenuissimè læuigatum vrinas mouere, crassius verò tritum per ventrem expurgare.

Hæc

^a Præter nonnulla ex validis expurgantibus, & potissimum scammonium, quæ in pillulis & alijs cōpositionibus in quibus vera mistio non contingit, minus subtiliter terenda concedimus.

HISPAL. PHARM. RECOG.

Hæc quidem tenuius cribrata nullum omninò negotium mihi faceissent. si enim Mesues per verba illa à me citata sentire voluit scammonium nullo modo subtiliter læuigari posse, citra eius virium dissolutionem ac iacturam: falsum id esse ex his quæ iam demonstraui apparet: atque iure optimo in eo à Manardo reprehenditur. Sin potius nihil ille tale intelligit, nisi tantum scammonium longam trituram non ferre (vt ipse se ipsum apertissimè declarat, cū subdit: quare oportet vt in eius contritione non nimium insistatur) vel quòd contusio- nem quæ violenta manuum pulsione fiat non sustineat (vt Ioannes costæus & alij docti viri interpretantur) argumentum sanè ipsam eu- nidum, non autem scammonium, relinquitur. Adde quòd Mesues ipse hoc de scammonio Antiocheno & optimo dixerat, non autem de crasso ac deteriori, quale id omne est quod ad nos nunc affertur, de quo ita dixerat: verum in grossa scammonia expedit vt plus in triturando insistas. Quod autem dixit Auicena destrui vir- tutem scammonij propter contritionem: ex eius verbis statim subiunctis constat, per con- tritionem intelligere validam illam in tritu- rando pistilli plagam: quam cum scammonium
non

non sustineat, friari illud clementer oportet. & hoc est quod ille dixit: vt vltima facilitate conteratur, ne ex contritione caliditas illud consequatur. Quod verò de Rhabarbaro concedo crassiusculè tritum per ventrem euacuare, tenuius verò, vrinas mouere: hoc quidem non est facultatem quam habet amittere, ac aliam nouam acquirere. Siquidem vna ac eadem facultas eius est humores sibi cognatos expurgandi. Quos aut per aluum, aut per vesicam cū vrinis iuxta eius trituræ modum pellit. Deinde cum vrinas illum mouere dicimus tenuiter læuigatum, intelligendum est, si illud solum aut cum alijs in puluerem redactum in potu præberetur: at in electarijs cum alijs simplicibus medicamentis mutuò vnitum, ac solidiori forma propinatum, cum in ventriculo moram faciat, perinde ac si per se crassè tritum exhiberetur, per aluum magis quàm per vesicam quocunq; modo tritum euacuabit. Vt igitur me tandem recipiam, ac sententiam nostram in summam colligam, pro vniuersali præcepto statuendum censeo, in omnibus medicamentis perfectam fermentationem recipientibus, perpetuò omnia trituram exigentia quàm tenuissimè esse læuiganda: in reliquis verò, si ex eo-

HISPAL. PHARM. RECOG.

rum genere sint quæ fermētationem aliquam tametsi non perfectam admittant, similiter omnia tenuissimè terenda: præter ea quæ substantiam adeò tenuē ac exolubilem obtinuerint, ut tantam triturationem citra suarum virium iacturam sustinere nequeant: hæc enim haud ita læuissimè, nisi quantum eorum substantiæ natura permittat, erunt tenuiter terenda. Expurgantia quoq; horum compositionem ingredientia poterunt similiter haud omninò exquisitè læuigari. Sin nulla omninò fermentatio in eis sperari possit, cuiusmodi sunt pulveres: tunc habita ratione loci aut partis affectæ, iuxta Galeni præceptum, ad stomachi affectus crassius, ad alios verò eò tenuius quo lōgius ab stomacho distiterint, erunt ipsi pulveres terendi. Quāquā vbi in illis expurgātia aliqua fuerint, de quibus hīc potissimum agitur, si benigna illa sint nihil omninò incōmodabis si iuxta Galeni mentem etiam ad stomachi affectus tenuius terantur: nisi in quibus ob facultatem diureticam, quam simul cum solutiva obtinuerint, timeatur, ne humor per vinarū vias deducatur. Ut in Rhabbarbo. Hæc enim crassiusculè teri oportebit. Similiter si expurgantia ipsa maligna fuerint, ex quorum violentia,

immo-

immodica expurgatio timeatur, crassius erunt terenda in puluere vna tantum dosi exhibendo: In puluere autem pluribus dosibus propinando, ea inter crassum & tenue mediocritate erunt terenda, vt æqualiter omnia misceri possint, neque plus ex eis in vna dosi quàm in alia reperiri possit. Neque aliquid ab hoc præcepto detertere nos debet formido illa à Pharmacopolis iam diu concepta, quòd ea quæ sunt tenui ac superficialia vel facilè inflammabili substantia prædita medicamenta, subtilissimè trita promptè diffidentur & euanescent ac vim amittant. Quum id arte præueniri possit: dummodo eam Pharmacopola, vt tenetur, exercere, ac sibi tradita præcepta omnia ad huiusmodi incommoda vitanda, obseruare studeat. Neque verò ad hoc tantum, sed ad ipsum tritura opus peragendum, quamplurima extant præcepta. Qualia sunt in Rhabarbari tritura amygdalam aliquam aut cucurbitæ semen prius in mortario tundi: spicam, galangam, calamum aromaticum, cubebas, casiam, schenatum, asarum, dictamnium, scammonium, vt & aloem, colocynthidem, euphorbium, turbith, elleborum, & esulam, ac alia multa tam tenuis

HISPAL. PHARM. RECO'G.

quàm mediocris & crassæ substantiæ, olei rosacei guttula vna vel altera commodissimè teri. Sic Ambram & moscū vel aqua rosacea solui, vel cum alijs sibi adiunctis pulveribus friari. Et similiter camphoram vel liquore aliquo quod proposito magis vsui sit solui, vel cum pulveribus alijs quibus permisceri præcipitur comminui: vt & castoreum & spicam. Ne autem tenuior medicamento substantia pistilli plaga aut motione è mortario euolet, ac in auras evanescat, aut saltem vt id quàm minimum sit, omni arte procurabit Pharmacopœus. Quam sanè artem diligentissimè exactissimeq; nobis Critonis nomine tradidit Galenus^a lib. de antidotis. Sin verò in aliquo ex huiusmodi valenter expurgantibus medicamentis, in quibus maximè timetur eiusmodi diffusio ac exolutio, Pharmacopolæ ars aut diligentia non fuerit tanta, quin aliqua substantiæ aut virium ipsius medicamenti iactura contingat: cam parui faciendam censemus, præ vsu atq; emolumento quod mollissima tritura exactæ medicamentorum mistioni affert: nimirum vt mutuò ipsa vniantur. Qua etiam ratione similiter Galeno parum curæ fuit si ex tenuissima tritura medicamentorum theriacam ingredien-

^a
Lib. primo, in fine.

dientium substantiæ eorum tenuis pars aliqua difflueret. Adde quòd in hisce valenter expurgantibus id quod diffluit ac exhalatur, dummodo perpaucum sit (vt eueniet, nisi omninò iners ac negligēs sit Pharmacopœus) quodam modo correctionis vicem habet: siquidē cum eadem eorum tenuioris substantiæ ac virium etiam aliquantula iactura, plurimum etiam ipsorum violentæ ac effrenis facultatis infringitur: vt in scammonio, turbit, colocynthide, & similibus, tenuissima tritura sit eorum malignitatis veluti frenum & quædam castigatio.

Atque si hoc malitiei medicamentorum frenum aliquantula eorum substantiæ ac virium iactura non ferunt Pharmacopœi: cur scāmōnij castigationem recipiunt, quæ fit ex eius incitonio coctura. Quum manifestissimum sit hoc modo correctū multò minus expurgare. Adde quòd quantulumcūq; esset damnū istud, leuissimo tamen impendio, conuenienti nimirum dosis medicamēti ipsius additiuncula, sarciri posset. Quid enim quæso intererit, si ex massa pillularum, cuius iusta idoneaque humori proposito expurgando quantitas esset drachma vna, pondere drachmæ vnus & granorum quinq; aut decē tibi exhibeatur? nonne

HISPAL. PHARM. RECOG.

multò plus ex compositorum dosibus apud auctores præscriptis imminuere hætenus medici omnes quicumq; eas Hispanorum Pharmacopolarum drachmis expensas propinabāt? quas ijs quæ Romanis, Græcis, latinisq; omnibus, atq; adeò Arabibus auctoribus vsurpabantur, dimidio ferè scriptulo leuiores esse iamprehendimus & conuicimus. Ex quo fit ut quamquàm ipsis medicamentorum dosibus nihil deinceps addatur ultra pondus id quod eis auctores præscripsere, si iuxta vulgaris nostri marci pondera determinentur (ut determinanda ac ponderanda omnia esse medicamenta abundè ostendisse videmur) multò quidem maioris momenti erit quod in eiusmodi ponderum variatione vsurpatis hætenus dosibus accrescet, quàm quod ex scammonij aut alicuius alterius eiusmodi simplicis medicamenti exquisitissima læuigatione in medicamentorum compositorum viribus deterimminuiq; possit. Atq; hæc de medicamentorum expurgantium trituraturadifferenda cenfebam.

*

Liber

LIBER TERTIVS DE MEDICAMENTORUM CÔPOSITORUM EXAMINE.

DE SYRVPORVM ANI
maduersione. Cap. 1.

VVM nostri instituti non sit, ut iam præfati sumus, Pharmacopœiam hîc integrâ tradere, nisi viam tantum ad eâ substernere, errores quibus in hac Pharmacopoliorû recognitione irretitos esse Pharmacopolas nostros comperimus animaduertentes: Explosis duobus illis qui Pharmacopœos omnes non solû huius ciuitatis, sed & vniuersæ Hispaniæ malè habebât: reliquum iâ erit ut ad particulares, & in singulis cõpositis in officinis nostris asseruari solitis cõmissos, descendamus. Neq; verò omnes percurremus, satius esse iudicâtes in multis cõnuere, quàm omnia ad viuû ressecâtes simul cum zizania triticû eradicare. Neq; etiâ cõsiliû hîc nostrû est cõpositiones ipsas in trutinâ reuocare, atq; earum descriptiones ita reformare, ut (quod in multis opus esse ducimus) interdû aliquid in eis immutare audeamus (quû tamè id maximè nobis in animo sit

HISPAL. PHARM. RECOG.

fit facere in nostra Pharmacopœia nunquam satis laudantes Fernelij in hoc iudicium ac libertatem) sed ipsas singulorum medicamentorum descriptiones religiosè tractantes, vbi dumtaxat librariorum fortè interpretumvè culpa errata aliqua in eis deprehenderimus, ab alijs etiam annotata, à suorum auctorum mente minimè quoad fieri possit deuiantes, emendare conabimur : & quod in eis obscurum, vel à nostris Pharmacopœis sinistrè intellectum videbitur, exponemus. Quæ per ipsorû classes aliorum more examinantes, à syrupis qui primò sese offerunt exordiemur. Illud verò de eis in vniuersum animaduersione maximè dignû censemus, quòd in omnibus officinis eos palato potius quàm morborum auxilio paratos offendimus : idque neq; in scitia, neq; avaritia nostrorum Pharmacopœorum factû. Causantur enim omnes Hispalensium ægrorum delicias, qui vsque adeò sunt delicati, vt nisi syrupus visui & gustui sit gratus, & nihil præter saccharum depuratum referat, cum gustare non solum recusent, sed hac vna ratione quòd syrupus sapiat herbarum succos aut aliquid aliud quo constet, damnent Pharmacopolam illum, & eo relicto alium quærant : cumq; magnis

enco-

*neu &
ij acci
gyni.*

encomijs extollant qui gratiora paret medica-
 menta: nihil prorsus de eorum utilitate, nisi de
 gustu tantum curantes. Quanquam autem po-
 pulus ipse tam insignium medicorum, quales
 hæc ciuitas alit, admonitionibus, breui vt spe-
 ramus, resipiscens, quæ verè laude digna fue-
 rint laudabit: nihilominus nostros Pharmaco-
 pœos exortamur ne deinceps tempus in popu-
 lari aura captanda potius quàm in arte probè
 perdiscenda ac exercenda insumant: atq; syru-
 pos omnes exarte parantes nihil eorum quæ in
 illorum descriptionibus continentur præter-
 mittant, siue insipidos siue amaros siue etiam
 horridos gustui futuros intelligant. Quoniam
 verò serapia permulta, vt & complures aliæ cō-
 positorum medicamentorum species ex deco-
 ctionibus parantur: nobis quidem primò pro-
 positum fuit de ipsis decoctionibus latius age-
 re, multaq; in eis animaduertere, quæ à nullo
 alio doceri existimabamus. Quorum præci-
 puum illud erat quòd in multiplicatione aut
 diminutione singularum decoctionum nemo
 vsquam quonam pacto in eis seruari deberet
 proportio verè exponeret. Sed cum in libellū
 postea incidissem quendam Hispanica lingua
 à quodā Ludouico de Quiedo Matritensi Phar-

*nō pœ
 acut.
 exstir
 præseru
 uem o.
 si hōi s
 amatu.
 et m
 f. p. m*

HISPAL. PHARM. RECOG.

macopœo conscriptum: in quo verè quidem de ipsis proportionibus in decoctionibus obseruandis tradebatur: sententiam nostram de his latius diferendi mutare, auctoremq; illum, virũ sanè in sua arte satis peritum, nostris Pharmacopœis commendare constituimus, vt iuxta eius præscripta omnes suas decoctiones parent. Vtq; manifestè intelligant veram esse proportionum in decoctionibus seruandarũ doctrinam quam vir ille insequitur, vt nimirũ in omni decoctione minori aut maiori copia à Pharmacopœo quàm à suo auctore parãda, ea iugiter liquoris quantitas sit iniicienda, è qua æqualis inter coquendum absumatur quãtitas ei quam in sua decoctione consummi auctor præceperit, & præterea expetita iuris decocti quantitas supersit: Nos id sequenti exemplo exponemus. Sit præposita aliqua decoctio ab aliquo auctore, in qua libræ duæ radicũ in libris octo aquæ ad dimidias coquantur. cuius tantũ dimidium libeat cõficere. Hoc Pharmacopœi omnes iuxta suum vulgatum morè ita faciunt, vt libra vna radicum in libris quatuor aquæ incoquatur ad dimidias. Atq; hoc modo seruata esse credunt proportionem præfatæ integræ decoctionis ad eius dimidium, in quo tamen
non

non parum faluntur . Cum proportio illa quā ipsi seruare credunt non modò nō seruetur, sed neq; seruari debeat. Qui enim dimidium alicuius propositi decocti cōficere statuit, illud quidem in quantitate rantum, non autem in facultate aut viribus dimidiatum esse vult: ita ut decoctum ipsum dimidiatum quod in libris duabus remansit, eadem omninò polleat facultate, quæ in libris totidem iuris integri decocti contineretur. Vt autem hoc contingat, necessarium est vt eodem igne tantundem temporis consummatur in dimidiata decoctione quantum in integra. Vndè etiam consequetur tantundè aquæ consummi debere in dimidiata decoctione quantum in integra . Quoniam itaq; in proposita hīc integra decoctione libras quatuor aquæ consumptas esse dicimus, in eius autem dimidio duæ tantum iuxta vulgatum Pharmacopolarum morem consummuntur (incoquuntur enim libræ quatuor aquæ ad dimidias) manifestū iā est dimidiatā istā decoctionē minimè æquali facultate pollere posse qua proposita ipsa integra decoctio, nisi multò minori. Ex quibus euidentissimū fit, quòd licet eadē proportio quæ fuerit integri decocti ad eius partē, sit seruanda in medicamētis ipsam integrā co-

HISPAL. PHARM. RECOG.

ctionē subeūtibus ad medicamēta quæ eius par-
 tem ingrediuntur, id tamē in licore in quo ipsa
 medicamenta incoquūtur minimē seruari pos-
 se. Vt in proposito exēplo: quum integræ deco-
 ctionis ius libris constet quatuor, ad quas reda-
 ctæ sunt libræ octo aquæ in libris duabus radi-
 cum incoctæ: si eius iuris decocti dimidiū cō-
 ficere velimus, nempè, libras duas, accipietur
 quidem dimidium radicū ex quibus integra
 decoctio constabat, & erit libra vna radicū, cu-
 ius proportio ad libras duas quæ integrā deco-
 ctionem ingrediuntur est eadem quæ librarū
 duarū dimidiati iuris decocti ad libras qua-
 tuor integri iuris decocti. Ex aqua verò mini-
 mē accipiēdum erit dimidium librarū octo,
 ex quibus integra decoctio confecta est, nisi li-
 bræ sex, vt consumpris libris quatuor (quot in
 integro decocto consumpta esse dicuntur) re-
 linquantur libræ duæ pro dimidiato decocto
 quæsito. Quomodo in ipsa aqua servatur pro-
 portio arithmetica inter integrum decoctum
 & eius partem. Siquidem eadem quantitate ex-
 cedunt libræ octo (ex quibus cōficitur integra
 decoctio) libras quatuor quæ supersunt in inte-
 gro decocto: qua in eius dimidio libræ sex exce-
 dunt libras duas quæ supersunt in dimidiato de-
de-

decocto. Quòd verò proportio hæc arithmetica similiter sit in liquoribus aliarum omnium decoctionum seruanda quæ in maiori quantitate à Pharmacopœo quàm à suis auctoribus parentur, eodem quo attulimus exemplo manifestum fiet : Si enim præfactam decoctionem libeat Pharmacopœo duplare, iuxta vulgatam morè accipiet libras quatuor radicum & in libris sexdecim aquæ incoquet ad dimidas . quomodo consumerentur in ea decoctione libræ octo aquæ: Quum in proposito simplici decocto quatuor tantum consumptæ essent . Quare licet proportio geometrica sit quidem octo (quantitatis aquæ simplici auctoris decocto iniectæ) ad quatuor (quantitatem iuris ipsius simplicis decocti) sicut sexdecim (quantitatis scilicet aquæ duplatae decoctioni iniectæ) ad octo (videlicet , quantitatem iuris dupli decocti) cum facultas in utroq; decocto maximè varietur ex multo maiori mora coctionis duplari decocti quàm simplicis : proportio quidem arithmetica erit hîc potius quærenda , in qua aqua duplatae decoctioni iniicienda eadem superet quâtitate ius illud quod in eadem duplata decoctione superesse debet, qua in proposita simplici decoctione aqua in ea iniecta ipsius su-

HISPAL. PHARM. RECOG.

perabat ius quod peracta eius coctione reman-
sit. Hoc autē fiet, si pro duplata decoctione ac-
cipiantur libræ duodecim aquæ. ita enim con-
sumptis ex ejs libris quatuor, relinquentur oc-
cto. Quod erit duplum propositæ decoctionis.
atq; in ea totidem libræ aquæ insumētur quot
in ipso decocto simplici. Atq; ita ex seruata in
eis proportionē arithmetica fiet vt eodem tem-
poris spacio vtrāq; conficiatur decoctio. cumq;
ambo in igne æquali fiant, necessariò eadē &
æquali omninò pollebunt facultate.

I N S Y R V P V M E

succo citrij.

^a
*Succus is debet es-
se ex acida parte ma-
li citrij probè matur-
ri extractus: per lin-
teum solis manibus,
nō autem torcularis
ope expressus, ne lē-
tus aut viscidus sed
purus evadat.*

^b
Sine expressione.

SYRVPVS ex acido citrij parandus erit iux-
ta Mesuæ doctrinam in eum qui subsequitur
modum: accipe ^a succi malorum citriorum aci-
di libræ duodecim. coquatur in vase fictili vi-
treato igni prunarum lento ad tertiæ partis cō-
sumptionem: deinde residere sinatur dum cla-
rescat. tum id quod tenue est ^b sponte sua co-
llo lanceo trāsmittatur. Inde eius succi clari libris
septem affundantur sachari albi expurgati & in
julepum percocti libræ quinque. et coquatur
ad syrupi crassitudinem: aut si æstas fuerit, in-
so-

sole dimittatur, donec eius aquositas consumatur, quò incorruptus seruari possit.

IN SYRVPVM CAPIL-
lorum Veneris.

CVM variæ syrupi adianti seu capilli veneris descriptiones in officinis reperiatur. ex omnibus eâ selegimus, quæ à Plateario mutuari solet, verum in eum qui sequitur modû correctâ. Accipe capilli veneris recentis & modicè cõtusî libram vnâ. cui affundatur aquæ calidæ libræ tres. et in eadem aqua maceretur horis duodecim. quibus trāsactis, leuissimè coquatur dum semel ferueat. deinde in iure expresso, atq; adhuc calente, maceretur per totidē similiter horas alia quoq; libra capilli veneris recētis & cõtusî: atq; lento igne iterum semel ferueat. et tandem iuri cum expressione colato addantur sacchari albi libræ tres. et percoquatur in syrupū.

IN SYRVPVM DE PA
pauere.

SYrupus de papauere Mesuæ nō debet parari iuxta formulā quæ in eius reperitur codicibus
in

HISPAL. PHARM. RECOG.

in qua duplex notatur error, vnus librariorum, à multis iam castigatus, qui sacchari & penidiorum ana vncias quatuor legunt, non autem ana drachmas quatuor, vt deprauatè in Mesuæ codicibus legebatur. alter verò qui ipfius videtur esse auctoris, à nemine (quod fciamus) hæcenus animaduersus: imò quem plærosq; post illum fequutos deprehendimus: dimidium sacchari, et penidiorum pondus, aut etiam minus, papaueris decocto immifcentes: Galeni aucto-
ritate, cum Mesue fortassis deceptos, qui in suo^a diacodio mellis dimidiam menfuram papaueris iuri ad mifcendam præcipit. Quam quidem Galeni fententiam ipfos non effe afsequutos cuilibet euidentiffimum fiet, qui diuerforum liquorum menfuras cum eorundem ponderibus comparauerit. à multis enim doctis ac diligentibus viris certiffimo experimento comprobatum eft vinum aquam & alios fimiles liquores grauiores effe oleo in fefquinona proportionè, mel autem vino & reliquis fimilibus in proportionè fefquialtera. Vnde fi iuxta Galeni præfcriptum papaueris iuri dimidia mellis menfura conuenienter admifceatur, fanè fi papaueris decoctum libram vnã cum dimidia ponderauerit, mel ei immifcendum, vt dimidiam

^a
Lib. 7. de compo-
fit. medic. fec. lo. c.
2. in confectione
ex capitibus papau-
eris Galeni.

diam decocti mensuram compleat oportebit ponderare vncias tredecim cum dimidia: atq; si decocti pondus fuerit librarum duarum, mel lis pondus libræ vnus cum dimidia fore conueniet. Quoniam verò ad consistentiam decocto acquirendam parum admodum interest inter mel & saccharum seu penidia, necessarium esse consequitur, papaueris decocto, si libras duas ponderauerit, vncias duodeviginti sacchari & penidiorum esse adiungendas. Atq; ita syrupus papaueris Mesuræ ex ^a Galeno in suo diacodio in hunc modum castigabitur: Recipe capitum papaueris albi & nigri semine turgentium ^b maturorum & nondum aridorum ana vncias septem & semisem. contusa macerentur in libris quatuor aquæ pluuiæ per diem naturalem, aut longiori etiam tempore si duriora & sicciora fuerint. Deinde coquantur ^c donec flaccescant, adeò ut eorum succus exprimi possit: quod ferè fiet, si ad dimidias fuerint percocta.

^a Loco ante citato ex lib. 7. de cōpos. medic. sec. lo. c. 2.

^b Nimirum, in siccitate & humiditate mediocriter se habentium.

^c Diutius autem coqui superuacuum censet Galenus.

et expressum ius cum sacchari albi clare facti & penidiorum ana vncijs octo percoquatur in syrupum.

IN SYRUPVM E

mentha.

O SY-

HISPAL. PHARM. RECOG.

SYR VPVM è mentha caufantur Pharmacopœi ob nimiam menthæ siccæ & rosarum copiam, aut succorum inopiam in eius compositione à Mesue præscriptorum, ritè parari non posse. Vndè quidam succos augendos, alij verò mentham & rosas minuendas censent. At nos contrà, vt alij etià docti viri, nullis nec herbarum nec succorum quantitatibus ex ijs quæ in Mesuæ descriptione continètur immutatis, illum ex arte in eum qui sequitur modum parari posse ac debere censemus. Accipe succorum expurgatorum cydoniorum acido dulcium, cydoniorum dulciū, granatorum acido dulcium, granatorum acidorum, & granatorum dulciū, ana libram vnā & dimidiā. in his succis permistis & calentibus immittantur foliorum menthæ non nimium, sed mediocriter, siccæ, ruptorum aut contusorum, vnciæ nouem. & macerentur horis duodecim super cineres calidos, vel in loco alio tepido. Deinde igni admota in vase duplici leniter coquantur, vt semel tātum ferueant. protinusq; per telam lineam fortiter torquēdo colentur. atq; in iure expresso adhuc calente macerentur rursus horis viginti quatuor foliorum menthæ similiter mediocriter siccæ aut passæ, non autem aridæ, & modo præ-

di-

LIBER TERTIVS.

34

dicto confractorum, alia vnciae nouem: foliorum rosarum rubrarum siccarum vnciae duae. Post haec, vt prius, eodem vase duplici praedicto coquatur lento igne ad medias. colentur cum expresseione. expresso adde sacchari rubri libras duas. percoquantur in syrupum. qui in fine aromatizetur cum drachmis duabus galiae muscatae, stilla titio rosarum liquore soluta, & diligenter immista.

*saccha
galia
& M
esse ni*

IN SYRUPVM

Absynthij.

PRIOREM serapij de absynthio apud Mesuem descriptionem, quae magis est in usu, nostris quoque officinis commendamus: hac tamen animaduersione vt in ea legendum sit, absynthij libram semisem: quod & in antiquioribus Mesuae codicibus legitur, & à plerisque omnibus recipitur: non autem libras duas, vt recentiores habent codices: & vt absynthiū sit pōticum, quod vulgò dulce appellari solet, & non aliud: vtq; mellis loco substituatur saccha

*a. Tin
Tunc m
cul au*

O 2

rum

HISPAL. PHARM. RECOG.
rum rubrum: Quod in calidioribus regionibus, qualis hæc nostra est, magis conuenit.

IN SYRUPVM DE
tussilagine.

*hæc p^{te} trans
it in fragm.*
CVM syrupus de tussilagine nulli certo auctori adscribatur, & variè in officinis paratur: nos sequentem eius descriptionem magis probamus: Accipe tussilaginis recentis manipulos sex. capilli veneris manipulos duos. hyso-
pi manipulum vnum. pastularum vncias quatuor. glycyrrhizæ vncias duas: macerentur omnia in libris octo aquæ per horas viginti quatuor. deinde coquantur dum ad quinque libras reddeant. colato iuri addantur sacchari rubri libræ tres, mellis libræ duæ. et fiet syrupus.

IN SYRUPOS FUMARI-
æ endiuæ & cychorij
compositos.

INcompositis syrupis fumarizæ Mesuzæ, in tubi seu endiuæ Gentilis, & è cychorio Nicoli, tantam varietatem ac confusionem comperimus, vt meritò ab eorum vsu deterreri medicus

cus debeat. Quoniam verò institutum nostrū in hoc tractatu non est novas aliquas medicamentorum descriptiones afferre: ei qui simplicibus serapijs, qui ex ipsarum herbarum succis fieri solent, contentus non sit, consuleremus, ut ex omnibus præfatorum syruporum quæ circumferuntur descriptionibus, eas deligat quas Ioannes Fernelius in sua methodo affert.

IN SYRVPVM DE

quinque radicibus.

CVM syrupus ex quinque radicibus variè in officinis, incerto etiā auctore parari soleat: consultius nobis visum fuit, sequentem nostris officinis præscribere. Accipe corticum radicū apij hortensis, fœniculi, petroselini, rusci, & asparagi ana vncias quatuor. corticum radicum capparis & eryngij ana vncias duas. seminum anisi, fœniculi, & petroselini, ana vnciam semis. coquantur secundū artem in libris decem aquæ, donec ad sex libras redigantur: tunc demittantur ab igne donec tepuerit decoctum. fricentur manibus, & colentur. colaturæ addendæ sacchari rubri libræ quinq;. et fiet syrupus.

Prætermisimus autem acetum, quod alij ad-

HISPAL. PHARM. RECOG.

jicere hîc solent, quoniam mulieribus, pueris, & alijs etiâ maximè aduersari soleat. Et quòd vbi aceto opus fuerit, facillimum sit syrupi acetosi conuenientem portionem ei addere.

I N S Y R V P V M E X *artemisia.*

LABORANTIBVS mensium supressione fœminis frequentius opitulari conueniet. Id quod syrupo ex Arthemisia plerunque prestari solet. qui tamè adeò variè & confusè describitur, vt opere precium nos facturos existimemus, si illo prætermisso hunc alium proponamus. Accipe artemisiæ manipulos duos. corticum radicum eringij, petroselini, helenij, valerianæ, asparagi, fœniculi, ana vnciam dimidiam. radicū rubiæ, pæoniæ, cyperi, anà quartam vnciæ. pulegij, origani, calaminthes, nepitæ, melissophylli, sabinæ, sampsuchi, hyssopi, prassij, chamedrios, chamepityos, pimpinellæ, hyperici, parthenij, betonicæ, centaureæ minoris, ana manipulum vnum. baccarum iuniperi, calami aromatici, seminis anisi, petroselini, apij hortensis, fœniculi, ocimi, dauci, rutæ, nigellæ, ana drachmas tres. contusa ma-

ce-

cerentur horis vigintiquatuor in aquæ libris
decem. coquantur ad dimidias. tunc deponan-
tur ab igne, donec aqua tepuerit. fricentur ma-
nibus, & colentur. colaturæ adde sacchari ru-
bri libras quinque. percoquantur in sy-
rupum: qui aromatizetur cinna-
momi vncia vna, & spicæ dra-
chmis tribus.

DE ELECTARIORVM AC

pillularum examine.

Cap. 2.

IN expurgantium compositorum recognitio-
ne, quorum auctores Scammonium in illis in-
coqui mandabant, non minorem nostrorum
Pharmacopœorum errorem circa Scammonij
coctionem, quàm circa eiusdem trituram of-
fendimus. Nemo enim illorum est, qui scam-
monium in compositis medicamentis inco-
quare audeat, licet à suis auctoribus in eis
coqui præcipiatur. Sed semper postremo la-
co illud admiscet in electarijs, nonnulli
postquàm ab igne semota tepida adhuc exti-
terint, plerique verò postquam omninò in-
frixerint, in quo socordia magis quàm ratione
abdu-

*f. cam
uer 9
im n*

HISPAL. PHARM. RECOG.

abducti à suo imperatore Mesue discedere vo-
luere: Siluij & aliorū doctorum virorū aucto-
ritate territi, qui eos erroris quem scammonij
coctio admittere nonnunquam solet admonē-
tes in maiorem nunquam illud incoquendi er-
rorem induxere. Ita enim scripserat ^a Syluius:

^a
Lib. Pharmac. 2.

*nonnulli si calidius
sentit coagulari*

rebetus ^b

Class. 2. de cathar-
ticis.

*3 de scammo neo
coagulari.*

Scammonium si calorem sentit in grumos coa-
gulatur: quare fit vt interdum in vna dosi alicu-
ius medicamenti plurimum sit scammonim,
in alia minimum: sicq; inæquale est medicamē-
tum. ob id ad finē inijcitur. Ioubertus quoq;
idem in sua ^b Pharmacopœia sensisse videtur:
dum in compositione electarij è succo rosarū à
Nicolao descripta ita adnotat: Scammonium
in se facile coit & grumosum remanet: Atq; si
dissoluatur, quiescens aliquot dies fundum pe-
tit & separatur. At enim si diligentius scripta
horum ipsorum auctorum expendantur, repe-
rientur illi quidem nihil minus quàm scammo-
nij cocturam damnare: rātmq; velle Pharma-
copœos admonere, ne quid erroris in eius co-
ctione admitant: multaq; diligentia ac arte o-
pus esse, ne in grumos vertatur. Quòd enim
Syluius scāmōnij cocturam probet, ipse apertè
testatur, dicens parum ante citata verba: Scam-
monium si crudum est crassius tritum in me-
dia

dia coctione miscendum. et ^a alibi etiam inquit: Scammonium quoque crassius teritur, si coquendum est cum alijs. At Ioubertus Scammonium in electario è succo rosarum Nicolai non incoquit: quia ipse Nicolaus illud illuc non coquit: at in præfata in illum annotatione modum quo exactè illud illuc permisceri debeat docet, statim post verba superius à nobis citata ita præcipiens: Ergò seorsim dissoluendum succo rosarum, cui benè permiscebitur. deinde syrupum coctum ad electarij consistentiam illi seorsim affundere calidum oportet, & exactè misceri. Atq; in illis eiusdem electarij annotationibus, de Scammonij tritura agens, illud crassiusculè teri concedit vbi sit incoquendum. sed in electario rosaceo Mesuæ, vt & in electario è psyllio illud cum Mesue incoquit. et in suis annotationibus in electario rosaceo Mesuæ, vbi in eius descriptione iubet Mesues illum cum alijs incoqui, sic inquit: Ergò Scammonium sustinet æqualem alijs decoctionem. An non vult simul coquendum, tametsi omnia? et certè Scammonium melius sic corrigitur. Neq; verum est non pati illud coctionem: quum ea ratione præparetur intra cytronium: Et Mesues capite de Scammonio, id variè coquendo præparet,

HISPAL. PHARM. RECOG.

ret, & reddat innoxium. Sed quid opus est alios
 ipsis Pharmacopœis auctores quam ipsum Me-
 suem eis oboculis ponere. Is enim vt rectè ad-
 uertit Ioubertus, omnes ferè Scammonij noxas
 eius coctione emendare docet, capite proprio
 Scammonij scribens: & dico quòd decoctio est
 generalis præparatio eius, auferens plura ex e-
 ius nocumentis. Quin quòd ipse expressis ver-
 bis illud incoquere præcipit in ipsis compo-
 sitionibus: vt in suo electario rosaceo, & electa-
 rio è psyllio. Quemadmodum autem in ipsius
 Scammonij tritura ostendimus, posse in læuif-
 simum pollinem redigi, & nihilominus inte-
 gris suis viribus permanere: ita & in eius coctio-
 ne cuncta ea incommoda, quæ præfati aucto-
 res aduertunt arte præcaueri poterunt. Atque
 hanc artē æquius multò fuerit Pharmacopœos
 ediscere & exercere (vt Scammoniū in omnibus
 compositionibus, in quibus earum auctores il-
 lud coqui mandant incoquant) quàm incom-
 moda quæ ob suam negligentiam artisq; ignora-
 tionē in eius coctura accidunt, causari, quomi-
 nus auctorum præscripta obseruentur. Poterit
 autem non multò sanè negotio id consequi, si
 Scammonium incoquendum optimū semper eli-
 gatur, idq; minus acuratè triū primò in parte
 sus-

^a
 Alioquin enim subti-
 lius leuigari oportet-
 bit, si optimum non
 fuerit.

sufficienti decocti aut succi in quo incoquendum est, antequàm mel aut saccharum ei injiciatur, exactè dissoluatur, tepido existenti ipso iure aut etiam frigido. deinde reliquum decoctum aut succum ex saccharo aut melle ad syrupi mediocrem consistentiam percoctum callidum sensim affundatur ipsi Scammonio dissoluto in suo vase: probeq; exagitetur, ut Scammonium ipsum per totum ius aut syrupum exactè commisceatur. Posteaque igni lento redditum spatula iugiter agitarum leniter quantum opus fuerit decoquatur. quippe intensum ac vehementem ignem non sustinet. Et hoc est, quod dixerat Mesues: & oportet ut fiat eius decoctio cum facilitate. impetuositas enim in decoctione addit ei malitiam. Atq; ita ostensum satis relinquitur Scammonium rectè ac ex arte coqui posse.

*Scammonii
coqui*

IN ELECTARIUM Catholicon.

TAM varia est electarij Catholici apud Pharmacopoeorum scriptores descriptio, & in officinis compositio, ut quam nos magis probamus hinc referre cogamur: nempe

HISPAL. PHARM. RECOG.

quam plerique ex Salernitanorum Nicolao eligunt, sed meliori ordine concinnatam. Accipe polypodij modicè recentis vncias tres. seminum anisi vnciam vnam. confracta vt decet. coquantur in libris quinque aquæ, primò polypodium, postea anisa (vt ex arte fieri solet) dum ad duas redeant. colentur, & exprimantur. expressi maxima pars, additis sacchari clarificati libris duabus, percoquatur moderato igne ad syrupi crassitudinem. cui ab igne substrato adjiciantur pulpæ casia, pulpæ tamarindorum minima reliqui colati parte solutorum & color excretorum, anà vncias duas, quæ probè permixta rursus coquantur leuissimè igni lento, Dum syrupus spissitudinem quam prius habebat nanciscatur.

a
Et hoc in omnibus alijs cōpositionibus obseruandum ducimus, vt semper pro folliculis senæ folia eius substituantur in nostris officinis: quoniam qui ad eas perueniunt valdè exsiccati & carie cōsumpti ferè sunt omnes.

b
Legimus in intergra huius electarij descriptione, vt legerunt Salernitani:

empto, & ad teporem perducto, insperge sequentia: ^a foliorum senæ mundatorum & tenuissimè tritorum vncias duas, Rhabarbari electi, polypodij, & florum violarum siccarum, anà vnciam vnam. glycyrrhizæ rasæ, penidiarum, sacchari candi, anà drachmam vnā, quatuor seminum frigidorum maiorum & à cortice mundatorum, anà ^b drachmam semissem. quatuor seminibus cultro incisis, & per cribrū transmissis, vel cum penidijs exactè subactis,

& lævigatis: reliquis autem in tenuē puluerem
 redactis: misceantur omnia probè lignea rudi-
 cula, ab initio ad finem vsque agitando, dum
 vbique substantiarum quædam sit æquabilitas.
 cauebitur autem semper, tum in hoc, tum
 in cæteris omnibus electarijs, ferri,
 aut æris, consimilisve noxij
 metalli vsus.

*quatuor seminū fri-
 gidorum vnciam v-
 nam: quoniam hæc
 lectio magis cōgruit
 cum descriptione es-
 lectarij catholici Ni-
 colai Alexandr. ve-
 rustioris: non autem
 anā vnciam vnam,
 ut habet Nicol. Præ-
 pos. & alij cum se-
 quenti.*

IN ELECTARIVM E prunis.

COMPOSITIONEM: hanc primus de-
 scripsit ^a Nicolaus Alexandrinus vetustior,
 à quo reliqui mutuarunt. Sed in codice Latino
 Alexandrini vetustioris in priori violarum dosi
 mendosè legitur drachma vna, pro eo quod in
 ferius in eadem violarum dosi legitur vncia se-
 mis. et in vtraque legendum esse vnciam dimi-
 diam constat ex ^b Nicolao Myreplico. quem et
 tiam sequitur Nicolaus præpositus. quorum le-
 ctionē magis probamus, quàm Salernitanorū,
 qui in suo Nicolao habent violarū vnciam vna
 & semissem. Pruna verò nostris Pharmacopo-
 lis damascena cum primis eligenda commen-
 damus: veluti à præfatis auctoribus præceptum

^a Cap. 227.

^b Sec. I. antid. 88.

HISPAL. PHARM. RECOG.

est, cum eadem apud nos reperiantur: aut saltem horum loco ea substituant, quæ vulgò appellantur ^a Caragoçana. Quòd verò per vi-

Alias, Caragocis.

ridia intelligenda sint recentia optimè matura, manifestius iam est Pharmacopolis, quàm

^b

ut admonitione sit opus. Siquidem ^b viri

dia dicuntur, ut excludantur sicca

tantum, non autem matura.

*Perinde ac in cle-
stario è psyllio, di-
cit Mes. violas viri-
des, pro recentibus.*

IN CONFECTIONEM

Hamech.

CONFECTIO medicaminis Hamech, quam priori loco proponit Mesues, etsi receptissima sit in plerisq; omnibus officinis: si propositum nobis esset hoc in opere liberum iudicium de medicamentorum compositionibus ferre, ex nostris officinis exterminaretur: ut pote paratu difficilis, & citra vllam artem concinnata. Difficultatem ostendunt tot parandi modi quot apud nostros Pharmacopolas reperimus. Vix enim à duobus eodem modo eà audiuius parari. Quod autem in medicina dixerat Hippocrates esse difficile iudicium, exposuit Galenus ex varijs in ea sectis intelligi. Artechnia verò, qua compositio hæc à viris doctis

Etis notatur, est multiplex. Nam præter impeditam tot simplicium in fero per quinque dies macerationem multis obnoxiam periculis: simul in eo & infunduntur, & postea cōcoquuntur medicamenta multa, quorum alia crassa alia verò tenui prædita sustantia varia infusionis tempora & varios coctionis modos exposcunt. Quibus adde quòd vt pruna numero 60. & vnicæ ferè triginta duæ aliorum simplicium macerari possint diebus quinq;, & deinde vnicam recipere ebullitionem: oportebit eis præter libram vnā succi fumarix, quam in ea infusione iubet Mesues immittere, feri libras vnde-
cim aut etiam amplius affundere: vt nos cer-
tissimo experimento comprobauimus. quidquid alij à Pharmacopolis, quos ea de re consuluere, delusi, nullo specimine dato, feri minus ad hanc infusionem sat esse affirmant. Vt si semel tantum ebullire ipsa infusio deberet, veluti præcipit Mesues, oporteret plus quàm septem libras ipsius decocti superesse. At enim hanc decoctionem mandat Mesues, additis ei casia tamarindis & manna, cum libra tantum vna & dimidia sacchari ad mellis consistentiam percoquere. quam quid-
dem

HISPAL. PHARM. RECOG.

dem antequàm obtineat, quis queso non intel-
liget vires tam infusionis, quàm casia, manna,
& tamarindorum cuanidas prorsus fore. Quo-
niam verò in officinis nihilominus nostris vsi-
tatissima hæc est confectio: modum quo saltim-
minus inconcinnè, & iuxta auctoris mentem,
parari possit, proponemus: ^a Accipe corticum

^a Quanquam integrâ
nos hic auctoris des-
criptionem adduxi-
mus, consultius ta-
men censemus eius di-
midium tantum sin-
gulis vicibus confice-
re. Ita enim omnium
medicamentorum ma-
cerandorum dimidio
sat essent feri libræ
quinq; cum dimidia,
& fumarie libra se-
mis. Quibus perco-
ctis dum decoctum
ipsum ad libras duas
cū dodrante redeat,
minus multò ex eo
consumeretur quàm

Myrobalanorum citrearum vncias quatuor:
cepularū, & indarū seu nigrarum, epithymi, a-
nà vncias duas: agarici, pulpæ interioris colo-
cynthidis, radicū polypodij quercini recentis,
anà vncias duas drachmas duas: Rhabbarbari,
eomorum absynthij (pontici, scilicet) thymi,
foliorum senæ, ana vnciam vnam: florum vio-
larum recentium vnciam vnam drachmas sep-
tem: seminum anisi, fœniculi, rosarum rubra-
rum, anà drachmas sex. pruna sicca dulcia enu-
cleataq; numero sexaginta. Vuarum passarū de-
tractis accinis vncias sex. Colocynthis & alia

quæ
in integra descriptione fieri oportet, in qua libræ sex cū dimidia insumuntur: cū hic libræ tres tan-
tum cum quadrante consumantur. Atq; ita magis ex arte factum decoctum efficacius quidem &
potentius redderetur. Quinque in integra descriptione necessarium sit contra ipsam artem ex
ipsa decoctione plus iusto insumere, ne maior eius quantitas superesset quàm quæ syrupo conficiē-
do sufficeret: in eius quidem dimidio si humoris in decoctione cōsumpti quantitas dimidia tantum
fuerit eius quæ in integro decocto consumi præcipitur, decocti ius reliquum & validius erit,
& serapio conficiendo sufficiet. Neque verò sequi hic oportet proportio illa arithmetica quam
in alijs ex arte factis decoctionibus obseruari volumus. quippe quum in integra descriptione deco-
ctio ipsa sit contra artem instituta,

quæ incidi possunt minutim forcipe incisa, reli-
qua verò contusa, omnia macerentur simul in
libris ^a vndecim feri caprini (à quo etiam reco-
cta fuerit detrata) & succi fumariz depurati li-
bra vna, in vase vitreato ^b oblongo & angustri
oris, benè obturato, per dies quinque, quotidie
agitata, & igni aliquantulum ^c calfacta in du-
plici vase. Exactis quinque diebus igni lento
ferueant, dum ad quinque libras cum dimidia
redeant. fricentur, & validè exprimendo colen-
tur. in colaturæ ^d minima portione, dissoluan-
tur Scammonij vncia vna & dimidia: mannæ
vnciæ duæ: pulpæ cassiæ vnciæ quatuor: pulpæ
amarindorum vnciæ quinque: singula seor-
sim. reliquo verò colato ^e iuri adde sacchari cla-
rificati vncias viginti duas. et percoque ad mel-
lis crassitudinem. quam vbi obtinuerit, ab ig-
ne amoueatur. et calidum sensim admiscea-
tur Scammonio dissoluto in suo vase, subindè
agitando quousq; exactè omnia permiscean-
tur. deinde igni lento tandiu exagitando bul-
liant, donec decoctum ipsum priorem quam
obinebat consistentiam, aut etiam paulò cras-
siorem, nanciscatur. Mox ei prius seruatam mā-
nam paucò expressi decocti solutam adiunge:
cum qua rursus in ipso moderato igne leniter

^a Vel nō plus quā
duodecim.

^b Ita enim præfinita
feri copia rebus infu-
sis sufficit.

^c Ex Gal. lib. 7. de
comp. medic. sec. lo.
cap. 4. vbi præcipit
macerari psyllium
in aqua calida conie-
ctum, colligunt non
nulli, in omnibus in-
fusionsibus obseruan-
dū vt perpetuò fiant
in liquore calido. At
enim tepidum saltem
debere esse liquorem
in quo medicamenta
fuerint maceranda,
vel tepido loco asser-
uandum, aut etiam
interdum insolandū,
rationi consonum vi-
detur, vt blandi calo-
ris beneficio adiutus
medicamentorū vim
præptius exorbeat.

^d Vnciæ octo ad sum-
mum sat erunt eis.

HISPAL. PHARM. RECOG.

coquatur quousq; ad ipsam mellis compagem reddeat. et postea cremor calsiæ & tamarindorum, prius quàm paucissimo præfati decocti extractus & seorsim seruatus, addatur. cum quibus similiter percoquetur ad præfatam usque mellis spissitudinem. & tandem semoto ab igne, & tepido existenti, insperge sequentia in tenuem puluerem redacta: Rhabarbari vnciam vnam drachmas tres: myrobalanorum citrearum, cepularum, indarum, anà vnciam dimidiam: Belericarum, emblicarum, seminum fumariz, anà drachmas tres: anisi spicæ nardi, anà drachmas duas. Permisceantur omnia probe, lignea rudicula, continenter agitando.

IN ELECTARIUM *Diaphænicon.*

DESCRIPTIONEM Diaphænici quâ affert Mesues, cum sequentibus animadversionibus probamus. Primò vt dactili sumantur ex maturis solidiores & recentiores: qui ex Africa cõuehi solent: quidquid alij viri docti Mesuë græcisare cogentes, interpretentur vocem cheyron fuluum, ac si esset vox græca *κίτταρον* Cum

Cum potius per cheyron, regionem seu oppidum intelligendum sit: ex quo dactilos, vt & tamarindos optimos, censebat Mesues aduehi. Nam quòd per dactilos cheyron, non possit ipse intelligere fuluos, quales sunt immaturi, cõstat ex eodem Mesue in eclegmate de pinis, in quo accipiendos esse dactilos cheyron docet. cum enim eclegma hoc testetur ipse conferre ad tulsim antiquam & sputum glutinosum & asthma, manifestũ est minimè ei conuenire dactilos immaturos. Secundo quòd, tametsi parũ intersit dactilos ipsos pòderare ante vel post macerationẽ, si ex arte vtrumq; fiat, & dactili pingues, vt oportet, & non exsiccati & carie cõfecti, assumantur. Nihilominus cum Mesues ipse, cuius descriptionẽ sequimur, expressis verbis videatur præcipere post macerationem esse ponderãdos: satius esse ducimus eum sequi. Postremo cum varij variè mellis quantitatem in hoc electario determinent: quòd eam Mesues hĩc non præfiniat: nos eis potius subscribemus, qui nec dactylorum nec amygdalarum causa, quæ hoc electarium ingrediuntur, mellis pondus in eo augendum minuendumve censent: penidia autem mellis vicem suplere aiunt. Quoniam itaque reliqua, quæ hĩc puluerum

Per cheyron ma

*da hĩc ante
derari deueni
in pondus de
et in commun*

*Sor ratione
nisi et*

HISPAL. PHARM. RECOG.

nomine ingrediuntur pendent drachmas septuaginta duas, quæ vncias nouem constituunt: hæ autem pro conuenienti electarij consisten-
tia libras tres mellis exigunt: si ex libris tribus subducantur vnciæ sex & drachmæ duæ, quod est pondus penidiorum hic ingredientium, relinquentur vnciæ nouem & viginti, cum tribus vnciæ quadrantibus. Vnde mellis quantitas quæ huic electario injicienda venit, erit librarum duarum cum dimidia ferè. erit itaque huius electarij descriptio talis: Accipe carnis dactilorum^a optimorum, maturorum, ^b mandatorum, contusorum, ac in ^c aceto per triduum maceratorum, & tandem cribro ex cretorum, vncias duodecim cum dimidia. Penidiorum hordeatorum recentium vncias sex, drachmas duas. amygdalarum dulcium, tuniculis cultro detractis, vncias tres drachmas sex. Contusis, subactis, & permistis omnibus, adde mellis optimi despumati libras duas & semissem. ^d paulum coquantur. ac deinde refrigerenti medicamento insperge sequentia probè laxigata: turbit optimi vncias quatuor, drachmas tres: Scammonij vnciam vnā & semissem: zinziberis, piperis longi, foliorum Rutæ siccorum, cynamomi (hoc est cannellæ optimæ) mæcis,

lig-

fre. 3. mellis 60
nde sunt in hoc
Fructus Sin istam
nitione 3.

^a
Quales sunt mol-
les humidi & pin-
gues, & minime in-
ueterati.

^b
A membranis, pelli-
culis, ac fibris ex-
purgatorum.

^c
Optimo, non acer-
tino.

^d
Tandem, nimirum,
dum acetū in dacty-
lorum pulpa imbibit-
um absumatur.

na momu' id est 30
na cassia et hoc est 10

ligni aloës, seminū anisi, fœniculi, Dauci,^a galangæ, anà drachmas duas & semissem. per
misceantur omnia probè, lignea spatula
continuè & diligenter com-
mouendo.

^a
Minoris, scilicet.

IN ELECTARIVM EX

Psyllio.

MULTI, quos minimè damnamus, hoc-
lectarium componunt ex descriptione Mō-
tagnanæ. Quoniam verò apud nostrates Phar-
macopœos descriptio Mesuæ in vñ est; de ea
hic tantum agemus. Ac primum quod hic ani-
maduertendum ducimus, est circa Scammo-
nium, quod quamquam à Mesuæ hic præscri-
batur in pomo coctum, nos tamen id potius
crudum cum alijs viris doctis subrogandum
censemus, quod illud incoquendum hic cum
alijs præcipiat auctor. deinde quod semina psy-
lij integræ & nullo modo fractæ maceranda hic
sunt. Quod verò nonnulli dubitant de Rhabar-
baro, vtrum illud, vel potius trochisciz Rha-
barbaro, sint in hac compositione à Mesuæ col-
locati. nos minimè dubitamus, eum trochiscos
de Rhabarbaro intelligere. At magis dubita-

*psyllus in ke
deus pomi cu.
gal. lib. 7 de.
me. in. 1205 ap.
fol. 636. 6m.*

HISPAL. PHARM. RECOG.

mus quid pro spodio & berberi in eorum trochiscis, qui hanc etiā cōpositionē subeunt, sit substituendum, cum eis careamus. In qua tamen dubitatione eis magis assentimur, qui spodij loco in omnibus cōpositionibus ore assumēdis rosas commendant, in medicamentis verò exterius admouendis (si ab Arabibus vel eorū sectatoribus fuerint præscripta) ebur adustum substituunt: pro berberi autem nō oxyacāthæ, vulgò dictæ ē spino demajuelo, nisi potius fruticis^a crispini vocati fructum accipiunt. demum

^a
*Quem Dodoneus
credit esse oxyacan-
than Galeni, differe-
tem ab oxyacantha
Dioscoridis, et oxya-
cantho ipsius Gal.*

licet in Mesuæ codicibus legatur asari vncias quatuor: nos cum Brasauola ac alijs legendum potius credimus, drachmas quatuor.

IN ELECTARIVM DE *de succo rosarum.*

ELECTARII de succo rosarum in officinis vsitati sub nomine Nicolai, legitimus auctor est^b Nicolaus Alexandrinus vetustior. à quo reliqui Nicolai illud transcribere. cuius parandi modum quem affert Ioubertus in sua Pharmacopœia, quòd is nobis artem præ cæteris

^b
Cap. 309.

ris obseruare videatur, hîc subijcere non pigebit. quamquam in pondere Scâmonij, in quo à Nicolao recedere voluit, ei astipulandum minimè censemus. Accipe succi rosarum rubearû ex arte depurati librâ vnâ vncias quatuor. in cuius parua portione dissoluatur seorsim ^a Scâmonij optimi vncia vna & semis. reliquus autem succus, cum sachari albi libra vna & vncijs quatuor, coquatur lento igne ad consistentiâ electarij crassiolem. tuncq; ab igne semotum & calidum adhuc existens, sensim Scammonio seorsim in suo vase dissoluto immittatur: ac subinde agitentur quousq; exactè permisceantur. sub finem verò, tepido iam existenti inferge sequentia in tenuem puluerem redacta: trium sandalorum anà drachmas sex, rosarum rubrarum (loco spodij) drachmas sex, caphuræ scrupulum semis. et commisceantur omnia probè.

^a
Vel Scâmonij præparati, nempe, pomocosti.

Caphuram in hoc electario, vt & in omnibus alijs medicamentis ore assumendis, nō omninò rejiciendam censemus: vt nonnulli viri docti volunt, nos vera caphura carere putantes. Quod si ita esset, libenter illis subscriberemus. Sed cum ipsissima Arabum caphura ad nos ex India asportetur, non est quòd con-

HISPAL. PHARM. RECOG.

contra auctorum, quos sequi profitemur, mentem, eam in suis descriptionibus omittimus: eam (inquam) quæ ab India affertur, rudis & ignem non experta, nec sublimata. quoniam verò caphuræ odor infestus maxime aliquibus esse solet, ingratasq; reddit confectiones, aliorum odoratorum in eis suaveolentiam eneruans, dosim eius in medicamentis ore assumendis minuere non recusauimus cum nonnullis viris doctis. Sed ita vt in electarijs dimidium, in pulueribus verò quartam partem dosis eius in auctorum descriptionibus reperiæ retineamus.

IN BENEDICTAM.

QVAMVIS nomine auspicato videatur electarium hoc sese cõmendare: Nos tamẽ de eius bono omine maxime dubitare coguntur formularum eius apud auctores varietas, tum etiam simplicium hic ingredientium difficultas & adulteratio. varietatem à prioribus eius auctoribus exorsam testari videtur Nicolaus Myreps. quatuor eius descriptiones ² afferens; à quibus Salernitani suam in suo Nicolao

lao colligentes, aliam etiam variam adducunt. Quam nouissimus Nicolaus Præpositus mutatus, nihilominus in esula ab eis dissentit, ab hoc electario illam rejiciens: & pro eo quod Salernitani habent, se. lini spermatis, petroselini: inquit: Selini spermatis. difficultatem & adulterium in simplicibus arguunt dissidia atque lites inter iuniores, quod sit verum turbith, quæ

vera ^a esula, an veris hermodactylis careamus:

ut interim amomum & cardamomum omittamus, quoniam etiam si vera desiderentur, non multum referat eorum antibalomenis uti.

Quibus de causis nihil mirum est, cur etiam iuniores Pharmacopœarum scriptores adeò inter se in hoc medicamento varient, ut vix vnus cum alio consentire videatur: alijs Salernitanorum,

alijs Præpositi descriptionem secutis: alijs verò neutra descriptione contentis, pro suo arbitrio simplicia quædam immutantibus, & circa doses etiam variantibus. Sed ex omnibus quas ipsi afferunt huius electarij formulis, eam nostris Pharmacopœis magis commendandâ censemus, quam affert Ioannes Fernelius libro suæ methodi septimo. In qua ille esulam, perinde ac Præpositus & plerique etiam doctio-

Rectè Matthiolus opinatur Arabum Alsebram seu Scebram minus esse quæ officinis dicitur Esula minor, & à Dioscorido dicitur Tithymalus cyparissias: Alsebrâ verò maius esse plantam à Græcis dictam pityusam.

Rum

HISPAL. PHARM. RECOG.

rum auctorum, rejicit. Quos nos etiam imitari vel ea ratione oporteret, quòd quæ in communi vſu eſt noſtrarum officinarum nihil aliud ſit quàm rithymali characiæ radix. ex reliquis verò ſimplicibus aliqua omiſit, alia eorum loco ſubſtituens. quibus pro ſua ſingulari prudentia & integerrimo iudicio, comodius reddit medicamentum, vt ore etiam tutò aſſumi poſſit. eius autem formula talis eſt. Recipe turbith drachmas decem. dacridij, hermodactilorum, ^a roſarum rubearum drachmas quinque. caryophilorum, zinziberis, radicum ſaxifragæ, ſeminis apij, ſalis gemmei, ^b galangæ, macis, carui, ſceniculi, acinorum aſparagi, & ruſci, ſeminis milij ſolis, quatuor ſeminum frigidorum maiorum, glycyrrhiæ, anà drachmam vnam. mellis optimi deſpumati libram vnam & ſemis. conficiantur ex arte.

^a
Exurgium.

^b
Minoris, ſcilicet.

IN HIERAM
Logadij.

HIE-

HIERAlogadij in officinis vſitata deſumpta eſt à ^a Nicolao Alexād. vetuſtiori. cuius cōpoſitionis decimā partē tranſcribere Salernitani in ſuo ſicō Nicolao. Idq; ob arithmetice imperitiā non minus depravatē quā in multis alijs cōpoſitionibus, quarum deſcriptiones non integrarum quidem, ſed aliquotā earū partē decerpere eis libuit. Errata autē, quæ in deſcriptione hac deprehendimus ſunt: primum in doſi euphorbij, polij, & coccognidij: vbi pro decima parte drachmarum ſeptendecim, quæ in Nicolao Alexandrino reperiuntur, habent ipſi drachmam vnam & ſemis grana ſex: cum, numerando iuxta eorum ſupputationem, pro ſingulis drachmis grana ſexaginta, deberent dicere, drachmam vnam & ſemis grana duodecim. Re vera tamen numerando pro ſingulis drachmis grana ſeptuaginta duo, ſunt drachma vna & ſemis grana quatuordecim cū duabus quintis. Similiter in doſi abſynthij & mirrhæ dicunt, anā drachmā vnā & grana duodecim, pro decima parte drachmarū duodecim, numerantes ſuo more in ſingulis drachmis grana ſexaginta: cū numerādo grana ſeptuaginta duo (vt debent numerari) dicendū

R 2 ſit

^a
Cap. 410.

HISPAL. PHARM. RECOG.

sit potius , anà drachmá vnā grana quatuor-
 decim cum duabus quintis. Sed in dosi aloës &
 cæterorum vsq; ad præsium maius extat men-
 dū, substitutis scrupulo vno & granis quatuor-
 decim , pro decima parte drachmarum vnde-
 cim . vt habetur in Nicolao Alexandrino . In
 quo tamen nos cum alijs credimus legisse eos,
 & benè quidem (vt inferius dicemus) non
 drachmas vndecim , sed drachmas nouem : &
 erratum hīc non esse eorum , nisi potius libra-
 riorum , qui pro eo quod illi scripserant , anà
 scrupulos duos & grana quatuordecim , ha-
 bent scrupulum vnum & grana quatuorde-
 cim. Sed nihilominus quoniam eo modo nu-
 merantur in singulis drachmis grana sexaginta
 duo : dicendum illis erat , anà scrupulos
 duos grana sexdecim cum quatuor quintis . et
 demum in dosi quoque ellebori albi & nigri,
 peccant suo more , substituentes grana sex pro
 decima parte vnius drachmæ , cum potius de-
 cima drachmæ pars sit grana septem cum vnā
 quinta . At enim quoniam hæc Salernitano-
 rum descriptio eo quo exposuimus modo ca-
 stigata ob minutas granorum in suas partes di-
 uisio-

uisiones difficilem ac tædiosam reddit hanc compositionem: idcirco nos non decimam descriptionis Nicolai partem, vt illi, nisi sex tam tantum mutuantes, faciliorem multò in eum qui sequitur modum proponimus.

Accipe trochiscorum alhandal (pro colocyinthidis interioris) polipodij quercini, a-

nà drachmas tres scrupulum vnum. euphor-

bij, polij mótani, ^a coccognidij, anà drachmas

duas scrupulos duos & semis. comarú absyn-

thij (Pontici, scilicet) myrrhæ, anà drachmas

duas. comarum ^b centaurij, agarici, am-

moniaci thymiamatis (videlicet optimi &

selecti) folij, scillæ assæ, spicæ nardi, da-

crydij, anà drachmam vnam scrupulos duos.

aloës, corymborum seu capitulorum thy-

mi, cassiæ ligneæ (idest, cannellæ) coma-

rum chamedryos, Ammoniaci (loco bdel-

lij) foliorum marrubij, anà ^c drachmam

vnam & semis. cinamomi (nempè, can-

nellæ optimæ) oppoponacis, castorei, ra-

dicum aristolochiæ longæ, (aut si desit rotunde)

piperis albi, piperis longi, & piperis nigri,

croci, sagapeni, seminum ^d petroselini, a-

nà scrupulos duos & semissem. corticum ra-

^a Hoc est, seminis thymæ melleæ.

^b Minoris, scilicet.

^c Drachma vna cum dimidia est sexta pars drachmarum nouem, vt legendum cum alijs viris doctis cōsemus in Nic. Alexandr. non autē drachmas vndecim, vt in vulgatis eius codicibus habetur: idq; eadē cōiectura ducti quæ illos ad id credēdū mouit, quòd nimirū in hac cōpositio- ne auctor à maioribus pōderibus exordiēs semper minuēdo progreditur. Cui etiā adde quòd in Græcis numeris facilis foret lapsus ab iuxta ad iuxta.

^d Macedonici, scilicet. cuius magna copia apud nos reperitur.

HISPAL. PHARM. RECOG.

^a
 Ellebori albi magna copia est in multis Hispaniæ locis. Niger autem legitimus, ut à Dioscor. describitur, minime in Hispania cis Pyreneos montes reperitur. Quomam verò Galen. utriusque eandem facultatem tribuit li. 6. de med. simpli. fac. de utroque simul agens: & nihil referre dicit albo an nigro uti, libr. de comp. Phar. sec. lo. 1. c. 2. licebit hoc quidem electario ellebori nigri loco album substitui. Quòd si ex Italia, vel etiam propius ex Pyrenæis montibus, ubi maxime abundat, elleborus niger afferatur, Pharmacopolarum nostrorum diligentiam laudabimus.

dicum^a ellebori albi & nigri anà scrupulam semis. mellis optimi despumati quod sufficiat: sufficient verò libræ duæ ferè. Gumi vino odoro soluuntur: cribrantur: melle subiguntur. alia tenuissimè teruntur, vnaquæque ex arte. cribrata autem mista quæ omnia paulatim melli fermè frigido miscentur exactè.

IN PVLVERES SEV *species Hieræ simplicis Galeni.*

EX OMNIBVS DESCRIPTIO-
 nibus Hieræ, quas diuersis in locis affert Galenus,^b optima eiusdem iudicio est, atque ideò à nobis selecta ut nostris Pharmacopœis proponeretur, quam ipse libro secundo

de
 gentiam laudabimus. ut contra eorum ignauiam atque ignorantiam damnamus, qui hætenus pro veratro nigro clematidis alterius, herbariorum vulgò dictæ flâmule, & hisp. la yerua mormera vel mormera, radice utebantur. Quum tamen illis æquè ad manum sint duæ aliæ plantæ, quæ ut elleboro congenere, ita à multis ellebori nigri loco, veri ac legitimi penuria vel etiam ignorantia, usurpari solent. nempe, vna quæ Dodonæus non rectè contendit esse bupththalmum, & verisimilius Matthioli existimat esse consiliginem Columelle & Plinij, aut saltim pseudo elleborum, alij verò helleborinè, alij sesamoidè minorem, Pena verò & Lobel leuissima quidam coniectura elleborum ferulaceum Theophrasti esse credunt. altera verò quæ Hisp. appellatur ab aliquibus harnoad, & ab alijs la yerua del lobado: atque à Dodonæo & multis alijs inter ellebori nigri species censetur: ab alijs verò helleboraster & consiligo esse putatur. Quibus quidem plantis aliorum exemplo, minori quæ culpa, legitimi ellebori nigri defectu uti possent.

^b Lib. 7. method. c. 11. & li. 6. de san. tu. c. 10. & lib. de san. mis. c. 18. et lib. 2. de comp. Phar. sec. lo. c. 1. et li. 8. eiusdem, c. 2, & 3.

LIBER TERTIVS.

68

de ^a comp. Pharm. sec. lo. adducit. cuius pul-
ueres in eum qui sequitur modum parabun-
tur. Aloës optimæ drachmæ nonaginta, cin-
namomi (videlicet, optimæ cancelæ) ligni alo-
ës (loco xylobalsami) radicum asari, spi-
cæ nardi, Mastiches albæ & optimæ,
anà drachmæ sex. croci optimi
drachmæ quinque. Te-
nuissimè trita & cri-
brata miscean-
tur.

^a
Cap. primo.

formatio hæc

DE MASSAE PILLVLARUM conformatione.

SEVERIVS fortassis quàm par erat hæte-
nus in nostros Pharmacopolas animaduer-
sum fuisse iudicabunt illi qui palpum eis ob-
trudere sunt soliti: & nos culpandos potius
existimabunt, quòd tam nudè eorū errores
detegeamus, nihilq; in eis laude dignum to-
to hoc opere sit commèdatum. In quorum
gratiam (omnibus enim debitores sumus)
libet modò illorū vsum laudare, qui pillularū
offas seu magdalias, quas earū auctores aqua
vel

HISPAL. PHARM. RECOG.

vel succis lentore villo carentibus comprehendere præcipiunt, non vsquequaque ex illorū præcepto parant : sed ab alijs perdoctis viris admoniti, et experientia edocti, eiusmodi liquores aut succos melli commistos proximè ad syrupi crassitudinem, & interdum etiā ad crassiorem consistentiam percoquunt, quo ipsarum pillularum magdalias excipiunt ac conformant. Quamquam verò contra hoc alij argutulè obijcere contendant, ex mellis aut sacchari additione pillularum quantitatem acrescere, viresq; imminui: Re vera tamen vt omnia pillularum simplicia in massam iuncta aprius cohæreant, nec tempore exsiccata massula dehiscat, simpliciumq; expiretur facultas, humorem postulant lentum & glutinosum quo conformentur. atque rectè quidem docti quidam viri auctores ipsos qui eiusmodi pillularum massas præfatis liquoribus aut succis lentoris expertibus formandas imperarūt, amicè interpretatur, in vsum præsentē eas pillulas cōponi: secusq; præcepturos si diutius illæ essēt asseruādæ. Quoniā verò & in hoc grauius etiā peccare cōtingeret, si in omnibus, & minus cautè quàm par est, hæc mel-

mellis aut sacchari cū tenuibus liquoribus aut succis mīstura fieret: vbi & quomodo hoc faciē dum sit exponere non pigebit. Si enim pleraq; in pillularum compositione ingredientia simplicia fuerint lachrymæ, vel gummi, aut succi lenti & glutinosi (vt sagapenum, ammoniacū, tragacanthum, gummi arabicum, & aloës etiā ac Scammonium si dissoluenda sint) nihil sanè opus erit, mel aut saccharum eis immiscere liquoribus aut succis tenuibus, quibus auctores ea excipere imperauerint. Siquidem quouis liquore ea cum reliquis cogi satis poterunt. cuius modi pillulæ sunt mastichinæ, è fumaria, ex hermodactylis maiores, sine quibus, & aliæ similes. In alijs verò (cuius modi sunt pillulæ Rhabbarbari, aureæ, coccinæ, fatidæ, & arteticæ) rectè quidem additur succo puro ab auctore præscripto mellis pars tertia. et percoquen-

tur ad tertiæ ipsius succi partis consump-

tionem. ex quo assumetur quod

satis sit ad excipiendos omnes

pulueres, & vt ad confis-

entiam pillulis ido-

neam redigan-

tur.

HISPAL. PHARM. RECOG.

IN PILLVLAS

Mastichinas.

^a
Quas affert ipse
in suis additionibus
in Mesuem, tr. de e-
gritud. memb. nutr.
c. de indig. stoma.
in fine. et similiter
Franciscus de pede
Mont. in suis addi-
tionibus in Mes. tra.
de egritud. stoma.
c. 19. et 21. in fine.

^b
Lib. suæ meth. 7.

PILLVLAE mastichinæ, quæ in officinis
parari solent, sunt ex. ^a Petri Aponensis,
conciliatoris dicti, descriptione. Nos tamen
nostris officinis parandam potius ducimus,
quæ à ^b Fernelio adducitur in eum qui sequitur
modum: Recipe mastiches vncias duas. aloës
optimæ vncias quatuor. agarici trochis-
cati, pulueris hieræ simplicis, anà
vnciam vnam & semis. cum
vino optimo cogan-
tur in massam.

IN PILLVLAS

Aureas.

^c
Cap. 807.

^d
Sect. 32. c. 97.

HARVM pillularum auctor primus est ex
Pharmacopœarum scriptoribus ^c Nicolaus
Alexandrinus. cuius dimidiam formulam trá-
scripsit ^d Nicolaus Myrepsus, addens in ea tan-
tum hieræ picræ drachmam vnam. Salernita-
ni verò eiusdem Nicolai vetustioris formulam
similiter dimidiantes, hieram picram myrepsi
omi-

LIBER TERTIVS. 70

omifere: sed mastiches drachmam vnam ei addiderunt. Noviffimus autem Nicolaus Præpositus ipforum Salernitanorum, quos fequitur eft, descriptionem fubftituit: præterquàm quòd in mastiches pondere dimidiam addit drachmam. Quo circa cum non multum referat mastiches hîc pondus addere aut minuire: vtramuis descriptionem, vel Salernitanorum, vel Præpositi rectè teneri poffe cenfemus. Quòd fi quis earum optionem defideret, Præpositi quidem formulam magis probaremus, quoniam ex maiori mastiches dofi magis correctum & benignius redditur ipfum medicamentum.

IN PILLVLAS E

Nitro.

PILLVLARVM E NITRO

auctor eft ^a Alexander Trallianus. quas Nicolaus quoque Alexandrinus vetuftior ^b affert fub nomine pillularum Alexandrinarum.

Lib. I. c. 21.

^b
Cap. 796.

HISPAL. PHARM. RECOG.

nec in aliquo ab Alexandro variat, quàm in totius compositionis pondere, eius descriptionis quartam partem mutuans : et quod Alexander dicit comeos, scribit ille ameos. Sed ^a Mesues has etiam pillulas ex ipso Alexandro referens, loco ameos seu comeos, subdit ^b gummi; & nitrî (quod appellat baurach) dosim dimidiat: euphorbij verò dosis quartam tantum partem assumit. At enim cum tria ex præcipuis medicamentis quibus hæ constant pillulæ apud nos desiderantur: nimirum, elleborus niger, nitrû & bdellium: non immeritò de eis ambigi posset vtrum nostris officinis sint admittendæ, an potius ab eis rejiciendæ, verum cum nonnullos ex doctioribus nostrorum medicorum eis libèter vti intelligamus, earum formulam hîc proponentes, succedanea eorum quæ desiderantur subjiciemus. Accipe aloës optimæ, dacrydij (pro Scammonio) trochiscorum Alhandal (pro colocynthide) Ammoniâ optimi (loco bdellij) ammeos, nitrî veri (aut eius loco salis gemmei) corticum radicum ^c ellebori albi præparatarum (loco ellebori nigri) anà drachmam vnam. euphorbij drachmas duas. succi brasicæ quantum sufficiat excipiendis pulueribus in carapetiorum massam. Porro nos harum pillu-

^a
Tract. de ægritud.
capit. c. de epil. p.

^b
Brassauolus nō is
nepre coniectat li-
brariorum culpa les-
gi in Mesue, gum-
mi, pro ammi.

^c
Aut radicem pseu-
doellebori nigri, vel
elleborinæ.

BRASSAUI

DE

DE

221

2

lu-

lularum loco potius quidē reciperemus, quas adducit ^a Brasavolus ex ^b Galeno, à Nicolao Leoniceno de sex rebus vocatas: quæ recipiunt:

aloës, Scámonij, colocythidis, Agarici,

Bdelij, gummi arabici, singulorum

partes æquales.

^a
In suo exā. catap.
in ex. am. pil. Alex.

^b
Libr. 5. method.
cap. 14.

DE MEDICAMENTIS

exterius ad mouendis.

Cap. 3.

VLTIMO iam nobis expendenda relinquitur medicamenta, quæ exterius adhibentur: nempe, olea vnguenta, & emplastra. Ac principio quidem non possumus non damnare nostrorum Pharmacopolarum socordiam, qui cum facillimo negotio sibi comparare possent omphacinum oleum, in omnes qui in officinis frequentissimè occurrunt vsus: eius succedaneis uti non erubescunt, perinde ac si ex vltima India asportandæ illis essent oliuæ immaturæ. Pudeat itaque posthac Hispanensem Pharmacopœum alium quàm verum omphacinum oleum in suis officinis habere, ut quæ ex eo paranda sint olea ex arte concinentur. desinantq; iam nobis obtrudere ex ^c Galeno Hispanum oleum.

^c
Lib. 11. method. c. 15. & li. 12. eiusdē c. 3. li. item 2. de cōpos. med. per gen. c. 13. & alijs in locis.

HISPAL. PHARM. RECOG.

^a
*Lib. de simpli. me-
 dic. fac. 6. c. de oleo.
 & li. 1. de comp. me-
 dic. per gen. c. 4. et
 12. & li. eiusdem
 3. c. 2. & li. 8. me-
 th. c. 2. & li. eiusdē.
 c. 16. & li. 12. c. 3.
 & lib. 13. c. 15.*

pro omphacino posse vsurpari. cum ^a eodem
 teste adstringens esset illud quod ex Iberia
 Galeni æuo asportabatur, Hispanicum di-
 ctum: & hac ratione loco omphacini illud
 substitui posse dixerat Galenus, vt & oleum
 cui teneri oliuarum surculi contusi essent com-
 misti. Quo circa cum oleum nostrum nullam
 omninò præ se ferat adstrictionem, Galeni ip-
 sius iudicio minimè pro omphacino vsurpa-
 ri debet. Alium etiam non minus commu-
 nem in nostris officinis deprehendimus er-
 rorem, circa olei genera, quæ impressione
 parari solent: vt interim olea, quæ expressio-
 ne parantur omittamus: quæ omnia pleri-
 que è nostris Pharmacopolis ab aromatopo-
 lis rancida & adulterata emere solent. At o-
 lei ea quæ impressione facta dicuntur gene-
 ra, nullus ferè est ex nostris Pharmacopœis,
 cui iuxta auctorum præscripta parentur: nisi
 ea potius quæ incompleta vocata ex simpli-
 ci rerum maceratione, vtcumque à mulier-
 culis confici solent. Nec verò hac in parte, vt
 in syruporum compositione ab arte recessisse
 causari possunt, ob ægrorum delicatos gus-
 tus: sed vt operam & sumptus fugiant, v-
 na dumtaxat maceratione & decoctione con-

ten-

tenti, olei genera in suis officinis prostituunt, quæ nihil præter commune oleum colore, odore, & sapore etiam referunt. Eos itaque obtestamur ne ab arte ac auctorum præscripto in huiusmodi oleorum cōpositionibus recedant: et quòd labori et expensis minimè parcentes, ea non ex suis inscriptionibus cognoscenda, sed naribus potius disindicanda conficiant: ut singula naribus admota simplicium ex quibus conficiuntur, vim ac naturam odore reſeruetia, qualia sint, ac dici debeant dignosciqueant.

IN OLEVM

Rosaceum.

EO HOMINVM SOCORDIA & anaricia progressa est, ut vel ad salutem omnium humanarum rerum præciosissimam non iam quæraturn tantum quod præstantius ad eam conservandam aut recuperandam esse possit, sed quod facilius minori que artificio ac sumptu possit parari: magisque Pharmacopœorū rei quàm agrotorum utilitati cōsuleretur.

HISPAL. PHARM. RECOG.

urgeamur. Vndè quum Pharmacopœi ipsi nobis in omnibus potestatem optionemq; non faciant meliora eligendi: ex ijsq; vnum sit oleum rosaceum, quod omnes quotquot nouimus Pharmacopœi numquam clamare cessant minimè posse iuxta Mesuæ normam parari, quin impensis pretium plus etiam quàm duplo excedatur: aliud eis proponemus, quod minori & sumptu & artificio parari possit: ea tamen lege vt prorsus ipsi suum illud simplex oleum, quod à Salernitanorum Nicolao mutuatur, deserant ac abdicent. in quo ipsi à vero Alexandrino Nicolao, à quo illud suum antidotarium præscribere, æquè ac à vera & conuenienti methodo compositionis huius olei variarunt. Quod verò nos eis oleum permittimus, erit huiusmodi: pro rosato completo: Accipe rosarum rubrarum recentium ^a completarum & contusarum libras quatuor. succi rosarum libras duas. macerentur in olei oliuarum maturi aqua nitida sæpius loti, libris decem, in vitreato vase diligenter obturato. et diebus septem insolentur. deinde in vase duplici horis tribus leniter coquantur. post coctionem torquendo exprimantur. expressisq; folijs abiectis, tot nouæ ac recentes similiter tulsæ in oleum

Que folia sua explicuere.

leum colatum eodem vase immittantur. quæ
rursus, diligenter occluso vase, soli ad mace-
randum dierum quadraginta spatio exponan-
tur. & postremò in duplici vase modicè co-
quatur, quoad succus absumatur. ac eadẽ
torquendo validè exprimantur. Colatum te-
ctum recondatur. Pro rosato verò incomple-
to, seu immaturo: Accipe foliorum rosarum
rubrarum, recentium, incompletarum, vide-
licet, nondum explicatarum, & diu tritarum,
libram vnã. in olei omotribeos, seu ompha-
cini, salisq; expertis, vel sæpius aqua nitida lo-
ti, libris tribus, & succi rosarum libra semis,
in vase vitreato diligẽter occluso diebus septẽ
soli exponatur. deinde leniter in duplici vase
tribus horis coquatur. et exprimatur. Expres-
sis abiectis, totidem similiter rosæ nouæ ac re-
cetes in abiectarũ locum itidẽ contusæ substi-
tuantur. et optimè obturando, diebus qua-
draginta insolentur. vltimoq; simili prorsus
modò & diligentia, vt in oleo rosato comple-
to dictum est, coquantur: exprimantur:

& in vsum, vbi totus in eo succus
fuerit absumptus, re-
condetur.

²
Quod si non omni-
nò absumptũ esse suc-
cum reperiatur, cola-
tum ipsum oleum sub
sole diu detinebitur,
donec totus succus ex-
uanuerit. neq; prius
in vsum recondetur.

IN OLEVM

Chamæmelinum.

EODEM modo quo rosarū parare docuimus, cōfici hoc & cætera similia poterunt, atq; ijsdem etiam seruatis florum & olei ponderibus: Nisi quod tres hīc fient permutaciones nō duæ tantū, vt in oleo rosaceo: et quòd loco succi quē in oleo rosaceo præscripsimus, hīc chamomilæ florum decoctio adjiciatur. At illud hīc annotatione dignū videtur, quod nonnulli ex^a Paulo & ^b Arctuario colligunt, flores chamæmeli abiectis eius foliolis albis esse hīc assumendos, aliter multò accipiendū, quā ip̄si intelligunt. neq; enim hi auctores foliola illa alba damnant, sed tantum tempus quo ip̄si chamæmeli flores sint legendi indicant, quādo (nimirum) foliola illa alba ab ip̄sis florum capitulis decidua fuerint. tunc enim flores ip̄si sunt in sua perfectā maturitate ac proprio etiā semine perfectō pregnātes.

^a
Lib. 7. cap. 20.

^b
Lib. 6. meth. c. 10.

IN OLEVM

Absynthij.

MI T

Oleum

OLEVM ABSYNTHII. QVO

niam ab incerto auctore, ob idq; variè, paratur: quomodo apud omnes nostros Pharmacopœos confici debeat proponemus: Accipe olei oliuarum maturi loti libras duas & semis . cimarum seu summitatum absynthij pontici libram vnā. decocti eius vncias sex. Cōfice eadē methodo, qua vñ fuimus in oleo rosato cōpleto, sed cū tribus permutatōnibus, vt in oleo chamæmelino aduertimus.

IN OLEVM

Vulpinum.

VULPINVM oleū licet iuxta Mesuæ descriptionem Pharmacopœi omnes cōficere profitentur: tamē variè admodū cōcinnāt. Quum enim quantitas aquæ & olei, in quo vulpem incoqui mandat Mesues, adeò parua sit, vt neutiquam illa ritè & ad artuum (vt oportet) dissolutionem percoqui in ea possit: in hoc necessario ab eo variantes, etiam vulpem ipsam aliter parare & incoquere, quàm Mesues præscripserit, non verentur. Quomodo igitur iuxta Mesuæ, quoad fieri possit, mē

HISPAL. PHARM. RECOG.

*Per vindemiam vuis
nutrita.*

tem, ac ex arte parari hoc possit oleum, hîc
nostris Pharmacopœis proponemus: vulpes
mediæ ætatis, & ^apinguis, venatu longaque
insectatione defatigata, recens mactata, exâ-
terata, ac minutim vna cum pelle concisa,
confractis etiam ossibus, coquatur in aquæ
fontanæ & marinæ, seu salis, anà libris sex,
quoad libræ quatuor supersint. deinde adde
olei veteris clari libras quinque. salis vncias
tres. comarum thimi, & anethi, anà libram
vnâ. percoquantur lento igne vsque ad a-
quæ consumptionem, & artum dissolutio-
nem. tum ei affundantur decocti parati ex a-
qua dulci (in qua decoxerint ad tertias, thimi,
& anethi, anà manipulus vnus) circiter libræ
octo. Recoquantur, donec, aqua prorsus con-
sumpta, vulpis partes exactè separatæ sint,
& omnia sint colliquata præter ossa. Et tan-
dem velociter extorquendo, dum adhuc ca-
let, exprimatur. expressumque ad vsum ser-
uetur.

IN VNGVENTVM

Album.

NON

NON erubescimus nos hîc adeò triuiale vnguētum in examen afferre, quum nostros Pharmacopœos non pudeat illud ex oleo cōmuni parare: leuissima excusatione se tuentes, quòd cum rosaceo oleo paratū minime reddatur albū. At ne nos morosos in omnibus causētur, illis cōdonemus ne illud oleo rosaceo omphacino conficiāt, vt ex arte parari deberet: sed rosaceo saltē completo cōcinent. Ita enim & minori expensā parabitur, & minus ex albedine remittet.

IN VNGVENTVM

Diapompholygos.

VNGVENTVM hoc nomine vnguenti de tuthia parāt omnes nostri Pharmacopœi, iuxta^a Guidonis descriptionem. in qua tamen cum æqualibus portionibus præscribantur oleum rosaceum & cera: nimis durū euaderet ipsum vnguentum, ac magis cerorū quàm vnguentū dici mereretur. Quocirca loco eius quod in Guidonis formula dicitur, olei rosacei & ceræ albæ anà vncias quinque: substituere oportebit: olei rosacei vncias septem, ceræ albæ vncias tres.

^a
Tr. 2. do. 1. c. 4. de
postem. cācroso. et
tr. 7. doc. 1. c. 6.
de medic. cicatriza
tibus.

HISPAL. PHARM. RECOG.

IN EMPLASTRUM

contra rupturam.

EX varijs huius emplastri descriptionibus, quas varij auctores adducunt, dæ illæ quas ^a Guido affert à plerisq; iuniorum auctorum, qui dispensaria scripsere, præferri solent. Ex quibus vnā construit Ioubertus in sua Pharmacopœia, quam nos quidem minimè damnamus. Sed quoniā propositum nostrū hīc est auctōrū descriptiones minimè variare, nisi vbi tantum cum componendi arte pugnent quæ ab ipsis præcepta fuerint: priorem illam huius emplastri formulam, quæ à Guidone affertur, & in vsu magis recepta est, hīc proponemus, in eo duntaxat correctam, in quo ars ipsa castigationem in ea desiderat: nempe, quo huius emplastri consistētia & (vt appellant) ligatio emendetur. Si quidem experimento compertum est, & à plerisque doctis viris animadversum, ob ceræ vel olei defectum, aut picis & terebenthinæ parvā dosim, nimis friabile hoc euadere emplastrum, neque benè extendi, & par-
ti

^a
Primā tr. 6. do. 2.
c. 7. Secundam verò
tr. 7. doc. 2. c. 7.
et in chirurgia par
vi, doc. 2. c. vlti-
mo.

ti vt oportet adhærescere posse. Eius itaque formula huiusmodi erit: Accipe glutinis à pelle arietina, vel potius agnina, expressi libram semissem. picis navalis, & colophonix anà vncias quinque. terebenthinæ vncias septem. boliarmoniæ, sanguinis draconis, gypsi, turis, sarcocolæ, aloës, pissasphalthis (loco mumix veræ) radicum aristolochiæ, centaurij ^a minoris, radicum consolidæ maioris & minoris, sumach, berberis, nucum cupressi, gallarum, ^b sidij seu malicorii, vermium terrestrium, anà vncias duas. glutinis piscium, visci quercini, anà vnciam vnam & semis. litargyrij aurei, ammoniaci, opoponacis, galbani, bdellij veri (aut loco eius sagapeni) mastiches, ^c sanguinis humani (aut loco eius suilli) ^d exsiccati & in puluerem reducti, anà vnciam vnam.

Pellem arietinam iunioris animalis cum tota lana succida recens excoriatam accipere convenit: eamque in minutissimas partes secare. & in aquæ pluuiæ & aceti quantitate sufficienti diutissime coquere, donec penitus dissoluta & colliquata fuerit. tum totum decoctum calidum intorqueatur, & co-

^a In codice Guidonis legitur depravate, librariorum culpa, centaureæ utriusq; consolidæ, &c. cum legendum illic potius sit, centaureæ, utriusq; consolidæ, &c. per utraq; consolidam intelligendam maiorem & minorem: vt ex altera huius emplastri formula aperte constat, quæ ipse affert locis à me antea citatis ex tr. 7. & chirurgia parva.

^b Sidium, Barbaris pfidia, officinis cortex granati, lat. malicorum.

^c Hominis sani.

^d In furno modice calido.

HISPAL. PHARM. RECOG.

Alij lumbricos terrestres primò lotionibus pluribus in aqua, deinde in vino lauant, & calebano modicè calido desiccant. Nos vero cum Ioubercto & alijs, eos ex vino coctos cribro trajici satius ducimus: tum ut pulverem quantitatem sit minor, tum etiam quoniam hoc modo parati commodiores sint ad emplastri consistentiã. At enim postquã cribro trajecta fuerint, oportebit eos calebano modicè calido exsiccare, ne ex nimio eorum humore situm contrahat emplastrum & corruptioni obnoxium reddatur.

b
Vel spatio horarum sex, super cineribus calidis.

c
Igni lento et iugiter movendo, dum acetum exhalat.

d
Modicè calida exsiccantia.

lo trajiciatur. Expressum verò rursus igni lento redditum tandiu coquatur, donec penè tota aqua evanescente in gelatinæ modum condensatum fuerit, & liquidioris glutinis aut bituminis consistentiam acquisierit. Atq; in eiusmodi glutinis tepidi libra semisse liquantur igni quoq; lento glutè pisciũ & viscũ quercinum præparatum. quibus addatur^a lûbrici separatim ex vino cocti & cribro trásmisi. Seorsim itè gûmi ammoniacũ, opoponax, galbanũ, & sagapenũ, à sordibus mundata, & non nihil tusa in aceto acerrimo per^b nocte maceretur. Deinde lèto igni exposita rude agitetur, dũ liquefcãt. liquata, colata, &^c parũ ad lètorẽ percocta cũ præfatis glutinibus cõiungantur. Hisq; exactè permistis addantur^d pix, colophonia, & terebèthina simul, postquã seorsum lento igni liquata & colata fuerint, omniaq; eodẽ igne spatula iugiter ducatur dum nõ nihil spissata exactè vniatur. Quibus deinde indantur pulveres litargyrii præparati, gypsi, & boli armenici aqua rosacea vel plantaginis loti. Hisq; probè mistis & tepidis tantum, inspergatur tenuissimè pulverizata, pissasphaltum, sarcocolla, mastix, san-

sanguis draconis, aloës, & tus. Atque omnia ad lentum ignem multum agitata strenuè commisceantur. Et vltimò igne substracto, ^a reliqua in tenuissimum similiter pulverem redacta eis addantur. Tandemq; cunctis simul cum spatula assiduè agitata diu subigantur, vrexactior fiat omnium permistio, & quæ dici solet incorporatio. fiatq; pasta: quæ supra marmor oleo lentiscino vel myrtino inunctum, & manibus similiter inunctis, diu multumq; maceretur, vt emplastrum magis reddatur viscidum.

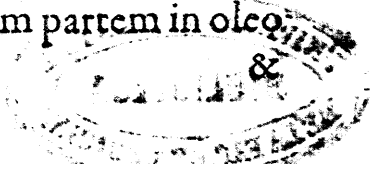
^a Omnia, quæ teri possunt in hoc emplastro in pulverem tenuissimum laugari oportet.

IN E M P L A S T R A

Diachylon magnum &

parvum.

PAUCISSIMI SVNT EX NO-
stris Pharmacopœis, qui hæc emplastra ritè, & iuxta Mesuæ descriptionem concinent. Siquidem plerique illorum mucagines oleo incoquant, vel potius comburunt: exindè verò in ipso oleo lithargyrium coquant. Qui verò ex eis peritiores putantur, partem quandam mucaginum oleo incoquunt, & reliquâ postea eorum partem in oleo

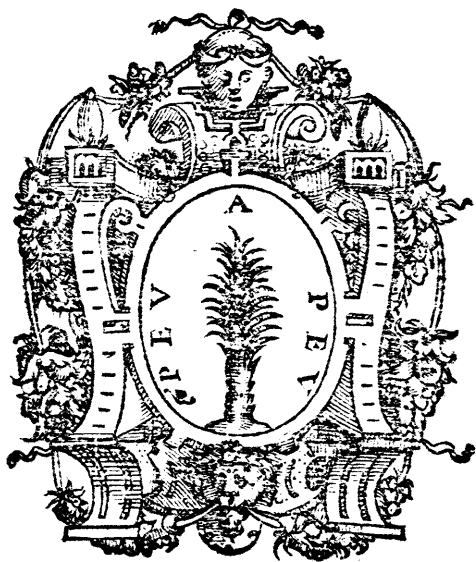

HISPAL. PHARM. RECOG.

& lithargyrio consumunt. Quum nullatenus rectè atq; ex arte cōfici hæc emplastra queāt, nisi in lithargyrio cum oleo prius præparato & cocto mucagines totæ absumentur. Quomodo autē hæc fieri oporteat, cum latè expo fuerit Ioannes Duboys egregius sanè apud Parisienses Pharmacopœus, supernacaneum censemus hîc referre. Atq; hunc nos auctore nostris Pharmacopœis cōmendamus, vt in reliquorum etiā, quæ exterius adhibentur, medicamentorū compositionis methodo, sibi consulendū ac imitandū proponant. quippe quem cæteris, qui de hoc argumento scripsere, exactius illā tradidisse, & fælicius absoluisse arbitremur. Nos verò interim huic Pharmacopoliorū nostratium recognitioni finem imponemus: hoc vno operæ studijq; nostri expectito ac postulato à lectoribus pretio, vt quodcunq; erit quod præstiterimus æqui boniq; cōsulatur. Quòd si id eis probatum intellexerimus, Pharmacopœiam quam suis omnibus numeris completam paramus, ipsis communicare non gravabimur.

FINIS.

HISPALI
Ex officina Andreæ Pescionis, & Ioan-
nis Leonis.

1587.